

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ

ГАЗЕТА

ОФИЦИАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ И ПЯТНИЦАМЪ.

Цена на мѣсто: За годъ 10 р. За полъ-года 5 р. За четверть года 3 р. За 1 мѣсяць 1 р.
Съ пересылкою за годъ 12 р. За полъ-года 6 р. За четверть года 3 р. 50 к.
За объявленія: За строку изъ 40 буквъ платится 17 коп. ср.

СОДЕРЖАНИЕ.

Часть официальная: Высочайш. награды.—Высоч. указы.—Высоч. пов.—Циркуляръ г. управ. мин. фин.—
О выборахъ въ Царствъ Польскіе.—Вилно.
Часть неофициальная: Иностранныя вѣстия:—О шее обаврѣніи.—Италія.—Франція.—Англія.—Австрія
Пруссія.—Телеграфическія депеши.
Литер. отдѣлъ: Сѣверъ.—Вѣстия Вилн.—Діогена.—Обзорныя: мѣстное и всемірное.—Выдержки изъ газетъ и
журналовъ.—Письма: изъ Кракова и изъ Царства Польскаго.—Тек. изв.—Виленскій дневникъ.—Объявленія.

Часть официальная.

Ст.-Петербургъ, 19 сентября.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, въ присутствіи Своемъ въ Новгородѣ, 8 сентября, въ ознаменованіе высочайшаго благоволенія къ ученымъ трудамъ нижепоименованныхъ лицъ, всеміровѣстнѣе соизволилъ пожаловать: академику *Плетневу—табакерку съ портретомъ Его Императорскаго Величества*; академикамъ: *Востокочу и Устрялову*—ордена св. Владимира 2-й степени; сербскому митрополиту Михаилу *Юанновичу*, главному редактору археографической комиссіи *Калачову* и действительному статскому совѣтнику *Далю*—ордена св. Анны 1-й степени; члену археографической комиссіи *Севастьянову* и академику *Веселовскому*—ордена св. Станислава 1-й степени; академикамъ: *Погодину, Срезневскому, Швейгеру, Кулику*, ректору университета св. Владимира *Иванову*, профессорамъ: московскаго университета *Соловьеву и Бодянскому*, действительному статскому совѣтнику *Грецу*, доктору *Югану Пуркине* (профессору физиологии въ Прагѣ), доктору Францу *Палацкому* (чешскому историографу) и члену корреспонденту академіи наукъ, верховному жупану въ Загребѣ (Аграмѣ) *Югану Куклевичу-Сакчинскому*—ордена св. Владимира 3-й степени; академику *Буслаеву*, профессору казанскаго университета *Григорьеву*, доктору Карлу *Кузмину* (супер-интенденту и профессору богословскаго факультета въ Вѣнѣ), канонику Михаилу *Куземскому* (во Львовѣ, въ Галиціи), совѣтнику венгерскаго наместничества въ Пестѣ Адольфу *Добринскому*, члену-корреспонденту академіи наукъ, доктору Францу *Милославскому* (славянскому филологу въ Вѣнѣ), члену-корреспонденту той же академіи, доктору Вуку *Стефановичу-Караджичу* (сербскому писателю и филологу), профессору харьковскаго университета *Зерину* и инспектору казенныхъ училищъ Киевскаго учебнаго округа *Тулову*—ордена св. Анны 2-й степени и Императорскаго коронного, профессорамъ университетовъ: С.-Петербургскаго *Сухомлинову*, харьковскаго—*П. Лавровскому* и *П. Лавровскому*; адъюнкту академіи наукъ *Биллерскому*, профессору славянскій филологій въ пратскомъ университетѣ Мартину *Гампала*, доктору *Божидару Петрановичу* (совѣтнику юстиціи въ Загребѣ), члену-корреспонденту академіи наукъ, доктору Карлу *Яроміру Эрбену* (начальнику государственнаго чешскаго архива въ Прагѣ), доктору Францу *Ригеру* (редактору энциклопедическаго учебнаго славянскаго словаря), доктору *Шембера* (профессору чешской литературы въ вѣнскомъ университетѣ), доктору *Сухомлинову*, канонику и профессору въ Бернѣ (Брюннѣ), доктору *Югану Субботичу* (сербскому ученому, вице-гешпану Славоніи), доктору Янко *Шафарикю* (профессору бѣлградскаго лицея) и лужицко-сербскому писателю *Югану Смоляру* въ Буденшѣ (Бундлау)—ордена св. Анны 2-й степени; священнику *Якову Головацкому* (профессору русской словесности въ Львовѣ, въ Галиціи), доктору *Югану Хаджевичу* (сербскому ученому), доктору Антону *Мажураничу*, славянскому филологу въ Загребѣ (Аграмѣ), и доктору *Булейкевичу*, профессору въ Люблинахъ (Лайбахѣ)—ордена св. Владимира 4-й степени; чешскому ученому Францу *Резачу* (редактору педагогическаго журнала *Skola a Zivot*, въ Прагѣ), преподавателемъ русской словесности въ гимназіяхъ С.-Петербургскихъ: первой—*Водовозову*, третьей—*Стоянину* и Новгородской—*Курьякову*—ордена св. Станислава 2-й степени; архимандриту *Югану Памучичу* (въ Герцеговинѣ), протоіерею *Георгію Николаевичу* (профессору

семинаріи и члену консисторіи въ Загребѣ), бібліотекару чешскаго музея въ Прагѣ Антону *Врѣтанику*, доктору *Франциску* (славянскому писателю и редактору пестъ-будишскихъ вѣдомостей), и редактору русской газеты „Слово“ во Львовѣ, въ Галиціи, Богдану *Дрицкому*—ордена св. Анны 3-й степени, и сербскому ученому Корнелію *Станковичу* (собрателю и издателю сербскихъ національных и церковныхъ мелодій)—орденъ св. Станислава 3-й степени.

Сверхъ того, въ тотъ же день, ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ было благоугодно пожаловать: профессору русской словесности въ политехническомъ институтѣ въ Прагѣ Францу *Иезбери перетень* изъ кабинета ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА; г-жи *Ишиковой* (соиниительницѣ исторіи для дѣтей) подарокъ изъ кабинета ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

— Высочайшимъ приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 7 сентября, назначенъ губернской секретарь СУЛИСТРОВСКІЙ членомъ отъ правительствъ Витебскаго губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ присутствія.

— Определеніемъ правительствующаго сената, августа 9-го, уволены отъ должностей по прошеніямъ: мировые посредники Волынской губерніи, уѣздовъ Кременскаго помянухъ ЛЕНЧОВСКІЙ и Новоградъ-Волынскаго помянухъ ДОМАРАДСКІЙ.

— О назначеніи особахъ прокуроровъ въ полевые военные суды. ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, согласно заключенію генералъ-аудиторіата, Высочайше повелѣть соизволилъ: въ поленіе и дополненіе подлежащихъ ст. 3-й главы IV раздѣла 2 кн. военно-уголовнаго устава, изд. 1859 г., о производствѣ полевого военного суда, постановить: 1) при учрежденіи полевого военного суда, назначается высшимъ военнымъ начальникомъ особый прокуроръ, изъ опытныхъ аудиторіатскихъ или другихъ состоящихъ въ вѣдѣніи его чиновниковъ. 2) До производства принадлежностей къ дѣлу бумагъ, предсѣдатель наряженнаго суда, онъ доставляются прокурору, для составленія обвинительнаго акта. 3) Чтеніемъ обвинительнаго акта открывается засѣданіе полевого суда, въ присутствіи подсудимаго и его защитника, и затѣмъ читаются тѣ изъ присланныхъ въ судъ бумагъ, какія предсѣдатель признаетъ нужными, и 4) прокуроръ, какъ обвинитель, во время производствъ суда противостоитъ защитнику подсудимаго и имѣетъ право наравнѣ съ членами суда вопрошать свидѣтелей и подсудимаго и возражать какъ ему, такъ и его защитнику, но съ тѣмъ, что послѣднее слово принадлежитъ всегда подсудимому или его защитнику.

— О мѣрахъ къ огражденію интересовъ казны по питейной части. Въ видахъ огражденія интересовъ казны по питейной части, государственный совѣтъ, Высочайше утвержденнымъ, 17 августа сего года, мѣрѣми, подлежащими: въ замѣнѣ 231 ст. и примѣчанія къ 243 ст. Высочайше утвержденнаго 4 июля 1861 г. положенія о питейномъ сборѣ и въ дополненіе къ сему положенію, постановить: 1) определенной крѣпости для вина, водки и другихъ питей, получаемыхъ изъ вина и спирта, въ продажѣ вообще не устанавливается, но въ теченіе 2 лѣтъ, начиная съ 1 января 1863 г., крѣпость эта не должна быть ниже 38 градусова по спиртомеру Траллеса, т. е. установленной питей для полугара. Примѣчаніе. При продажѣ питей ниже означенной крѣпости, виновные подвергаются: въ первый разъ денежному взысканію, равному четвертой части цѣны патента, во второй и третій разъ взысканію половины цѣны патен-

KURYER WILEŃSKI

GAZETA

URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.

WYCHODZI WE WTORKI I PIĄTKI.

Цена на мѣсто: Рoczna rs. 10, Półroczna rs. 5, Kwartałowa rs. 3, Miesięczna rs. 1.
Z przesyłką: Roczna rs. 12, półroczna rs. 6, kwartałowa rs. 3 kop. 50.
Za wiersz do 40 liter ogłoszenia płaci się 17 kop. sr.

T R E Ś Ć.

Dział urzędowy: Najwyższe nagrody.—Najwyższe указы и розказы.—Околикъ p. zarządzającego ministerjum skarbu.—
O wyborachъ w Królestwie Polskim.—Вилно.
Dział nieurzędowy: Wiadomości zagraniczne.—Pogląd ogólny.—Włochy.—Francia.—Anglia.—Austria.—
Prusy.—Depesze telegraficzne.
Dział literacki: Odcin rosyjski.—Pogadanka Wileńskiego Dyogenesa.—Przeglądъ miejscowy, rolniczy i pism czasowych.—
Listy: z Krakowa i z Królestwa Polskiego.—Wiadomości bieżące.—Dziennik Wileński.—Ogłoszenia.

Dział urzędowy.

St.-Petersburg, 19 września.

CESARZ JEGO MOŚĆ, będąc w Nowogrodzie 8 września, w oznakę najwyższego zadowolenia, za uczone prace Najmilsiościwiej raczył udarować: niżej wyszczególnione osoby: akademik *Pletniewa* tabakierką z portretem JEGO CESARSKIEJ MOŚCI; akademików: *Wostokowa i Ustriałowa*—orderem s. Włodzimierza 2-giej klasy; serbskiego metropolity *Michała Joannowicza*, głównego redaktora komisji archeograficznej *Kalaczowa* i rzeczywistego radcę stanu *Dala* orderem s. Anny 1-jej klasy; członka archeograficznej komisji *Sewastjanowa* i akademika *Wiesiołowskiego* orderem s. Stanisława 1-szej klasy; akademików *Pogodina, Srezniewskiego, Szewyrowa, Kunika*, rektora uniwersytetu s. Włodzimierza *Iwaniszewa*, profesorów: moskiewskiego uniwersytetu *Solowjowa i Bodińskiego*, rzeczywistego radcę stanu *Greca*, doktora *Jana Purkiję* (professora fizjologii w Pradze); doktora *Franciszka Paluckiego* (czeskiego historjografa) i członka korespondenta akademii nauk, naczelnego żupana w Zagrzebiu (*Agram*) *Jana Kukuliewicza-Sakczyńskiego*—orderem s. Włodzimierza 3-jej klasy; akademika *Bustajewa*, profesora kazańskiego uniwersytetu *Grigorjewicza*, doktora *Karola Kuzmani* (super-intendenta i profesora fakultetu teologicznego w Wiedniu), kanonika *Michała Kuziemskiego* (we Lwowie), radcę namiestnikostwa węgierskiego w Peszcie *Adolfa Dobrzyńskiego*, członka korespondenta akademii nauk doktora *Franciszka Mikloszyca* (słowiańskiego filologa w Wiedniu, członka korespondenta tejże akademii), doktora *Wuku Stefinowicza Karadżicza* (serbskiego autora i filologa), profesora uniwersytetu charkowskiego *Zernina* i inspektora szkół skarbowych okręgu naukowego Kijowskiego *Tulowa*—orderem s. Anny 2-giej klasy z Cesarzką i koroną; profesorów uniwersytetów: Petersburskiego *Suchomlinowa*, charkowskiego—*N. Lawrowskiego i P. Lawrowskiego*; adjuktów akademii nauk *Bilarskiego*, profesora słowiańskiej filologii w uniwersytecie prazkim *Marcina Hattala*, doktora *Bożydara Pietranowicza* (radcę sprawiedliwości w Zara) członka korespondenta akademii nauk doktora *Karola Jaromira Erbena* (naczelnika czeskiego archiwum państwa w Pradze), doktora *Franciszka Rigera*, (redaktora uczonego encyklopedycznego słownika słowiańskiego), doktora *Aloizego Szembera* (professora literatury czeskiej przy uniwersytecie wiedeńskim), doktora *Suszyla*, kanonika i profesora w Brünn, doktora *Jana Subboticza* (aczonego serbskiego, wice-żupana Sławonii), doktora *Janko Szafarzika* (professora liceum bełgradzkiego) i autora lужицко-сербского *Jana Smolara* w Budzynie (Bunzlau)—orderem s. Anny 2-jej klasy; księdza *Jakuba Głowackiego* (professora ruskiej literatury we Lwowie), doktora *Jana Chadżicza* (uczonego serbskiego), doktora *Antoniego Mazurawicza* filologa słowiańskiego w Zagrzebiu (*Agram*) i doktora *Blejweisa*, profesora w Lublanach orderem s. Włodzimierza 4-jej klasy; uczonego czeskiego *Franciszka Rezacza* (redaktora pedagogicznego dziennika „Skola a Zivot”, w Pradze); nauczycieli literatury rosyjskiej w gimnazjach petersburskich; pierwszego—*Wodowozowa*, trzeciego—*Stojunina* i nowogrodzkiego—*Kuprijanowa* orderem s. Stanisława 2-jej klasy; archimandrytę *Joannikija Pamuczyna* (w Hercegowinie), protoreję *Jerzego Nikołajewicza* (professora seminarjum i członka konsystorza w Zadrze), bibliotekarza muzeum czeskiego w Pradze *Antoniego Wrtałko*, doktora *Franciszka* (autora słowackiego i redaktora piesz-budynskich

wiadomości) i redaktora ruskiej gazety „Słowo“ we Lwowie, *Bohdana Diedickiego*—orderem s. Anny 3-jej klasy, i uczonego serbskiego *Kornela Stankowicza* (zbieracza i wydawcę serbskich narodowych i kościelnych melodij)—orderem s. Stanisława 3-jej klasy.

Prócz tego w tymże dniu JEGO CESARSKA MOŚĆ najlaskawiej udarować raczył: profesora rosyjskiej literatury w instytucie politechnicznym w Pradze *Franciszka Jezbera* pierścieniem z gabinetu JEGO CESARSKIEJ MOŚCI; paną *Iszymowę* (autorkę historji dla dzieci) podarunkiem z gabinetu JEGO CESARSKIEJ MOŚCI.

— Za Najwyższym rozkazem w ministerjum spraw wewnętrznych, 7 września, mianowany za odznaczenie się: sekretarz gubernjalny *SULISTROWSKI*, członkiem od rządu Witebskiego od spraw włościańskich urzędu.

— Przez postanowienie rządowego senatu, 9 sierpnia, uwolnieni od obowiązków na własne prośby: pośrednicy pojednawczy—gub. Woliński pow. Krzemienieckiego obywat. LENCZOWSKI i Nowogrodzkiego obywat. DOMARADZKI.

— O mianowaniu osobnych prokurorów do wojennych sądów polowych. CESARZ JEGO MOŚĆ zgodnie z decyzją jenerałnego audytorjatu Najwyższej rozkazać raczył: w dopełnieniu i wyjaśnieniu artykułów 3-go rozdziału IV działu, 2 księgi wojskowo-karnego kor. postanowić: 1) przy ustanowieniu wojennego sądu polowego, mianuje się przez wyższego wojennego zwierzchnika osobny prokuror, z doświadczonych audytorjackich lub innych znajdujących się pod władzą jego urzędników. 2) Przed oddaniem należących do sprawy aktów przesłany wysłanego sądu, takowo składają się prokurorowi, dla ułożenia aktu oskarżającego. 3) Odczytaniem aktu oskarżającego otwiera się posiedzenie sądu wojennego, w obecności обвиняемого i jego obrońcy, a następnie odczytują się te z dostawionych sądowi aktów, które przyczyniają się do potrzebnej, i 4) Prokuror jako oskarżyciel, w czasie prowadzenia sądu staje przeciwko obrońcy обвиняемого i ma prawo zarządzić z członkami sądu badać świadków i обвиняемого, oraz zarządzić tak ostatniemu, jako też obrońcy jego, lecz ostatnie słowo należy się zawsze обвиняемому albo jego obrońcy.

— O środkach zabezpieczenia interesów skarbu w wydziale trunkowym. W celu zabezpieczenia interesów skarbu w wydziale trunkowym rada państwa, przez Najwyższy zatwierdzone, 17 sierpnia b. r. zdanie uchwaliła: zamiast art. 231 i uwagi do art. 243 Najwyższej zatwierdzonej 4 lipca 1861 r. ustawy o poborze trunkowym, oraz dla dopełnienia tejże ustawy postanowić: 1) pewnej mocy okowity, wódek i innych napojów wyrabianych z okowity i spirytusu, dla sprzedaży w ogóle nie ustanawia się, lecz w przeciągu dwóch lat, poczynając od 1 stycznia 1863 r. moc takowa nie ma być niższa 38-ju stopni według próby Trallesa. Uwaga. Za sprzedaż napojów niższej próby winni podlegają: po raz pierwszy karze pieniężnej w ilości czwartej części ceny patentu, za drugi i trzeci raz—w ilości połowy tejże ceny, a za czwarty raz—w ilości ceny patentu, tudzież tracą prawo handlowania napojami. 2) Opodatkowane zakłady szynkowe w gub. Wielkoku-

СМѢСЬ.

Изъ Киева пишутъ, отъ 20 августа. Въ Киевѣ все благополучно. Признаковъ холеры вовсе не было, сарапчи въ городѣ не видѣли; говорили прѣбывавшіе, что въ окрестностяхъ города показывалась она перелетомъ, но что вреда никакого не причинила. Погода прекрасная, хотя въ полѣ жаловались на засуху. 17 августа рабочіе открыли, противъ церкви Десятинной и дома чиновника Климовича, при снятіи верхняго слоя земли для швелеровъ владимірской улицы, древнія вещи, именно: пять гривенъ серебряныхъ, два витые серебряные браслета, нѣсколько серегъ, изъ коихъ одна мѣдная вполночь; какое-то украшеніе изъ серебра съ цѣпью; полагаютъ, что это наручавникъ, принадлежность священнической одежды. Вещи эти отъ работниковъ успѣвъ пріобрѣсти по купонку чиновникъ Климовичъ, и этимъ спасъ ихъ отъ окончательной утраты; ибо евреи слѣдуютъ за открытіемъ древностей и покупаютъ ихъ у работниковъ на славу. Такъ, говорятъ, что при откры-

тіи древностей 17 августа, утаено два древніе перстня съ камнями и огромное количество серебряныхъ монетъ, найденныхъ въ то же время нѣсколько далѣе Десятинной церкви рабочими подрячка Цербакова.

— Изъ Одессы пишутъ: г. Георгій Ли, главный инженеръ, подъ руководствомъ котораго должно совершиться замощеніе нашего города, прибылъ сюда въ субботу, 25 числа на пароходѣ „Меттернихъ“, и на другой-же день отправился въ Крымъ, куда призывали его нѣкоторыя операціи, для немедленнаго приступа къ работамъ. Въ концѣ этой недѣли, онъ долженъ возвратиться въ Одессу. Девять мастеровъ-надемотриковъ надъ работами, со всѣми необходимыми орудіями и инструментами, находятся уже въ пути и вскорѣ прибѣдутъ въ Одессу на англійскомъ пароходѣ „Авока“. Что касается до рабочихъ, то они, по большій части, будутъ наняты на мѣстѣ. Наконецъ, главные предприниматели гг. Фернъ и Ко должны прибыть, лично, въ Одессу, въ теченіе будущаго мѣсяца. — Поездъ значительныхъ работъ, произведенныхъ съ успѣхомъ этою компаніею въ Англіи, Франціи и въ Италіи, мы имѣемъ нѣкоторое право на-

дѣяться, что она ничѣмъ не пренебрежетъ, чтобы оправдать свою репутацію и то довѣріе, которое возложено на нее комитетъ.
(См. Поч. и Бур. Вѣд.)

Въ официальной части *Дзеника* Пowszechnego читаемъ слѣдующее: „Еще до прібытія въ Варшаву Великаго Князя Намѣстника, къ нему доходили вѣстия о неудовлетворительномъ состояніи тюремъ, а въ особенности предназначенныхъ для полицейскаго ареста въ Варшавѣ. Чтобы устранить зло на будущее время, и пріискать средства къ исправленію, правительство назначило особый комитетъ для точнѣйшаго изслѣдованія мѣръ къ безотлагательному улучшенію тюремныхъ помѣщеній вообще, а полицейско-арестантскихъ въ особенности. Затѣмъ Его Высочеству Намѣстнику были представлены подробный списокъ лицамъ, подвергшимся полицейскому аресту, въ періодъ времени съ 1-го января по 20-е іюля настоящаго года, съ обозначеніемъ причинъ, вызвавшихъ арестованіе, и времени ихъ продолженія.

— Въ этомъ отношеніи, подробныя данныя обнаружи-

ли, что изъ 14,833 лицъ, общаго числа арестованныхъ полиціею, въ вышепоименованный періодъ,—11,237 человекъ были задержаны за обыкновенные проступки, какъ-то: воровство, бродяжничество, нищенство, драки, развратъ и проч. За отступленіе отъ постановленій военнаго положенія, вообще за проступки, имѣющіе какой либо политическій характеръ, арестовано только 3,596 человекъ, преимущественно за неимѣніе при себѣ фонарей. Арестъ въ такомъ случаѣ продолжался нѣсколько часовъ. Что касается времени, въ продолженіе котораго сказанныя лица подвергались полиціею аресту, то общій цифра арестованныхъ распадается на слѣдующія отдѣльныя цифры: отъ 1 до 3 дней было арестованныхъ—11,307, отъ 3 дней до одной недѣли—1,728, на двѣ недѣли—951; отъ 2 до 3 недѣль—451, до 4 недѣль—257, до 2 мѣсяцевъ—96, до трехъ мѣсяцевъ—39 и до четырехъ мѣсяцевъ—4.

та, а в четвертый раз взысканию цены патента и изъятию производится торговля напитками. 2) Окладные питейные заведения в губерниях великороссийских, ставропольской и сибирских, в течение 2 лет, начиная с 1 января 1863 г., не могут быть уничтожены без согласия министерства финансов, причем находящиеся в казенных строениях, годных к употреблению, на чей бы земля они устроены ни были, в течение того же 2-летнего срока, поступают в распоряжение акцизных управлений и сдаются ими в содержание, на основании правил, постановленных тем же министерством. Казенные же строения, которые, по ветхости, окажутся негодными к употреблению, должны быть проданы на снос с обращением денег в казну, а земля, на которой устроены, в распоряжение владельца оной. 3) Существующий нынче порядок в привилегированных губерниях откупа вина из заводских поделов и откупных складов по ярлыкам и за печатью сохраняется в сих губерниях до 1 июля 1863 г. Проба вина и ярлык на провоз, применялся к форм, приложенной к § 28 положения об акцизах с хлеба вина, выдаются казенными надсмотрщиками, а где их нет, владельцами заводов и складов, или их поверенными, которые должны опечатывать как пробу, так и бутылки бочек, в первом случае казенною печатью, а во втором печатью заводчика, на которой должно быть вырезано название завода и фамилия заводчика или складчика. Выдаваемые на провоз вина ярлыки должны быть представлены покупателями в ближайшее окружное акцизное управление не позже 10-дневного срока по привозу вина на место потребления; пробное же вино и ярлычек сохраняются покупателями до израсходования вина, для представления оных, в случае требования, лицам акцизного управления. *Примечание 1.* Этому правилу подчиняются и частные лица, приобретающие вино с заводов и складов до 1 июля 1863 г.; всякий запас вина, хозяин которого не представит пробного ярлычка, считается незаконно приобретенным и подлежит конфискации. *Примечание 2.* Пробным называется вино отлитое от каждой откупской бочки в особую бутылку, за печатью надсмотрщика, заводчика или складчика; к бутылкам прицепляется пробный ярлычек, в котором указывается количество и крепость отпущенного вина и название завода или склада, из которого оно отпускается. 4) Министр финансов уполномочивается: а) разрешать все случаи, могущие возникнуть при введении Высочайше утвержденного 4 июля 1861 г. положения о питейном обороте; б) давать акцизным управлениям нужные постановления; в) объяснять и дополнять означенное положение подробными правилами, на сколько это, по ходу новой системы, представится необходимым, с тем, однако, чтобы эти правила и разрешения не противоречили главным основаниям системы и не касались предметов и дель, по своему своему подлежащих судебному или законодательному рассмотрению.

Циркуляр г. управляющего министерства финансов г. губернского управляющего питейно-акцизными сборами. от 11 сентября 1862 г. за № 111, об употреблении, при силити питей, частных печатей допустимыми лицами, симметричными сии остатки.

На основании правил, для приведения в известность остатков питей к 1 января 1863 г. командированы для сего должностные лица должны быть снабжены, между прочим, печатью акцизного управления.

Итак, в виду затруднения, испытанного некоторыми управлениями питейно-акцизными сборами в своевременном приговоре на месте печатей акцизного управления и что печатей для силити питей потребуются заготовить в значительном количестве, тогда как, по минималистской надобности, они должны остаться при акцизных управлениях, без употребления, и в то же время, допустить опечатывание остатков питей, вместо печатей акцизного управления, печатью должностного лица, принимающего оные. О чем даю знать г. управляющим питейно-акцизными сборами для надлежащего руководства и исполнения.

ВАРШАВА.

Выборы в уездных советах в Варшавской губернии. «Варшавская газета» сообщает, что Высочайшим указом от 24 мая (5 июня) 1861 года объ уездных советах и согласно с этим административного совета от 24 июля (5 августа) с. г., пропало открытие упомянутых советов во всех уездах губернии, в назначенный законом день 13 (25) августа.

Образные в уездах члены, по рассмотрению законности выборов, постепенно приступали к исполнению своих обязанностей.

После принятия установленной законом присяги, члены приступали к избранию секретарей советов, членов губернского совета и их кандидатов, членов делегаций очинения крестьян, членов конскрипционных комиссий и других должностных лиц. В секретари уездных советов, большинство голосов избранных, в качестве уездных Крайков, в мхковском А. Гадомский, в сандомирском К. Чернявский, в опатовском Кожановский, в опонском К. Урбанский, в радомском Яворницкий, в сандомирском Сиржинский, в стониском Сельский.

Предметы, входящие в предмет деятельности уездных советов и подлежащие на обсуждение властями, были рассмотрены согласно данной инструкции.

О других, избранных, лицах и деятельности советов, «Варшавская газета» обещает сообщать впоследствии.

Открытие уездных советов в губернии. В уездных советах, в Варшавской губернии, постановлением административного совета Варшавского, объявленного на заседании из протокола его заседания, 4-го июля (5 августа), в настоящее время постановлено распоряжение о созыве уездных советов в губернии люблинской и августовской.

На 10 (22) сентября с. г., назначен срок открытия советов в уездах бжельском, грубиновском, красносельском, люблинском, луковском, радомском, сандомирском и замойском — губернии люблинской, и в уездах августовском, колыварском, замойском, маршпольском и сейненском — губернии августовской.

По воле ЕГО ИМПЕРАТОРСКОГО ВЕЛИЧЕСТВА совета управления Варшавы, на основании ст. 19 Высочайшего указа от 24 мая 1862 года, по представлению правительственной комиссии юстиции и по смотру с правительственной комиссии внутренних дел постановлено: комиссии чинимой в уездных при записи доходов с посещений, расчистанных в гарнизонах, могут записывать их деньгами по существующим документам на главных и ближайших рынках.

ских в Станиславской и Сибирских губ., в течение 2 лет, начиная с 1-го января 1863 г., не могут быть изъятые без разрешения министерства финансов, причем находящиеся в гмачах казенных, зданных до уезда, не заставляя на чужой земли таковы стоя, в течение того 2-летнего термина, отдавая в распоряжение заводов акцизных и выдвигаясь в течение их на mocy przepisów tegoż ministerstwa. Skarbo e zaś budynki, które z przyczyny opuszczenia uznają się za niezdadne do użycia, powinny być z licytacji wyprzedane dla złamania a pieniądze idą do skarbu i ziemia zwraca się właścicielom. 3) Istniejące obecnie w guberniach przywilejowanych porządek wydawania okowity w magazynach zakładowych i z ryczałtowych składach, za jertkiem z opieczętowaniem, utrzymuje się w tych guberniach do 1 lipca 1863 roku. Próba okowity i jertki na przewóz, stosownie do formy dodanej do § 28 ustawy o akcyzie z wódki zbożowej wydają się przez dozorców skarbowych, a gdzie ich nie ma, przez właścicieli zakładów i składów, albo też ich pełnomocników, którzy powinni opieczętować nie tylko próbę, ale i szpunty beczek, w pierwszym przypadku pieczęcią skarbową, a w drugim, pieczęcią producenta lub właściciela składu, na której powinno być wyraźnie nazwisko zakładu i producenta albo właściciela składu. Wydawane na przewóz okowity jertki, powinny być przez kupujących okazywane w najbliższym okolicznym zarządzie akcyznym, najdalej w 10 dni po przywiezieniu okowity na miejsce konsumpcji; próbową zaś okowitą oraz jertczek, kupujący powinien zatrzymać aż do zupełnej wyprzedaży okowity, dla okazywania takowych w razie potrzeby osobom z zarządu akcyzy. Uwaga 1. Też same przepisy stosują się i do prywatnych osób kupujących okowitę z zakładów lub składów do 1 lipca 1863 r.; wszelki zapas okowity, którego właściciel nie okaże próbowego jertczka, uważa się za nieprawie nabyty i ulega konfiskacie. Uwaga 2. Próbową okowitą nazywa się ta, która odlewa się od każdej beczki do osobnej butelki pod pieczęcią dozorcę, producenta lub właściciela składu; do butelki przypieczętowaną się próbowa jertczek, w którym wykazuje się ilość i moc wydanej okowity, nazwisko zakładu lub składu z którego wydana. 4) Minister skarbu upoważnia się: a) rozstrzygać wszelkie kwestie mogące wszcząć się przy wprowadzeniu Najwyżej zatwierdzonej 4 lipca 1861 r. ustawy o poborze trunków; b) wydawać dla zarządów akcyzy rozmaite postanowienia; c) objaśnić rzeczoną ustawę przez szczegółowe przepisy, o ile to wedle ruchu nowego systemu, uzna się za niezbędne, bacząc jednak aby te przepisy i rozstrzygnięcia nie sprzeciwiały się głównym podstawom systemu oraz nie dotyczyły przedmiotów lub spraw, z natury swej prawodawcy mu lub sądowemu rozpoznaniu podlegających.

Okólnik p. zarządzającego ministerjum skarbu do pp. gubernialnych zarządzających poborami akcyzy od trunków, z d. 11 września 1862 r. N. 111 o używaniu pieczęci prywatnych przez osoby należące do zarządu przy przyjeździe trunków.

Na zasadzie przepisów o wykazie pozostałości trunków do 1-go stycznia 1863 r. delegowani ku temu urzędnicy powinni między innymi posiadać pieczęcie zarządu akcyzy. Uwzględniając trudności, napotykane przez niektórych zarządzających poborami akcyzy od trunków w przypisaniu na czas pieczęci zarządu akcyzy, oraz iż pieczęci przy przyjeździe trunków potrzebne byłoby w wielkiej ilości, wówczas gdy z innością potrzeb, takowe zostaną przy zarządzie bez użycia, znajdując więc możebne dozwolili opieczętowane pozostałości trunków zamiast pieczęci zarządu — pieczęcią urzędnika przyjmującego takowe trunki. O czym zawiadamiam pp. zarządzających poborami akcyzy od trunków dla wykonania i należytej informacji.

WARSZAWA.

Wybory w radach powiatowych gubernji Radomskiej. W rozwinieciu ukaz Najwyższy z d. 24 maja (5 czerwca) 1861 roku o radach powiatowych i stosownie do decyzji Rady administracyjnej z d. 24 lipca (5 sierpnia) roku bież., otwarcie tychże rad we wszystkich powiatach gubernji Radomskiej na dzień 13 (25) sierpnia roku bież. oznaczone, przeprowadzono zostało zgodnie z przepisami prawa.

Zgromadzeni po powołaniu członkowie, sprawdziwszy ważność własnych wyborów, odbywali stopniowo wskazane im przez prawo czynności.

Po wykonaniu przysięgi podług raty i obrzadku, wybierali kolejno trzymających pióro w radach, członków rad gubernialnych i ich zastępców, członków do delegacji oczyszczania włóscian, członków komisji konskrypcyjnych, depeluli także inne wybory, o ile tego nateraz zasła potrzeba. Na trzymających pióro w radach powiatowych, większość głosów powołani zostali: w powiecie kieleckim, p. Ludwik Krzyżowski; Miechowskim, p. Adolf Gadowski; Olkuskim, p. Ludwik Czerniakowski; Opatowskim, p. Roman Kochanowski; Opoczyskim, ks. Józef Urbanowski; Radomskim, p. Władysław Jaworński; Sandomierskim, p. Krystian Swierzyński; Stopnickim, p. Edward Selski.

Przedmioty do zakresu działań rad powiatowych należące, lub przez władze do opinii im komunikowane, wnoszone były na porządek dzienny i rozbiebane zgodnie z zasadami rządzących nimi przepisów.

O innych wyborach przez rady powiatowe dopełnianych, oraz o przedmiotach któreśmi się rady na pierwszym swem posiedzeniu zajmowały, w dalszym ciągu do wiadomości podane zostaną.

Odkrycie rad powiatowych w gubernjach Lubelskiej i Augustowskiej. Na zasadzie decyzji Rady Administracyjnej Królestwa, objawionej wypisem z protokołu jej posiedzenia d. 24 lipca (5 sierpnia) roku bież., zarządzone obecnie dalsze zwolnienie rad powiatowych w gubernjach Lubelskiej i Augustowskiej.

Termin otwarcia rad powiatowych w powiatach: Bialskim, Hrubieszowskim, Krasnostawskim, Lubelskim, Łukowskim, Radzyńskim, Siedleckim i Zamojskim, gubernji Lubelskiej, oraz w powiatach: Augustowskim, Kalwaryjskim, Łomżyńskim, Mariampolskim i Sejmskim, gubernji Augustowskiej, na dzień 10 (22) września roku bież. wyznaczony został.

Warszawa 29 sierpnia. Z woli JEJEGO CESARSKIEJ MOŚCI Rada administracyjna Królestwa na zasadzie art. 19 Najwyższego aktu o oczyszczaniu od 24 maja 1862 r. na przebiegu Komisji rządowej spraw wewnętrznych postanowiła: komisje czynszowe i powiatowe, przy zamianie dochodów z posiadłości, wliczonych na garniec zbiorczy, mogą zamieniać takowe na pieniądze według cen istniejących na głównych lub najbliższych rynkach.

II-ga POGADANKA

WILEŃSKIEGO DYOGENESA.

Nasze Wilenko po kilkumiesięcznym obezłudnieniu, znowu poczyni się ożywiać, ubarwiać, zaludniać. Pula życia naszego grodu (a za takie uważamy dzisiaj publiczne miejsca przechadzek), znowu tętnią przesuwanymi się mieszkańcami, dzwięczą rozmową, jaśnieją życiem.

Wakacje są tem dla większych miast, czém odpływ i przypływ wody dla morza: jedni mieszkańcy, po skończonym wychowaniu swęj dziatwy, opuszczają miejskie mury i zagrzebują się w wiejskiej ciszy, inni zaś z tychże samych powodów osiadają na jakiś czas w mieście. Z przyjemnością nawet dodać tu możemy, że ten napływ z każdym rokiem wzrasta, a w chwili, gdy to piszemy, zdaje się być większym niż zawsze. Komorne wprawdzie się podniesie i nie jedna kieszeń konwulsyjnego dostanie kurczu, ale zarazem pochodnia krajowej oświaty żywszemu zapłonie światłem, i kto wie czy daleka jest chwila, w której nauka i cywilizacja równie wielkie u nas, jak gdzie indziej wydadzą owoce.

Nim wszakże nadejdą te pożądane czasy, przyjrzyjmy się temu co widzimy, zapytajmy faktów czy istotnie jest w naszym grodzie życie? Oto ogród katedralny, zwany niewiedzie dla czego, „cielętnikiem“ *) z dumą wskazuje na mówiące się ludem swoje ścieżki, i musisz uwierzyć, że to jest życie. Świątynie nasze też samo potwierdzają. Nawet cukiernie, traktory i kawiarnie, a nadewszystko ciągle przybywające hotele również potwierdzają dają odpowiedź: a więc jest życie! Lecz księżynie — te jedne ogniska naszej oświaty — wołają w niebogłosy, że się tu jeszcze wakacyjne ferie nie skończyły?

Jeszcze to prawda?

„Wszystko to być może;

„Prawda; jednakże ja to między bajki włożę.“

Dla czego? — posłuchajcie a uwierzcie. — Szło przez Imbary dwóch kawalerów. Noc była jasna, miesięczna. Przechodniło mało. Zamiast słowiczego śpiewu rozległ się przeraźliwy świst lokomotywy. Zamiast szmeru strumienia, turkot powozów zmierzających ku dworcowi kolei żelaznej. Słowem była to chwila przemysłowej poezji, chwila mogąca natchnąć wieszczym duchem nawet strupieszale serce starego lichwiarza, chwila wreszcie, którąby prowincjonalny Beethoven uwiecznił w swęj symfonji, w którejby Hoffman gotowy znalazł temat do fantastycznych swoich powieści. Nie tedy dziwnego, że i na naszych kawalerów ona bardzo przyjemnie oddziaływała; rozmowa toczyła się z szybkością górskich strumieni, piękne słowa jak kaskady z hukiem spadały, a słuchając ich mógłbyś epimenesowym snem zasnąć. O czém więc rozmawiali? O bardzo ważnym przedmiocie, bo o drobnej nóżce jakiegoś księżycowego anioła, której niezatarte ślady dotąd pozostały w umyśle młodszego kawalera.

— Oj nóżka! — wołał, — cudowna! artystyczna, nieporównana, boska! Jaki skład, jaka goryżość, jaka stopka drobna! O czémż nie jestem brukiem, po którym ona stapała!

— Bardzo pięknie, mój przyjacielu, lecz któż jest

jęj właścicielka? — zapytał drugi, widocznie jakiś niewierny Tomasz.

— Naturalnie kobieta! O nóżka!

— Ale jęj nie widział?

— Nie, nie nie widziałem oprócz nóżki! — Ach nóżka!

— A może jęj właścicielka jest stara Megera?

— Ale ha! gdzież staręj mieć coś podobnego. —

Wiesz co — dodał po chwili, — napisałem poemat o jęj nóżce.

— Hm!...

— Oto jego początek. I już z ust jego miał wypłynąć potok kastalskich strumieni, gdy nagle dostrzegł w dali dwie jakieś kryolinowo-batorówkowe rusalki.

— Patrz, — zawołał wielbiciel pięknych nóżek, — to ona! Właśnie gdy mijali, pięknostopa kobieta obróciła się w ich stronę i ujrzeli — ogromny purpurowy nos okryty okularami.

Mefistofeles tak nie umykał od pani Twardowskiej, jak nasz młodzik od tego widma, którego nos w tak nieproporcjonalnym z nogą znajdował się stosunku. A tak literatura nasza straciła pyszny poemat o drobnej nóżce w ażurowych pończochach, który miał wyjść nawet z portretu autora i planem naturalnej wielkości trzewika na korkach.

Owóż widzicie, jaskawi czytelnicy, że u nas jest życie, są poci — tylko, że natchnienie nie idzie w parze z rzeczywistością, która znowu często nam figle Pinnetich płata.

A te psikusy często się powtarzają. I to przysłowie: „wyszedł jak Zabłocki na mydle“, nie tylko daje się zastosować do poetów, koehanków, mistyków i tych wszystkich, których Napoleon I-szy zwykł był nazywać ideologami, lecz nieraz i do tych panów przystać może, co to ziemi trzymają się oburącz i na gwiazdy wtedy tylko patrzą, gdy kometa przechodzi.

Niedawno na Litwie miał miejsce następujący wypadek.

Pewna dama, która według najwiarogodniejszych tradycji, w kwiecie wieku swojego, t. j. trzydziści lat temu nazad, była prima donną towarzyszt, gwiazdą całej prowincji i wonnym kwiatkiem konwersacji, dama łącząca inteligencję pani de Sevigné, z wdziękami Aspazji, stojąc pewnego dnia przed zwierciadłem, ujrzała... Zgadnijcie co? Ni mniej ni więcej, tylko jakiś anormalny fald na czole, który niołoseiwa mowa ludu nazywa zmarszczką, a tuż nad nim ślicznego polysku włosów, zwany znowu w języku ludowym, siwym.

— To już nadto! — zawołała ze szlachetną dumą — miałabym postarzyć, ja, com nigdy prawie dzieckiem niebyła!

Zrazu chciała nawet za okno wyrzucić nienawistne zwierciadło, lecz wreszcie umyśliła z tą resztą wdzięków, podwyższonych różem i blanszem, przejść do potomości za pomocą fotografii, których miało być tyle, ile było jawnych, skrytych lub domyslnych, terażniejszych, przeszłych i przyszłych adonisów: każdego bowiem zamierzyła obdarzyć swoim portretem. Dziś takie uczynne panie! gotowałyby wszystkich mężczyzn przystulić do lodowatego, niestety, łona.

Otóż, rozumując sobie po dyogenesowsku, sądziłem, że rzecz wcale nieprzedstawiała wielkich trudności. Dosyć było udać się do pp. Nowińskiego i Dowmonta, Korzona i w. i., zapłacić, posiedzieć kilka minut i rzecz skończona!

W księdze jednak arystokratycznych przeznaczeń inaczej stoi napisane. Wymienieni wyżej panowie, przypuścmy, że odpowiadają wszelkim warunkom postępu swęj sztuki, ale niestety, niebo nie dało im się urodzić nad brzegiem Sekwany lub Tamizy — oni są naszymi rodakami!

Węc cóż?

Węc niepodobna wymagać po naszych złotych panach, aby swoje zacne oblicza w rodzinny grodzie pospolicowali. Paryż to inna rzecz! i śmiecia nawet tamtejsze dziwne urok dla nas mają. Gdzież bo nam do Francuzów?...

O ten właśnie szkopuł rozbiły się szlachetne zamiały pan X. i postanowiła jechać do Paryża.

Do Paryża dla zdjęcia fotografii! to za mało jak na naszą rodaczkę, to za wiele jak na taką panią!

Lecz dzięki postępowej parze, która do nas nawozi wszelkiego gatunku i rodzaju kosmopolitów, w mury gedyminowej stolicy zawitał pociąg, dzwigający na sobie zacną osobistość pani Fripon czy Fourbon, dziś „bardzo utalentowanej“ na Hamburgskim patencie, fotografii. Wiesz o jęj przybyciu, jak błyskawica uderza umysł pani X. która z nieopisaną radością udaje się do chudej francuzicy, i z góry płaci za kopę portretów. Camera obscura nastawiona, pani X. siedzi w postawie młdejącej, na łonie ranionego Adonisa, Wenery, w tem — raz — dwa — trzy, — cicho. I promienie słoneczne rozpoczęły swoje działanie.

Z bijącym sercem, z oddechem tłumionym pani X. odchodzi do domu, gdzie już dziesiąta część miłośnego sztabu na nią oczekiwała. Po niejakiem czasie lokaj przynosi owe portrety. Patrz! — Wielki Boże! toż to herod baba z hulańskim wąsem, szramą na czole i z wyciągniętym naprzód nosem, który weale nie estetyczne budził wrażenie. Cóż robić? — trzeba było przyjać! Zatrzymała się jednak z oddaniem do pewnego czasu pani X., i widzieliśmy jak pewien Apelles usiłował biela obowiąć i karminem zniszczyć ten wybryk natury, powiększony jeszcze wybrykiem nieumiejętnej fotografii. Czy zyskała co na tych metamorfozach pani X.? nie wiemy, to jednak pewna, że gdy jęj wspominał następnie o Francuzach lub Francji, skwapliwie dotykała się wskazującym palcem czoła i ukradkiem spoziierała na zwierciadło, jeżeli to znajdowało się pod ręką.

„Jako, zawołała ludzie mający za godło Heglowskie: „Alles was ist, ist vernünftig“ — więc wszystko w Wilnie jest złe? więc nieczego tu znaleźć niemożna coby mogło służyć za dobry przykład, za modłę postępowania?“

Bynajmniej, moi panowie, nasze Wilenko może nigdy na tak dobrą drogę nie było, jak dziś, lecz dla tego właśnie, iż większość tak pięknie stoi, wszelkie pojedyncze nonsensa tem plastyczniej, tem jaskrawiej na poeciowym tle się malują, i również przykre sprawiają w nas wrażenie, jak skrzyp niecnamarowanych kół powozu, jak jęk przerwanęj stróny, jak woń rozkładającego się ciała.

Ktokolwiek z nas widział spójrzeć, z jakim tysiącem tłumy przeprowadzały drogie nam zwłoki s. p. wieszcza naszego, Ludwika Kondratowicza, przyniża, że naród co umiał tak ukochać i niezić piewę swojego, co się taką powagą, jak jeden mąż, podezwał nabożeństwu żalobnego okrył, naród taki nieposłusznie już miejsce zajmuje w rodzinie narodów europejskich i pod każdym względem na szacunek zasługuje. A że

są pewne anomalje, pewne wyjątki — to nie dziwnego, gdzie jest pszenica, musi być i kłosa, a i bez astronomji nawet wiemy, że i na słońcu są plamy. Otóż przedewszystkiem o to nam chodzi, aby tych plam, tego kłosa jak najmniej u nas było. Jedynym na to środkiem byłaby, jak się nam zdaje, silnie rozwinięta opinia publiczna. A właśnie jeżeli brakuje nam czego, to bez wątpienia tejże opinii publicznej: nie mamy o niej najmniejszego wyobrażenia, nie pojmujemy jęj, odpychamy, gardzimy nią.

Miałoby iść za tem, że nasze społeczeństwo nigdy nie objawia swojego sądu, swojego zdania? O nie, zaiste, tu wszyscy cenzurują, wszyscy krzyczą, lecz nikt nie zastanowi się nad tem słusznie lub nie. Owszem, jakaś kulawa krytyka wyległa w nędznym barłogu baby kościelnej, ledwie nieśmiało okiem wyjrzy na świat, alicji porwają ją na swe ręce usłużne kumoszki, każda doda jakiś swój łachman, każda splugawia brudnymi usty, zarazi nieczystym technieniem i oto maluczkie karłatko przeraża tytany i coraz się wzmagając przebiega miasto, do każdego puka domu, wszędy znajduje wiarę i potwierdzenie. I rzecz dziwna, nawet salony, salony lśniące polerem i pozłotą, rade tego obszarpana u siebie przyjmują. Bieda człowiekowi, który podpadnie pod jadowity zab podobnej krytyki, ani szyszak Minerwy, ani tarcza Herkulesa, ani żadna poręka nie ocali go od ogólnego prześladowania! Jeden mu tylko zostaje ratunek — milczeć i czekać — aż się przegadają. Co zresztą z każdą prawie zmianą kwadry następuje.

Ludzie natomiast istotnie zasługujący na potępienie, ludzie, przed jakimi niegdyś rznięto obrusy, tłuczono talerze — częstokroć u nas węgietują w najłepsze. Z czego to pochodzi? z tej prostej przyczyny, że mają zęby lub pazury — a takich szalenie się obawia podkościelna rzeczywistość. Im wszystko wolno — mogą być Feuerbachami w religji, Kaligulami w moralności, Machiavelami w wiedzy i czynie — świat ich nie potępi — bo silni!

I rzecz dziwna, ta jedyna chorobliwa opinia, jaka u nas istnieje, jest dziełem najczystszej istoty, które zanurzone będąc po uszy w błocie, wołają z całej mocy, że idą do Nieba, i ani im wmwówisz, że to ich wrzeczne oderwanie się od spraw ziemskich, jest oderwaniem się pajaka na swęj wiotkiej tance, który czyha na biedne muszki i niebezpieczne owady.

— Jam umarła dla świata, powtarza ze wzuiesionymi w górę oczyma, co mi ziemskie sprawy obchodzi! A tymczasem nie obdęda się żadne chrześć, żaden pogrzeb, żaden ślub, nieprzedestylowany się doskonale przez obszerny alembik jęj schorzałej imaginacji. A pokaż jęj choćby własnoręcznym podpisem i pieczęcią biskupa warszawskiego uzbójny ów znany usteł:

„Próżne, Pawle, ofiary, gdzie skażone serce: Krzyw się, mrują, bij czołem, kłęcz, szęptaj i dmuchaj. Zmów różańców bez liku, bez liku mszy słuchaj: Jeśliś zdradca, obłudnik, darmo konksztu szukasz, Możesz ludzi oszukać, Boga nie oszukasz.“

to gotowa i ciebie i autora zrobić heretykiem, kacerzem i bez apelu na auto-da-fe skazać.

Dyogenes Wileński.

*) Dawniej nazywano cielętnikiem ogród ratuszowy.

Pan Conforti nie znajduje, aby oczyszczenie wydziału sprawiedliwości z ludzi wątpliwych było naglącem, podług niego, byłoby urządkiem nie uczciwym i światłym, dążność jego polityczne są rzeczą obojętną, stawionemu przed są jest wszystko jedno, czy sędzia sprzyja Burbonom czy rzeczy pospolitej.

Podobna różnica zdań w przedmiocie tak wielkiej wagi, jakiej jest istnienie państwa, a chociaż pan Rattazzi najchętniej widziałby przesłanie gabinetowe, są jednak pewne konieczności, w obec których wielkie ustępstwa bywają niemożliwe i to właśnie ma miejsce w okolicznościach dzisiejszych.

Niepodobna zatem, aby pan Conforti pozostał dłużej w gabinecie, z którym różni się tak głęboko w zdaniu. Zaprawdę żałować tego więcej przychodzi pod wszelkimi względami, bo pan Conforti przedstawiał w rządzie pierwiastek neapolitański i uosabiał go w sposób pełen godności, przez rozległą naukę, przez silną wymowę i nieśkazitelną cnotę. Rzeczy jednak zaszyły tak daleko, iż trudno spodziewać się dojdzie do zgody. Gabinet roztrząsanie raz jeszcze ten przedmiot na radzie ministrów, mając odbyć się w niedzielę dnia 21 września. Doktor Ripari w liście umieszczonym dnia 19 w dzienniku *Diritto*, żali się, że nadzwyczaj przesadzono niebezpieczeństwo rany i choroby Garibaldi.

— Dziennik paryżki *Presse* podaje ze swej strony następującą treść listów otrzymanych z Turynu z dnia 19-go września.

Wczoraj, 18 września, jeden z ministrów, którego nazwisko zamieć, wyraził się w domu swoim w obec małej liczby przyjaciół w ten sposób o sprawie rzymskiej:

Ostatnie zabiegi naszej dyplomacji praktycznie i poufne, dowiodły rządowi włoskiemu, że od dwóch lat sprawa rzymska wpadła z jednej dwuznaczności w drugą tak dalece, że już dziś nie pozostaje rządowi nic innego, jak tylko dokładnie określić co rząd rozumie przez sprawę rzymską.

Włosi nie są, aby można nazywać rozwiązaniem tej sprawy, zawarcie jakiegokolwiek układu, w moc którego stolica święta pozostałaby w posiadaniu Rzymu lub jakiegokolwiek innej części ziem włoskich. Włosi rozumieją pod nazwą sprawy rzymskiej zupełne przeniesienie władzy świeckiej i ogłoszenie Rzymu za stolicę królestwa.

Wkrótce więc rząd wyda notę, mającą na celu jasno określić co stanowi sprawę rzymską.

Po drugiej, może bezwiednej grze z Francją w zagadki, między stanem włoscy znaleźli się na koniec w obec rzeczywistej trudności; powszechność zaś, dla której niewiadome są utrzymujące od dwóch lat dwuznaczności, wezwala stanowczo ministrów, aby raz zadanie rzymskie rozwiązali.

Gdyby hrabia Cavour był jeszcze na czele rządu, bez wątpienia znalazłby się w daleko większym od nas kłopotcie. Przyjdzie dzień, jeżeli stał u góry u długiej potrawy, w którym będziemy zmuszeni całą grę naszą odkryć, a wtenczas pokaże się, w jakim stanie przyległymi sprawę Rzymską w chwili objęcia przez nas władzy.

Te wyrazy dosłownie prawie powtórzone, zdają mi się w krótkości przedstawiać prawdziwy stan tego zadania.

Dodajmy do tego wieść bardzo uzasadnioną, że Francja usiłuje skłonić rząd włoski do rokowania na podstawach, które nie doprowadzą ani do obalenia władzy świeckiej, ani do oddania Rzymu na stolicę Włochom, wówczas łatwo wyobrazić sobie kłopoty dzisiejszego gabinetu.

Po uważnym odczytaniu ostatniego okólnika ministra spraw zagranicznych, każdego uderzą następne słowa, zastępujące na szczególne zastanowienie się: „Państwa katolickie, a nadeszłyśmy Francja, uznają niebezpieczeństwo chęci utrzymania niezgody między papieżem i Włochami.“ Ten okólnik jest napisany w słowach pełnych siły i godności; napróżno w nim szukać owego zniecierpliwienia, owych dąsów, owego ultimatum, o których nieco płocho mówiono. Polityka gabinetu nie została zbita z toru.

Co do noty, nierównie ważniejszej pod względem dyplomatycznym od okólnika, wbrew twierdzeniom półurzędowych dzienników, mogą zaręczyć, że jej ani pisano, ani rozesłano.

Nie należy tracić z uwagi, że ta projektowana nota będzie aktem dyplomatycznym najwyższej wagi, jaki gabinet mógłby spełnić, bo w niej okaże się co Włochy rozumieją pod wyrazem sprawa rzymska i ma ona jasno wyłożyć prawdziwe zadanie.

Co do wewnętrznych zdarzeń, mało jest wiadomości ważnych, potrzeba jednak zwrócić uwagę na rodzaj sporu jaki wywnął się między sądami kassacyjnymi neapolitańskimi i medjołańskimi; wszyscy prawnicy zaprzeczają sądowi kassacyjnemu neapolitańskiemu prawa wehdzenia w stosunki z sądem medjołańskim co do wyznaczenia miejsca, w którym Garibaldiści mają być sążeni. Prawoznawcy twierdzą, że żaden stosunek według ustaw zachodzić nie może między temi dwoma sądami; medjołański powinien stanowczo odrzucić poruczone sobie postanowienie.

W takim razie, sąd neapolitański byłby zniewolony wyznaczyć jedno z sądownictw w krajach obojga Sycylii, mimo trwający tam stan obłąkania. Przedmiot jest sam z siebie ważny, bo wyrok uwolnienia byłby prawdziwą rewolucją. Dziś jest rzeczą niemal pewną, że kula nie uwiązła w ranie Garibaldi, nawet doktor Partridge wyraził to zdanie.

Utworzył się wrzód z drugiej strony kostki, i roztrąpać nie radziła go przerynka; tworzenie się tego wrzodu wprawilo chorego w ciągłą niespokojność i silną gorączkę. Wczoraj hrabia Stackelberg złożył królowi listy swoje wierzytelne ze zwykłymi obrzędami.

— W chwili, w której stronnictwo działania doznało klęski w świeżym swoim zamachu, sądzimy, że nie będzie bez pożytku ogłosić list pisany przez hrabiego Cavour, do którego powagi tak często się odwołują bez należytego wyrozumienia jego polityki. Zaakomity minister pisał ten list do pewnego włoskiego męża stanu; obecne położenie rzeczy nadaje jego słowom wielkie znaczenie.

„Turyn, 2 października 1860. Kochany przyjacielu, dziękuję za list twój pisany do mnie dnia 30 września, lecz nie mogę przyjąć rad w nim wyrażonych.

Szczerze mówiąc, poczytuję za zgubne przełożenie, że by parlament udzielił królowi władzę nieograniczoną, aż do zupełnego załatwienia sprawy włoskiej.

Przypominaj sobie bezwzględnie wyrzuty dzienników angielskich za to, że Włochy zawiesili rekojmie konstytucyjną w ciągu przeszło rocznej wojny. Powtórzenie tej uchwały w czasie pozornego pokoju, wywarłoby wpływ najgłówniejszy na mniemanie powszechne w Anglii i wszystkich ludzi wyzwoleńców na stałym ładzie.

Wewnątrz królestwa, ten środek nie przyczyniłby się wcale do utrwalenia zgody w wielkim narodowym stronnictwie. Najlepszy sposób okazania, o ile kraj dalekim jest od podziału teorii Mazziniego, polega na zostawieniu parlamentowi największej swobody cenzury i kontroli.

Przychylnie uchwały ogromnej większości posłów uzbroją ministrów powagą moralną nierównie wyższą od wszelkiej dyktatury.

Rada twoja potrafiłaby tylko wprowadzić w życie pomysły Garibaldi, który właśnie zmierza do objęcia wielkiej dyktatury rewolucyjnej, spełniającej w imieniu królewskim bez kontroli wolnego dziennikarstwa, bez rekojmii osobistych i sejmowych. Co do mnie, przeciwnie sądzę, że to będzie największą chwałą Włoch, iż potrafiłby urządzić się w narod, nie czyniąc ofiary ze swobody dla niepodległości, że uniknąłby przejścia przez ręce dyktatorskiego jakiego Kromwella, lecz, że pozbliżył się samowładztwu monarchicznemu bez wpadnięcia pod despotyzm rewolucyjny.

Dziś jedyny sposób osiągnięcia tego celu widzę w czepianiu we współdziałaniu parlamentu i jednej siły moralnej, zdolnej pokonać stronnictwa i zachować współczucie Europy wyzwoleńców. Powrót do komitetów powołanych o go ocalenia, lub co na jedno wyjdzie, do dyktatury rewolucyjnej człowieka pojedynczego lub wielu osób, zabije swobodę prawną, którą chcemy widzieć nierozłączną towarzyszką niepodległości narodowej.

Chciej wierzyć i t. d. „Kamil Cavour.“

Pan L. Vecca, vice-prezesa senatu królestwa włoskiego i jenerałny prokurator przy sądzie kassacyjnym neapolitańskim, dał następującą odpowiedź panu de la Guerniere, na list jego Europa i Papiestwo.

Do pana dyrektora dziennika la France.

Mości panie, przed ukazaniem się nowego dziennika France, zaszczycono mnie przesłaniem jego programu. Nie omyliłem po jego przebieżeniu iść za rozejm myśli objawionej w szeregu artykułów i listów, z których ostatni szczególnie obchodzi przyszłość Neapolu. Kiedy dziennik pański pod natężeniem senatu cesarstwa francuskiego, zaszedł już tak daleko, sądziłem być rzeczą przyzwolłą przerwać milczenie i głośno zaprotestować przeciw wzmawianiu i błędnemu zdaniu pisarza wspomnianych listów. Niech mi więc wolno będzie ocałić prawdę i ująć się za godność mojego kraju, którą p. de la Guerniere ciągle usiłuje poniżyć.

Muszę zacząć od tej uwagi, że nieprzebaczona płochość, z jaką pisarze zagraniczni sądzą taki kraj, jakim jest neapolitański, słuszenie zadziwia i smuci. Powinny oni przynajmniej znać lepiej jego przeszłość i pragnienia, lepiej oceniać pojęcie i niezłomne przywiązanie do swobody i zasady jednolitości narodowej. Czy to przywiązanie potrzebuje jeszcze dowodów? Czy Neapol ze swym wojskiem nie pospieszył za chorągwią niepodległości i jednolitości włoskiej, wywieszonych przez nieszczęśliwego Murata w nieszczęśliwych dniach 1815 roku? Czy Neapolitanin w dobitaniu się o ten sam cel, pod wpływem niepokonanej żywotności narodowej, której najsurowsi absolutyzm nie mógł stłumić, nie rzucił się w tajemne knowania stronnictw? Czy autor listów ogłoszonych przez dziennik France, nie czytał ani jednej karty żalobnej naszej męczącej się księgi? Przynajmniej nie powinien był zapomnieć o świeżych jeszcze w Neapolu zdarzeniach 1848 roku.

Wojna o niepodległość włoską, która porwała za sobą całą część ludności północnej, podniecała podobny zapal w południowych krajach półwyspu, a popęd naszej młodzieży tak był potężny, że złamał wszystkie zawady nawet ziął wolę Ferdynanda II, który ujrzał się zmuszonemu wypowiedzieć wojnę Austrii. Kontyngens neapolitański wzrósł wówczas kwiatem młodzieży; nawet między żołnierzami absolutyzmu, znalazł się szlachetny zastęp, który pod wodzą Wilhelma Pepe, jenerała-patrioty, nieustuchal rozkazów króla, który zwyciężywszy wolność w dniu 15-m maja, odwołał swe wojsko już będące w pochodzie przeciw Austrii. Przewagi pod Goito i Curtatone, nieśmiertelna obrona Wenecji, zjednały patriotom Włoch południowych sławę, której nikt nie zdołał przyćmić i dla tego dostojny Gioberti, słuszenie powiedział w pięknej swojej księdze *Ono wienie obywatelskie Włoch*, że nigdzie uczucie narodowe nie objawia się żywiej, jak u Neapolitanów. Niech p. de la Guerniere dowie się, że Neapolitanie nigdy nie mogli przebaczyć dynastji burbońskiej, że wstręt i pogarda ludu ku nim wypływała właśnie ze służebnej zależności, w jakiej zostawali u cudzoziemców, u Austrii. Są uczucia głębokie, które wkorzeniają się między narodami, tak jak między ludźmi pojedynczymi; które przechodzą z pokolenia w pokolenie, którym czas i zbieg okoliczności nadają dojrzałość, a które gdy chwila nadziei wybuchają i rozlewają się z niewstrzymanym pędem. Tem uczuciem między Włochami południowymi, jest nieublagana nienawiść wszelkiego obcego panowania. My Neapolitanie umiemy dobrze własne dzieje, gorzko oplakujemy zapędy cudzoziemskiej durności i dynastycznych klęsk, których przez 8-m wieków nieszczęśliwy kraj nasz był polem. Co było najjaśniejszym między naszymi przodkami, nieprzestawało nigdy w tym długim okresie czasu obrażać się i boleć nad takim upokorzeniem. Może zdaje się komu, że panowanie francuskie pod Józefem Bonaparte i Joachinem Muratem, zostawiło u ludu neapolitańskiego ślady, wspomnienia zdolne unięść go lub rozzerwać? Nie! i tysiąc razy nie! twierdzą to w imieniu moich współobywateli.

Panowanie francuskie, narzucone przemocą, przyjęte tylko dla tego, że oswobodziło nas od króla, który się spłamił okropną rzezią, urządził w imię wiary i że przyniosło nam w imię zasad 1789 roku nowe postępy na tej drodze, na której oddawna, dzięki zagajonym ulepszeniom przez ministra Fanucci, uprzedziliśmy Francję. Ale obok tego dobrodziejstwa, panowanie francuskie obraziło wielu nieszczęśliwymi, wielkimi upokorzeniem ludności neapolitańskiej. Nie było rekojmii dla wolności osobistej; nie było swobod politycznych; policja inkwizytorska, sądy wyjątkowe, przewód wojenny z zwierzęcym zastosowaniem; systemat przedałości i bezwstydne zdzierstwa, wykonywany przez nienasyconych Verresow; przywilej i monopol, przewodziący mianowaniu na wszystkie najwyższe dostojności w państwie; wszędzie pięcęg haniebny zhołdowania wszechmocności cesarskiej. Oto są mości panowie wybitne rysy panowania francuskiego w Neapolu.

Zgodziwszy się na to, łatwo wytłómaczyć sobie przyczyny naszego sławnego narodowego zmartwychwstania.

Neapolitanie, od wypadków 1848 i od klęsk narodowych pod Nowarą, nie przestali zwracać swoich nadziei ku dzielnemu Piemontowi i ku jego prawemu i rycerskiemu królowi. Przeciwstawiali, że tam spoczywała przyszłość narodu. Uczestnictwo Piemontu w wojnie krymskiej, wyprawa dyplomatyczna znakomitego hrabiego Cavour na kongres paryski, żywo uderzyły zapalne wyobraźnię Włochów południowych. Kiedy nakoniec król, pierwszy żołnierz włoski i jego potężny sprzymierzeniec, cesarz Francuzów, wydali do Włochów pamiętne proklamacje medjołańskie, ujrano w nich hasło ziszczenia tej jednolitości narodowej, marzonej i goniącej przez tyle pokoleń w posród tylu cierpień!

Revolucja była wówczas dojrzała u Neapolitanów, moralnie była spełniona; jej symbolem było zdobycie swobody i niepodległości narodowej pod sławnym berłem dynastji sabaudzkiej. Czy podobna o tem wątpić, przenosząc się myślą do owego nagłego zwrotu polityki burbońskiej, która pod ciężarem strachu, umyśliła znowu obwołać w 1860 konstytucję 1848? Jakże to był zawód dla młodego króla, dziedzica całej nagromadzonej nienawiści przeciw swojej dynastji? We wszystkich warunkach społeczeństwa jeden był tylko głos, jedno uczucie: niedowierzania, pogardy i opuszczenia. Najazutrz po ogłoszeniu konstytucji, wszystko odstąpiło od rodziny Burbonów, hasłem zaś wszystkich stronnictw, stała się jednolitość i zlanie się z Północą. A tajemnica cudownych powodów jenerała Garibaldi w jego triumfalnym pochodzie aż do Neapolu, znalazła się właśnie w podniesionej przezeń chorągwi narodowej i w wybranym godle: *Włochy i Wiktor-Emmanuel*.

Po pierwszych radości triumfu, serca ludu zwróciły się natychmiast ku Piemontowi, ku domowi sabaudzkiemu i

zwołały uchwałę ludową, która uświęciła jednolitość Włoch. Najdawali się jednak w Neapolu stronnictwa skrajne, osłaniające się czarownym imieniem Garibaldi i kierowane przez Mazziniego, który osiadł w Neapolu z ludźmi najzupełniej mu oddanymi, usiłował on przeszkodzić uchwałom ludowej i wywołał rozruchy na rzecz zgromadzenia konstytuanty. Wszystkie zamachy spekały się o silną wolę ludności, domagającej się bezpośredniego uczestnictwa w jednolitym przez Konstytucyjną monarchję. Czy odważy się kto pomawiać szczerze i moralną powagę półtora miliona głosów stanowiących uchwałę ludową i wspomnieć o podstępach i nakłonach o zdołobyć z y? Zaprawdę niepodobna nam wierzyć w szczerotę tych nędznych dowodów, nastrożonych przez potrzebę niepodległej obrony. Zadanie ma wyższy początek, ma zupełnie inną doniosłość; ma swoje źródło w głębi tej wielkiej walki, którą na łonie Europy toczą z sobą spółzawodnicze pierwiastki; to jest: prawo Boskie i prawo ludowe. Niech p. de la Guerniere nie zapomina, jaki jest początek podstawy i przyczyna bytu cesarstwa francuskiego!

Uchwała ludowa miała prócz tego swe sprawdzenie i uroczyste potwierdzenie. Łatwo jest tego dowieść.

Plaga zbrojstwa rozżyła się od dwóch lat w krajach neapolitańskich i zaprawdę do pobłaznienia, którego doznaje pod sławną chorągwią francuską organizacja zbrojstwa, opłacana przez kosmopolityczną reakcję, która Rzym za siedziską obrała, jest hanbą cywilizacji, dla czegoż jednak, pytamy, zbrojstwo nie potrafiło przybrać politycznego znamienia, uświetnić się jaką znakomitością wojenną i choć w jednej części kraju, zapewnić sobie wpływ nad mieszkańcami? Wytłómaczyć tego, niepodobna inaczej, jak przez silny wstręt ludu do nienawistnej przeszłości. Okrucieństwa zbrojckie rozwarły jeszcze głębszą otchłanią między ludem i upadłą dynastją.

Świeższe jeszcze świadectwo ducha porządku i stałego przywiązania do jednolitego rządu pod królem wybranym, dały ostatnie zdarzenia podczas zamachu Garibaldi. Legendy bohatera powstał, odwołując się do współczucia i wyzywając pomocy ludu, który niedawno wyzwolił; proklamacja katkańska obudziła wszystkie namiętności, wszystkie doznane krzywdy, wszystkie urazy; chwila była najniebezpieczniejsza do skruszenia tego, co nieprzyjaciele nasi nazywają jeszcze jarmem piemontem. Dla czegoż Garibaldi nie znalazł tylu zwolenników, na ilu liczył? Dla czego był prawie opuszczony? Jeżeli Neapolitanów powściąga tylko przemoc, jak utrzymuje autor listów do dziennika France, jakimże sposobem ten uciemiężony naród odepchnął najodgrodniejszą porę, podawaną sobie przez zamach ich tak niedawnego wybawcy? bo nikt przecież nie uwerzy, że kilka batalionów wyprawionych przez rząd przeciw ochotnikom, potrafiłyby stłumić wszelki ruch powstańczy. (D. n.)

Podług listów pisanych z Turynu do dziennika paryżkiego *Patric*, pan Conforti miał w przeszłą sobotę to jest 20 września zawiadomić pana Rattazzi, że pragnie wyjść z gabinetu. Na radzie ministrów, odbytej 22-go, postanowiono prosić ministra sprawiedliwości, aby przez tydzień jeszcze zachował swój wydział, dopóki nie przejdą uroczystości weselne królowej portugalskiej. Mówią, że i pan Depretis postanowił usunąć się, tudzież że jenerał Durando zamieni posadę ministra spraw zagranicznych. P. Rattazzi ma objąć sprawę zagraniczną; p. Sella minister skarbu, przyjął po panu Depretis wydział robót publicznych. Dotąd nie mówią kto będzie ministrem spraw wewnętrznych. Wydział sprawiedliwości miałby dostać się panu Teclio, przesłowi izby poselskiej, co jeśliby nastąpiło, rząd staralby się przesłowski krzesło izby zapewnić panu Depretis, który był już wiceprezesem w dawnym parlamencie piemontem i w kierowaniu najważniejszych rozpraw okazywał zawsze właściwą trafność i bezstronność.

Gabinet przekształcony wydałby odezwę do narodu, dla powołania go do nowych powszechnych wyborów. W uroczystym manifestie wyłożyłby jasno stanowisko monarchji konstytucyjnej w obec mazzinizmu i reakcji. Walka zapalaby się nie między różnymi odcieniami stronnictwa konstytucyjnego, ale między tymi, co są za lub przeciw teraźniejszemu rządowi. Ma to być pewien rodzaj nowej uchwały ludowej, w której rząd chce nabyć hartu i może mieć nadzieję wsparcia ze strony ludzi szczerze przywiązanych do monarchji i do wolności, to jest od niezmierniej większości narodu. Jeżeli to nastąpi i głośny objaw narodowy otoczy urlokiem i siłą tron Wiktor-Emmanuela, wówczas król zasadę Włoch jednolitych przedstawi Europie jako przedmiot niepodlegający żadnemu roztrząsaniu.

Eszkadra portugalska przybyła w sobotę wieczorem dnia 20 września do Genui z margrabią de Lule, który był oczekiwany nazajutrz, w niedzielę rano w Turynie; wicehrabia de Patya, poseł portugalski w Paryżu, tudzież kilka innych dostojnych osób, przejechało już do stolicy z powodu wesela królowej Pii. Pan de Castro, dotąd załatwiający sprawę portugalską w Turynie, podniesiony został do stopnia pełnomocnego ministra.

Oczekiwane jest tu przybycie posła brazylijskiego; to państwo nie było dotąd przedstawiane w Turynie, lubo cesarz don Pedro, już dawno uznał królestwo włoskie.

Turyn 22 września. Umysł jeszcze nie ukoił się. Sprawa Garibaldi, a głównie zadanie rzymskie jest przedmiotem wielu trosk.

Okolnik jenerała Durando wywołał rozmaite uwagi; zdawało się niektórym, że nie należało urzędowie przyznawać się, że Garibaldi jest przedstawicielem mniemania powszechnego co do Rzymu, gdyż po oświadczeniach tak wyraźnie wypowiedzianych, jeśliby Francja jeszcze wojsk swoich niewyprowadziła, wówczas Włochy powinny wypowiedzieć jej wojnę. Okolnik jenerała Durando, nie usposobi Napoleona III-go przychylnie dla sprawy włoskiej. Wieść, że p. Teclio zostanie po panu Conforti ministrem sprawiedliwości jest bezzasadna. P. Rattazzi obejmuje tymczasowo ten wydział i podpisuje wszystkie dekreta tak zwanego oczyszczenia sądownictw w krajach południowych. Rząd przekonał się, że tak w gronie sądziów, jak między urzędnikami prokuratorji królewskich, pldno jest ludzi niedbałych, ciemnych, przedających i pod względem politycznym namiętnych. Dla przywrócenia więc sądom niezbędnej powagi, dla podniesienia ich w oczach ludu, należy koniecznie oczyścić je z ludzi hanbiących przybytki sprawiedliwości. Ale ten krok wymaga wielkiej odwagi cywilnej, niestarejzoj jej pan Conforti, który, mianowany ministrem nie chciał objąć zarządu swego wydziału, dopóki wszystkie miejsca wprzód nie zostały osadzone; teraz zaś wychodzi z gabinetu dla tego tylko, aby nie podpisywać dekretów wydalenia ze służby takich urzędników, którzy usługi swoje poświęcili rokoszowi.

Hr. de Launay, minister w Berlinie, zajmie posadę poselską w Petersburgu; jenerał zaś Durando, jak już o tem wspomniano, ma zostać posłem w Berlinie.

Czytamy w dzienniku *Italia* z dnia 22 września: Margrabię de Lule i księżną de Tecler, przybyli ze swym orszakiem do Genui do Turynu; dziś wieczorem będzie wielki obiad u dworu, a jutro intercyza ślubna księżniczki Marji Pii z królem dom Luizem I-m będzie podpisana. We środę (24 września) zrana, księża Napoleon i księżna Klotylda przybędą do Turynu. W piątek (26 września)

wielki koncert u dworu, a na nim da się słyszeć sławny Tamburini. Nakoniec w sobotę (27-go) odbędzie się uroczysty obrzęd ślubu; wieczorem miasto Turyn wyprawi pożegnalną serenadę.

Królowa portugalska ma wyjechać dnia 28-go września o godzinie 2-jej po południu w towarzystwie królowicza Humberta do Genui. Dostojna podróżna wysiadzie w pałacu królewskim i po wspaniałym obiedzie, ukaże się w teatrze Carlo-Felice powszechności geneuejskiej. Pierwszy adiutant króla Wiktor-Emmanuela, jenerał Della Rocca, ma oddać młodą królową w ręce posła nadzwyczajnego portugalskiego. Ponieważ to oddanie powinno odbyć się na polu neutralnym, bardzo jest podobnem do prawdy, że jacht francuski Królowa Hortensja zostanie na ten cel wybrany.

Upominek ślubny Wiktor-Emmanuela, dany córce, ceniony na 800,000 franków, składa się z dwóch naszyjników i diadematu osypanego diamentami, tudzież z etruskiego naramiennika. Królewicz Humbert ma odbyć podróż po Anglii i Rosji; wróciwszy do Włoch obierze Medolan za pobyt stały.

Po weselu królowej Pii, dworturynski zajmie się przygotowaniem do małżeństwa następcy tronu z księżniczką Hohenzollern-Sigmaringen, cioteczną siostrą króla portugalskiego i krewną króla pruskiego.

— Dziennik neapolitański *Pungolo* umieszcza następujący list, pisany przez jenerała Garibaldi do posła Ricciardi:

Varignano 15 września 1862 r. „Mój kochany Ricciardi, dziękuję i tobie i przyjaciołom neapolitańskim za pozdrowienie, któreś mi przysłał. Otoczony jestem czułem staraniami; sądzę, że to przyczyni się do mego wyzdrowienia. Bądźcie zdrowi. Wasz „Garibaldi.“

— Turyn 25 września. Dziś o kwadrans na 6-ta, król w towarzystwie księżny Pii, księżca de Carignan i księżny Genui, udał się do dworca kolei żelaznej. O pół do 6-jej pociąg przywiózł księżca Napoleona i księżną Klotyldę. Od Genui królewicz Humbert i Amadeusz, którzy siostrę i szwagra spotkali przy wyładowaniu, towarzyszyli im aż do Turynu. Najwyższe okrzyki dały się słyszeć około dworca. Orszak udał się do pałacu królewskiego w następnym porządku: w pierwszym powozie, król usiadł z przodu na przeciw księżny Klotyldy, księża Napoleon naprzeciw księżny Pii; w drugim powozie królewicz Humbert, Amadeusz i księża Carignan; w trzecim księża Genui. W powozach dworskich jechali domownicy królewscy i księżca Napoleona; we dwóch powozach znowu, minister francuski i osoby należące do poselstwa; wnet potem poselstwo portugalskie i kilku ministrów, między którymi prezes rady w mundurze, pp. Peppi i Depretis w stroju zwykłym. Półki 63 i 64-ty oddawały cześć wojskowa. Na całej przestrzeni słyszano ciągle okrzyki: „niech żyje król, niech żyje księża Napoleon, księżniczka Klotylda i księżniczka Pija, niech żyją Włochy.“

Obrzęd weselny księżniczki Pii, z królem dom Luizem, odbędzie się w Lizbonie dnia 6-go października, bo przybycie oblubienicy, spodziewane jest na dzień 5.

Francja.

Paryż, 23 września. Począł mówić o wielkich zmianach w gabinecie francuskim. Pp. Thouvenel, Persigny, Rouher, Fould, nakoniec p. Billaud, wszyscy z różnych względów sprzyjający Włochom jednolitości, mają wyjść zupełnie z gabinetu. Przyszłym ministrem spraw zagranicznych ma być baron de Bonravene. Trudno wszakże stanowczo twierdzić, o prawdziwości tych pogłosek. Doświadczenie nauczyło, że nikt, a nawet osoby które to najbliżsi obchodzą, nie wiedzą z pewnością o zmianach nagle przedsięwziętych przez cesarza, tak prędki zaś powrót pana Benedetti do Turynu, kazałby raczej wnosić o przychylniejszym zwrocie dla sprawy włoskiej.

— Dziennik *Patric* podaje następującą wiadomość: Korrespondent nasz ze Spezzia przesyła dnia 20 września wieść o pogłosce krążącej po tem mieście, którą udzielił, nie ręką za pewność, z powodu jej nadzwyczajności.

Powtarzano w Spezzia, że 19 września wieczorem, król Wiktor-Emmanuel przybył na parostatk i wysiadł w Varignano w największej tajemnicy; że miał z Garibaldi długą rozmowę, po której natychmiast odpłynął.

Korrespondent nasz dodaje, że mimo największą tajemnicę zaleconą urzędnikom Varignanskim, dowiedziano się jednak o tych odwiedzinach. Wieczorem, w piątek, to jest 19-go widziano przypływające dwa parostatki do Varignano, lecz nazajutrz już nie znajdowały się one u brzozy; mówiono też w Spezzia, że podobną tajemnicą okryte odwiedziny, miały już przed kilku dniami miejsce.

Margr. de Livalette, poseł francuski w Rzymie i księża de Grammont, poseł w Wiedniu, mają przybyć do Paryża. Pierwszy około 24-go września, drugi około 2-go października.

W orszaku księżca Napoleona i księżny Marji-Klotyldy, którzy wyjechali do Paryża dnia 22-go września, znajdują się: hrabina de Clermont-Tonnerre, pułkownik de Franciere, pierwszy adiutant księżca i podpułkownicy Ferri, Pizani i Dragon.

Posłowie japońscy przybyli do Paryża dnia 22-go września w powrocie z Niemiec.

Paryż 24 września. Utrzymują, że cesarz przedłuż o 10 dni pobyt swój w Biarritz; dotąd więc wiadomo, czy dwór przybędzie do Saint-Cloud 5-go czy 15 października.

W przeszłą niedzielę, dnia 21-go września, miało miejsce rozdanie nagród przez główny komitet rolniczy w Solgne. Wiadomo, że była to niedawno jeszcze część kraju najsmutniejsza i najniezwyklejsza. Cesarz nabył tam znaczną przestrzeń ziemi i kazał zastosować wszelkie ulepszenia rolnicze, które czarodziejsko prawie dokazały skutku. Tam gdzie widziano tylko nędzne zarosłe sosnowe i chude pola żytne, dziś zielenią się łąki, ogrody warzywne i złocą się pola od pszenicy. P. Boivinilliers w pięknej przemowie opowiedział ważność dokonanych robot i wskazał możliwość naśladowania ich przez ludność miejscową.

Czytamy w dzienniku France: Piszą do nas z Londynu, że Mazzini w nowym okólniku z dnia 21-go września, przesłanym do licznych stronnictw swoich w Anglii, zażądał po wszystkich bez wyjątku miastach Wielkiej Brytanji starać się o podpisywanie prośb do lorda John Russell, aby sekretarz stanu spraw zagranicznych dopomógł się w drodze dyplomatycznej o wycofanie wojsk francuskich z Rzymu.

Dla uczynienia tego objawu poważniejszym i nieprzyjaźniejszym dla Francji, Mazzini żąda aby rzeczono prośby podpisane zostały jednego dnia w całej Anglii.

— Kapitan de Castex, adiutant jenerała de Lorencez, wysłany dla złozenia cesarzowi chorągwi zdobitych na Meksykanach, przybył wczoraj zrana do Paryża z Biarritz, gdzie go cesarz dwa dni zatrzymał. Sam obrzęd złozenia chorągwi odbędzie się za powrotem cesarza do Paryża w pałacu, ze zwykłą uroczystością w podobnych zdarzeniach. Po przedstawieniu ich w Tuilleries, podoficerowie zaszczytami krzyżami Legji honorowej, odniosą te

chorągwie do hotelu Inwalidów i umieszczają je między zwykłymi trofeami dawnego i nowego cesarstwa.

Najważniejszym zdarzeniem dzisiejszym jest ogłoszenie w Monitorze powszechnym dnia 25 września listu cesarskiego, poprzedzonego następującą notą:

Zadanie rzymskie stało się od niejakiego czasu głównym przedmiotem polemiki dziennikarskiej. Zdawało się nam być na dobie, podanie władności o usiłowaniach podjętych w ostatnich czasach przez rząd cesarski o doprowadzenie do zgody stolicy świętej z Włochami, co nie przedstawiało być celem jego polityki. Ogłaszamy więc list w maju pisany przez cesarza do ministra spraw zagranicznych, oraz korespondencję której ten list dał początek między panem Thouvenel i ambasadorem naj. pana w Rzymie,

20 maja 1862 r. Panie ministrze! Im więcej siła rzeczy trzyma nas co do sprawy rzymskiej, w kierunku postępowania równie dalekim od obu stronnictw skrajnych, tym więcej ten kierunek powinien być jasno wykniety aby nadal odwrócić coraz ponawiane skargi, że chwile się raz na tę, drugi raz na ową stronę.

Odkąd jestem na czele rządu we Francji, moja polityka względem Włoch była zawsze jednostajna: wymagać pragnienia narodowe, skłaniać papieża, aby stał się raczej ich podporą jak przeciwnikiem, słowem usługe przymierze religij i wolności. Od roku 1849-go, w którym postanowiono wyprawy rzymską, wszystkie moje listy, wszystkie mowy, wszystkie depeche moich ministrów, niezmiennie objawiały tę dążność i stosownie do okoliczności popierałem ją z głębokim przekonaniem, bądź na czele władzy ograniczając, jako prezydent rzeczypospolitej, bądź na czele zwyciężonego wojska nad brzegami Mincio.

Wyznaję, że usiłowania moje aż dotąd rozstrząsały się o wszelkiego rodzaju opór, w obec dwóch stronnictw wbrew sobie przeciwnych, bezwarunkowych w nienawiści i przekonaniach, głuchych na rady jedynie natchnione pragnieniem szczęścia. Czyż to ma być przyczyną do ustania w wytrwałości, do opuszczenia sprawy wielkiej w oczach wszystkich i która powinna stać się obfitą w dobrodziejstwa dla ludzkości.

Jest rzeczą nagłą, aby sprawa rzymska otrzymała ostateczne rozwiązanie, bo nie w jednym Włoszech tylko tworzy ona umysły; wszędzie wywołuje jednostajny nieład moralny, dotyka bowiem najdroższych dla człowieka przedmiotów: wiary religijnej i wiary politycznej.

Każde stronnictwo na miejscu prawdziwych zasad słuszności i sprawiedliwości, stawia wyłączone swoje uczucie. Tak jedni, niepomni na uznane prawa władzy trwającej od 10 wieków, ogłaszają, bez względu na tak dawne usiłowanie, upadek papieża; drudzy nie troszcząc się o uzasadnione dopomnienie się o prawa ludów, potępiają bez wahania się jedną część Włoch na wieczną nieruchomość i ucisk. Tak więc jedni rozstrząsają władzę jeszcze stojącą na swych podstawach, jakby już była obalona, — drudzy postępują z ludem żądającym życia, jak gdyby już był umarłym.

Cokolwiek bądź mżówie stanu zbadać powinni środki pogodzenia dwóch spraw, które tylko namietność wystawia za nieprzejednane. Chocby to osiągnąć się nie udało, sama chęć niebezpieczeństwa, o której chwała, a w każdym razie pożyteczną jest rzeczą, głośno wypowiedzieć cel, do którego się dąży.

Tym celem jest dojście do takiego układu, przez który papież przyjął, to co jest wielkim w myśli ludu wychodzącego do zstania narodem, i przez który z drugiej strony ten lud uznałby ile jest zbawiennego we władzy, której wpływ rozciąga się na całą kulę ziemską.

Na pierwszym wstępie, zważywszy na przesady i urazy równie z obu stron zawzięte, zropaczać potrzeba o po-myślny wypadek. Ale kiedy po zbadańtu rzeczy rzeczy zapytamy rozumu i zdrowego rozsądku, miło jest przeświadczać się, że prawda, owo Boskie światło, przeniknie na koniec umysły i okaże w całym blasku najwyższą i żywotną potrzebę, wzywającą i skłaniającą stronników obu spraw przeciwnych do porozumienia i zgody.

Bo naprzód, jakie są potrzeby Włoch? Oto, aby oddaliły, o ile to od nich zawisło, groźne im niebezpieczeństwa, aby złagodziły wywołaną przeciw sobie nieprzyjaźń, aby na koniec obalili wszystko, co sprzeciwia się ich prawowitej dumie utworzenia państwa. Dla pokonania tylu zawał, należy je zimno rozstrząsnąć.

Włochy, jako państwo nowe, mają przeciw sobie wszystkich obających przy podaniach przeszłości; jako państwo, które przyzwala na pomoc rewolucji, obudziła nieufność we wszystkich ludziach porządku, a ci wątpią w ich siłę poskromienia dążeń anarchicznych i wahają się wierzyć, aby społeczność mogła utrwalic się przy tych samych pierwiastkach, które tyle innych społeczeństw zawichrzyły. Nakoniec Włochy mają u bram swoich strasznego nieprzyjaciela, którego wojska i łatwa do zrozumienia zawziętość długo jeszcze będą wiszącym niebezpieczeństwem.

Te antagonizmy już tak ciężkie, powiększają się jeszcze w obec potrzeb wiary katolickiej. Zadanie religijne wielce utrudnia położenie i powiększa liczbę przeciwników nowego stanu rzeczy zaprowadzonego za Alpami. Niedawno jeszcze tylko jedno stronnictwo absolutystowskie było mu przeciwnie; dziś największą część ludności katolickiej w Europie stała się dlań nieprzyjaciółką, a ta nieprzyjaźń kępuje nietylko żywcze zamiary rządów, związanych przez wiarę ze stolicą świętą, ale tamuje chętnie usposobienia dworów protestanckich lub oświeceniowych, które muszą mieć wzgląd na znaczny odłam swych poddanych. Tak więc wszędzie idea religijna oziębia uczucie powszechne dla Włoch. Pojednanie się ich z papieżem ułatwiłoby wiele trudności i przywiązałoby do nich miliony przeciwników.

Z drugiej strony stolica święta ma równą jeżeli nie większą jeszcze potrzebę tej zgody; bo jeżeli stolica św. ma gorliwych zwolenników między gorącymi katolikami, ma przeciw sobie wszystkie wywołone umysły w Europie. Uchodzi ona w polityce za przedstawicielkę przesądów dawnego rządu, w oczach zaś Włoch za nieprzyjaciółkę ich niepodległości i za stanowczą stronnickę reakcji. Jakoż otaczają stolicę św. najzapaleni stronnicy upadłych dynastii, a ten orszak nie może powiększyć przywiązania ku niej ludów, które te dynastie obalili. Wszakże ten stan rzeczy mniej jest szkodliwym dla papieża ile pana świeckiego, niż dla głowy religij. W krajach katolickich, w których nowe wyobrażenia silnie panują, ludzie nawet najszczerzej przywiązani do wiary, czują trwogę sumienia i wątpliwość ogarniającą ich umysły, bo są niepewni czy zdolają pogodzić swoje polityczne przekonania z zasadami religijnymi zdającymi się potęgować nowoczesną cywilizację. Gdyby to pełne niebezpieczeństwo położenie miało się przedłużyć, niezgody polityczne mogłyby sprowadzić najdotkliwsze rozdzielenia w rzeczach samej wiary.

Dobro stolicy św. i dobro religij wymagają więc, aby papież pogodził się z Włochami, bo to pociągnie za sobą pojednanie z wyobrażeniami nowoczesnymi, utrzyma na łonie kościoła 200 milionów katolików, otoczy religię nowym blaskiem, skoro wiara dopomagać pocnie postępowi ludzkości.

Ale na jakiejże podstawie oprzeć tak pożądane dzieło? Papież doprowadzony do zdrowego sądu o rzeczach,

zrozumie konieczność przyjęcia wszystkiego, co go do Włoch przywiązać może, a Włochy usłuchawszy rad mądrej polityki, nie odmówią dostarczenia potrzebnych rekojmii dla niepodległości papieża i swobodnego wykonywania jego władzy.

Moznaby dojść do tego dwóstronnego celu przez układ, który czyniąc papieża panem u siebie, zniżyłby zapory oddzielające dziś jego państwo od ogółu Włoch.

Aby papież mógł być panem u siebie, należy mu zapewnić niezawisłość, należy, aby jego poddani dobrowolnie jego władzę nad sobą przyjęli; godzi się spodziewać, że tak będzie, skoro z jednej strony rząd włoski zobowiąże się względem Francji uznać państwo kościelne w umówionych granicach i skoro z drugiej strony rząd stolicy św., wracając do dawnych podań usłubiłby przywileje muncypalności i prowincji, w taki sposób, aby same sobą iż tak powiem rozdzieliły; gdyż wówczas władza papieska, unosząc się w górnej sferze nad podrzędnymi sprawami społeczeństwa, uwolni się od owej zawsze ciężkiej odpowiedzialności, którą tylko rzadko silnie wytrzymać są zdolne.

Ogólne powyższe skazówki, nie są ultimatum, do którego narzucenia obu rozróżnionym stronom miałbym sobie rościć prawo; ale są oświatą polityki, której zapewnić powodzenie sądzę być moim obowiązkiem, przez nasz wpływ prawowity i przez bezstronne rady.

Przyjemnie proszę Boga aby zachował was w Świętęj pieczy.

N a p o l e o n .

Depeszę ministra spraw zagranicznych do ambasadora w Rzymie i odpowiedź na nią, umieścimy w przyszłym N.

Austria.

W i e d e Ń 14 września. Wczorajsze posiedzenie izby poselskiej nie przedstawia nic ważnego. Toczy się dalszy rozbiór projektu do prawa, ściągającego się do wprowadzenia kodeksu handlowego.

Cesarz przybył wczoraj z rana do Wiednia. We czwartek, dnia 25, najjaś. pan oczekiwany jest w Kollinie; wyjechałszy bowiem z Wiednia dnia 24, drogą żelazną północną uda się aż do Reigeru, stamtąd do Sokolnic, zamku hrabiego Mitrowskiego, gdzie zabawi przyszy poniedziałek i wtorek przez ciąg wielkich ćwiczeń. We środę dnia 24, o godzinie 10-jej z rana wróci do Brunn a po obiedzie pojedzie do Kollinu. W Wiedniu czekać będą na monarchę dnia 29. Minister wojny, hr. Degenfeld wyjedzie z cesarzem w przyszłą niedzielę do Moraw i Czech. Najjaś. pani pojechała wczoraj do Reichenu i wróci w niedzielę z rana dla przyjęcia w samo południe adresu izby poselskiej. Na początku października, następcą tronu Rudolf i arcyksiężniczka Gizella, przeniosą się na mieszkanko do Schönbrunn.

Donoszą z Brodów w Galicji z d. 19 września, że wielki pożar pochłonął w tym mieście 114 domów. Mieszkańcy mocno wierzają, że miasto było podpalone.

W i e d e Ń 21 września. Dziennik Presse ogłasza dziś tekst listu pisanego przez panów Bergera i Rechbauera do pana Buntschli, oznajmującego stanowczą odmowę Niemców austriackich należania do kongresu wejmarskiego. Powodem do tej odmowy jest wybór na zjazd miasta Wejmaru, tudzież, że na porządek dzienny wniesiono inne przedmioty od tych, jakie uchwalono rozstrząsać podczas konferencji prawoznawczych odbywanych w Wiedniu.

Podług listu pisanego z Pesztu, sposób załatwienia sprawy siedmiogrodzkiej, został ostatecznie postanowiony. Rząd ma nadać prawo wyborcze oparte na zasadzie pojednania wszystkich narodowości i wówczas dopiero zwołać sejm w początkach przyszłego roku.

Generał hrabia Laders, były namiestnik warszawski, znajduje się od kilku dni w Wiedniu przejeżdżając ze swoją rodziną. Rana jeszcze nie zupełnie się zagoiła, ale stopniowo polepsza się.

Rsiąże Metternich, ambasador austriacki przy dworze francuskim jest tu oczekiwany.

Zarząd czasopisma lwowskiego Dziennik Polski, zawiadomił okólnikiem prenumeratorów, że w skutek ogłoszenia artykułu: „Jak stoją rzeczy w Europie?“, autor jego p. Rewakowicz i główny redaktor p. d'Abancourt, zostali uwięzieni i pociągnięci do sądu. Z tego powodu wydawanie Dziennika zostało zawieszone; ale zarząd wynurza nadzieję, że to niedługo potrwa.

W i e d e Ń, 23 września. Izba poselska rady cesarstwa, mająca na czele prezesa pana Hein, dwóch wiceprezesów panów Hasner i hrabiego Mazzuchelli, miała zaszczyt w niedzielę dnia 21-go o godzinie 12 być przyjętą przez naj. panię w wielkiej sali zamku Schönbrunńskiego i złożyć w jej ręku adres pozdrowienia. Naj. pani odpowiedziała:

„Ze szczerą przyjemnością przyjmuję doręczony mi adres izby poselskiej rady cesarstwa. Uczucia przywiązania wyrażone przez przedstawicieli Austrii w tym adresie, napelniają moje serce radością. Dziękuję Opatrzności, która mi powróciła zdrowie i pozwoliła mi zająć znowu miejsce obok cesarza i moich dzieci w tej Austrii, do której należę przez węzły miłości, której szczęście najwyższą mi obchodzi, której powodzenie jest celem mych najgorętszych pragnień. Cieszę się, iż mogę wynurzyć te uczucia, szczęśliwy jestem że złożenia izbie poselskiej uroczonych mych najwyższych dzięków.“

Obecni przyjęli tę odpowiedź trzykrotnie oklaskami. Naj. pani miała na sobie suknię białą ozdobioną perłami i brylantami. Wszyscy, którzy byli w Schönbrunn zgadzając się na to, że cesarzowa przedstawia zupełne pozory doskonałego zdrowia.

Prusy.

Posiedzenie 16 września.

P. Twiesten zabiera głos dla utrzymania swęj poprawy przeciw zdaniu komisji. Pochwala on zasady reorganizacji. Bo powiększając liczbę żołnierzy, musiano powiększyć i liczbę ram. W takim państwie jak Prusy, systemat milicji jest niemożliwy. Jakakolwiek byłaby organizacja wojska, może ono zawsze być niebezpiecznym dla konstytucji. Gdyby z tego powodu przyszło do zerwania z rządem, większość ludu nie pochwaliby izby. Sejm nie może utworzyć organizacji wojska, może ją zmienić, ale co do samych zasad, potrzeba odwołać się do światła doświadczonych wojskowych. Stan skarbowości pruskiej, nie jest tak dalece zły i owszem pomyślniejszym jest niż skarbowość innych krajów. Niepodobna też wiele osiągnąć w roku bieżącym, lecz na rok 1863-ci należy pomyśleć o nowych zmniejszeniach rozchodów. Dwuletnia służba jest dostateczną; skoro rząd przychyli się do niej, rzeczą jest obojętną czy natychmiast, czy nieco później wprowadzoną będzie w wykonanie. Są kraje, w których służba jest tylko jednoroczną. Jeżeli to co tu wymienilem udzielonem zostanie, kraj będzie zadowolony.

P. minister skarbu. P. Twiesten odezwał się w słowach pełnych zacięcia o stanie kraju. Radził unikać ostateczności; wynurzył pragnienie, aby dla dobra kraju i sprawy, każdy pracował w duchu pojednania. Jest on w błędzie jeżeli wierzy, że rząd pragnie zatargi i aby wszyscy bezwarunkowo ulegali jego woli. Nigdy podobne chęci nie przewodziły i przewodzić nie będą rządowi. Zarzucano mu także, że myśli o zgwałceniu konstytucji; jest to, może powiedzieć, bezzasadne podejrzenie.

Zgwałcenie konstytucji, mości panowie, może być spełnione przez każdy z czynników prawodawczych. Obie dwie izby sejmowe mają prawo uchwalania budżetu; lecz ponieważ służy im to prawo, czyż zatem idzie, że mogą ciągle budżet odrzucać? Gdyby naprzykład na mocy tegoż prawa sejm począł odrzucać jeden budżet po drugim, coż wówczas przyszłoby uczynić rządowi? Odpowiedź mi, że przypuszczając nie można, aby przedstawiciele kraju poszli tym trybem. I ja mam lepsze o nich mniemanie, ale możliwości istnieje.

Musieliśmy rozwiązać izbę, bo według powinności i sumienia, nie widzieliśmy innej drogi; dziś jeszcze jesteśmy przekonani, że ta jedna nam pozostawała. Poczytujemy za zupełne niepodobieństwo uskutecznienia zmniejszeń rozchodów, doradczanych przez komisję. Pytam więc, czy godzi się mówić, że rząd wymaga bezwarunkowej uległości swęj woli? Mocno wierzę, że powinność nakazuje nam obstać przy naszym zdaniu, ale byłbym najszczęśliwszy, gdybym mógł znaleźć środek zgody. A teraz mości panowie, jeżeli chcecie uniknąć nadwężenia konstytucji we wszelkim przypadku, należy ze wszystkich stron pracować, nad odwróceniem okoliczności, z których mógłby wypłynąć jakiś szczegółowy atak na konstytucję przez przemilczanie. (Wrażenie) Rząd konstytucyjny utrzymać się nie może, tylko przy rozumem i pojednawczem spóldziałaniu władz; upaść koniecznie musi, jeżeli każdy z czynników będzie wykonywał tylko służące sobie prawa bez względu na prawa służące innym. Dla tego właśnie usilnie proszę was, zastanówcie się nad następstwami, które wywołanie przez wykreślenie z budżetu wydatków, które według nas wykreślonemi być nie mogą. Powtarzam, że gdybyśmy widzieli jakikolwiek do tego podobieństwo, rzeklibyśmy się naszych wymagań. Nie chcieliby więc uporczywie odrzucać słusznych wymagań. Gorąco pragnę, aby izba przez swą uchwałę nie dała początku zdarzeniom, nad którymi głęboko by mi boleć przyszło. (Wzburzenie).

Nie pociągajcie, aby dobro kraju, a nawet dobro tego zgromadzenia wymagało przyjęcia przełożenia komisji. Czujemy trudność obecnego stanu rzeczy. Zgodzić się, że zająłbyśmy nasze posady nie w widokach osobistego zadowolenia; ustąpilibyśmy z nich chętnie mężom posiadającym ufnosć wszystkich czynników prawodawstwa. Jeżeli mości panowie nie zgodzicie się na żadne inne osoby, tylko na takie co posiadają zaufanie większości tej izby, która znowu jest w rozbracie z innymi czynnikami, zmusilibyście koronę do zerwania się przy swych. Ale mówicie, że idzie wam o ściśle zachowanie konstytucji? My z naszej strony usiłować będziemy spełnić nasz obowiązek i spóldziałować nad zgodą; wszakże do tego nie dosyć jednej tylko strony, potrzeba, aby wszyscy razem okazali do niej gotowość. Mówca uznał że wielka liczba posłów nie zgodzi się na czysty bill przebraczenia. Rząd mniema, że samo przedstawienie budżetu zawiera już w sobie żądanie billu, a to jedynie w duchu okazania powolności na żądania izby.

P. von Forckenbee. Sprawozdanie komisji wskazało w jaki sposób rozwiązać można teraźniejszą trudność. Oto przez zmianę prawa 1814 roku, w drodze konstytucyjnej. Jeżeli rząd pociągajcie, że tego uczynić nie może, że ufnosć kraju nie posiada, niech tak postąpi, jak p. von der Heydt oświadczył na posiedzeniu 11 marca, kiedy rozwiązał izbę: „Przekonanie ministrów, że nie posiadają ufnosć kraju, włożyło na nich niezbędny obowiązek prośbienia króla, aby ich uwolnił od służby.“ (Okłaski z lewej strony, gwizdanie ze strony zachowawców).

Minister wojny. Całe zdanie na tem zależy: czy pragniemy przez urządzenie naszego wojska zachować, — lub wyrzec się politycznego stanowiska, jakie zajmowaliśmy dotąd w Europie? (szmer) Wiem dobrze, że często w tej stronie izby (lewiej) powtarzano mniemanie, iż powszechne uzbrojenie ludowe, jedynie zdola postawić Prusy w możności dania oporu najpotężniejszym swoim sąsiadom. I ja podzielał to zdanie. (Słuchajcie, słuchajcie!) Rząd przez swój plan reorganizacji, właśnie zaprowadza w kraju to powszechne uzbrojenie (oh! oh!)

Twierdzone, że zasady zarządu wojskowego są zupełnie sprzeczne z zasadami całej polityki i prawa przedstawicielstwa narodowego, co do uchwały budżetu czynią utrudnieniami. Wszakże w biegu rzeczy zdarzyć się może, że przyzwolenia izb żądać przyjdzie po dokonaniu przedsięwzięcia. Nic też nie odpowiem na zarzut; że teoria najwyższego wojska czyni utrudnieniami prawa konstytucyjnego przedstawicielstwa narodowego; rząd nie wymyślił tej teorii.

Na tę odpowiedź ministra wojny zamknięto ogólne rozprawy. Baron Ferst sprawozdawca komisji raz jeszcze powtórzył, że komisja pracując nad ocaleniem praw sejm i kraju, wyciągała rękę do zgody. Rząd dziś jeszcze oświadczył, że tej ręki nie przyjmie, bo obowiązek nakazuje mu trwać w raz powziętym mniemaniu. „Mości panowie, ze wszystkich stron słyszymy tylko wyraz o b o w i ą z e k; niechże i większość wolno będzie spełnić, co za obowiązek pociągają. Wszakże każdy z nas winien być przekonany, spodziewam się, że i rząd temu namysle.“

Sądźmy, że w ten sposób spełniliśmy godnie nasze powinności względem korony i kraju. Jeden tylko cel ożywia nas wszystkich zasiadających z obu stron tej izby, cel szczęścia, wielkości i swobody naszej ojczyzny. Ale w obecnej chwili, musimy koniecznie domagać się uprawienia reorganizacji wojskowej. Wierzę, żeśmy z największą uwagą rozstrąsali przyszłość. Głosowaliśmy, nie jak zwolennicy namietnych stronnictw, ale jak mężowie, którzy spokojnie zglebiли święte obowiązki względem kraju. Obowiązek jest to wielkie słowo, obowiązek powinien być celem i najwyższym zadaniem życia każdego męskiego serca. (Okłaski). Mości panowie zaklinam was, abyście jednomyślnie przyjęli wnioski komisji.“

Minister skarbu. Baron Ferst powiedział, że rząd odepchnął wyciągniętą do siebie rękę; nie odpychałem tej ręki bo nie widziałem, aby kto ją wyciągał.

Izba wnet przystąpiła do głosowania szczegółów i zaraz na pierwszym wstępie okazało się, że na liczbie 341 posłów, najwyższej jaka kiedykolwiek istniała, ministrowie mieli tylko 68 głosów. Większość składa się z postępowców, z lewego środka, z Polaków, i z części środka.

Posiedzenie odroczone do dnia jutrzejszego.

Na posiedzeniu dnia 17 września okazują się widoczne znaki niespokojności umysłów. Trybuna izby panów jest pustą, tak jak od samego początku sejm, bo stronnictwo feodálne wyraźnie zerwało z przedstawicielstwem narodowym. W trybunie dworskiej zasiadł tylko feldmarszałek Wrangel; na ławie ministrów z początku widział tylko ministra sprawiedliwości i komisarzów rządowych; później przybyli pp. von der Heydt, von Roon i Muller.

Generał Stavenhagen cofa swoje wniesienie, przez które doradzał wykreślić z budżetu wojennego na rok 1862-gi 223,435 talarów; cały zaś budżet zagłosować jako nadzwyczajny.

Ale wnet p. von Vincke oświadczył, że sam to wniesienie podaje, ponieważ zająć może zdarzenie, które wpły-

nie na zmianę mniemania izby i doprowadzi do przyjęcia rzeczonych wniosków.

Po tych słowach, zabrał głos minister wojny i rzekł: Mości panowie, zarzucano rządowi brak uczuć pojednawczych w niniejszej sprawie; mówiono nawet, że pragnie zatargi. Aby dowiedzieć, że to podejrzenie jest bezzasadne, upoważniony zostałem do oświadczenia przy tej przetości, że rząd uważa poprawę wznowioną przez pana von Vincke za mogącą się przyjąć na rok 1862; lubo będzie nadzwyczaj trudnym zastosoować się do zmniejszeń rozchodów wskazanych w budżecie, a których największą część już została spełnioną.

W skutek czego, p. von Bockum-Dolffs wyraził, że oświadczenie ministra wojny pociąga za sobą potrzebę rozstrąszenia go w komisji budżetowej i nowego jej sprawozdania.

Izba postanowiła odroczyć się do dnia jutrzejszego, komisja zaś przystąpiła do pracy w obecności ministrów wojny i skarbu.

Generał von Roon, po długich rozprawach, oświadczył, że nazajutrz wejdzie z ostatecznym postanowieniem. Jakoż dnia 18 września dosłownie wyraził: „Końcem dojścia do zgody z przedstawicielstwem narodowym w rzeczy budżetu, rząd, mimo ciężkie trudności postanowił przystąpić do poprawy posła stargardzkiego (pana von Vincke).“

„Spóldziałam się, że komisja uzna w tem ustępstwie podstawę zgodnej uchwały budżetu 1862. Ten wypadek byłby powitany z największym zadowoleniem przez kraj i naród, bo odwróciłby oplakane powikłania.“

„Rząd żywo zaleca wzięcie pod rozbiór jego przełożenia.“

„Co do dalszych szczegółów wniosku generała Stavenhagen, po należytym ich zglebieniu, winniem wyrazić przekonanie, że pod względem technicznym znajduję, iż wykonać się nie da, nie mogę więc zareczyć przyjęcia jego przez rząd; uchylibymy zaś obowiązki, gdybyśmy je przyjął w zamiarze utrzymania chwilowego pokoju.“

Komisja budżetowa rozumiwała, że minister wojny dotknął przedmiotu dwuletniej służby wojennej, lecz ponieważ ani słowa nie powiedział o prawem przeprowadzeniu przez sejm organizacji, wszyscy członkowie komisji na wniesienie pana von Hoyerbeck, jednomyślnie oświadczyli, że dane wczoraj i dziś objaśnienia rządowe w niczem nie zmieniają stanu rzeczy, izba więc powinna dalej postępować w swęj czynności. Minister skarbu znajdował się na posiedzeniu komisji, ale ani słowa nie przemówił.

Posiedzenie dnia 19 września, lubo nadzwyczaj zwałe, nie doprowadziło jednak do żadnego wypadku. Komisja obstawała przy swoim zdaniu, minister wojny nie chciał dać żadnego tłumaczenia, czy rząd chce lub nie chce przeprowadzić w drodze prawnej reorganizacji. Komisja więc nalegała na przyjęcie wszystkich swoich wniosków.

Na posiedzeniu dnia 20 września, półkownik von Olloch, z polecenia ministra wojny, w obszerniej mowie zbijał przełożenie komisji budżetowej zamknięcia szkoły kadetów i użycia przeznaczonych na jej utrzymanie summy na stypendja dla gimnazystów, którzy zechcą kształcić się do służby wojskowej. Wszakże głos jego nie przekonał izby, która przyjęła wszystkie wnioski komisji; na całość zaś budżetu głosować miała d. 22 września.

W skutek przyjęcia na tym dniu całości budżetu, objawiło się przesilenie gabinetowe, które zakończyła zmiana dotychczasowych ministrów.

B e r l i n, 23 września. Na dzisiejszym posiedzeniu izby poselskiej znajdują się tylko ministrowie spraw wewnętrznych i oświecenia. Izba przystąpiła do ostatecznego głosowania na całość budżetu wojennego. Głosowano naprzód na to: czy należy zgodzić się z życzeniem rządu udzielić całą sumę 37,779,043 talarów na rozchody wojenne zwyczajne. Tylko jednastu posłów powstało za tem przełożeniem; zauważano między nimi pana von Patow. Następnie zagłosowano jednomyślnie sumę 31,932,940 talarów jako wydatek wojenny zwyczajny, pozostałość zaś budżetu umieszczono w rozdziale wydatków nadzwyczajnych. Nakoniec summa 5,529,566 talarów została odrzucona bardzo znaczną większością.

Izba zajęła się potem rozbiorem prośb. Podług g-a z e t y n a r o d o w e j z dnia 23 pan von Bodelschwingh był ministrem skarbu w gabinecie Mantuffel, wezwany został na miejsce pana von der Heydt.

Dzienniki ogłaszają wyjątki ze sprawozdania komisji izby poselskiej o budżecie wojennym 1863. Znajome są wnioski oraz poprawy panów Stavenhagen i Twiesten, wymagające ustalenia służby dwuletniej. Komisja zwraca uwagę, że z powodu tej poprawy, pełnomocnik rządowy oświadczył, iż: „przedmiot zawarty był tak wielkiej doniosłości i tak głęboko dotykał organizacji wojska, że rząd nie może ostatecznie wyryć z tej mierze.“

Czytamy w dziennikach berlińskich: „Wiadomo, że hrabia Rechberg w nocie dnia 21 sierpnia wezwał nasz rząd do zaganienia układów w rzeczy jednomyślnie celnej z Austrią, zgodnie z artykułem 25 traktatu i dla tego minister austriacki opierał to żądanie na tem, że ponieważ Bawaria i Wirtemberg odrzuciły traktat handlowy zawarty z Francją, rzeczoną więc traktat stracił wszelką moc obowiązującą.“

Odpowiedź pruska z dnia 19 września odrzuca żądanie Austrii, hrabia Bernstorff oświadcza, że w Berlinie traktaty 2 sierpnia nie są bynajmniej uważane za upadłe; bo rozmaitości mniemań o wielkim przedsięwzięciu polityczno-handlowem, nie może być uważana za stanowcze jego odrzucenie, i owszem w podobnych zdarzeniach, nieraz już udawało się załatwiać w drodze rokowań trudności, które z początku okazywały się niepokonanemi.

Inny pogląd na obecne położenie uchylałby wszelką możliwość rozwoju prawodawstwa związku celnego i dla tego Prusy powinny wytrwać na drodze wskazanej w odpo-więdziach gabinetem bawarskiemu i württemberskiemu, drodze, której korzyści dla związku celnego są oczywiste. Pobudki, dla których uznano za niewczesne zaganienie rokowań o wejściu Austrii do związku celnego, istnieją dotychczas i w tej chwili, a ponieważ Austria sama uznawała, że nierozsądnie sobie prawa oznaczania czasu rozpoczęcia tych rokowań, dziwić się zatem niepowinno, że Prusy trwają w swęj odmowie.

Ozarnogórze.

W liście pisanym z Ragazy dnia 12 września, jeden z naocznych świadków, podaje szczegóły o ostatnich wypadkach, tudzież o obu wojskach książęcia Nikołaja i Omer-Paszy.

Książę Nikołaj kazał wezwać pana Viet, konsula francuzkiego, do Skutari; przybył on z największym pospiechem i skłonił książęcia do skończenia układów. Konsul rosyjski w Ragazie doradzał dalszy opór; lecz gdy znikła wszelka nadzieja dostarczenia pomocy, książę napisał 7-go września do Omera-Paszy, że przyjmuje pokój.

Namioty Czarnogórzan zajmują wzgórze wschodnie, za nimi znajdowały się ich zastępy odwodowe, składające się po większej części z niedorośli młodzieży, gdzieś ukazywała się siwa broda, ale serce rozdzierało się patrząc na nędzę tej drużyny, która za ledwie miała czym okryć nagie ciała. Mimo to jednak nie padli na duchu. Gdyśmy do obozu przybyli, rozrzewniało nas serdeczne pozdrowienie tych walecznych. Piotr Stefanow znajdował

Przegląd

Pism czasowych.

Gazeta Polska (do N. 218).

— W dniu wczorajszym 22 (10 września) w gmachu komisji rządowej wyznani religijnych i oświecenia publicznego, odbyła się instalacja dwóch wydziałów szkoły głównej, do których tak dziekan jak i dostateczna do rozpoznać czynności liczb profesorów, zostali już zamianowani, to jest wydział fizyko-matematyczny oraz prawa i administracji. Akt ten rozpoczął p. o. dyrektora głównego następującą przemową:

„Z uczuciem głębokiego wzruszenia witam w was panowie pierwszy zawiązek szkoły głównej. Podziękować wyrażać przedewszystkiem muszę za gotowość, z jaką meżowie znani krajowi z długoletniej prac i zasług, przyjęli obowiązki dziekanów,—za zaufanie, z jakim ludzie naukom się oddają, z najdogodniejszych okolic na moje wezwanie przybyli, by zająć trudne i ważne stanowisko profesorów.

„Pieczętołitości i światłu waszemu, panowie, oddaję tę nową instytucję, powierzam młodzieży pragnącą nauki. Jestem pewny, że zadanie wasze bez przeszkód i z najtońszszym dla kraju pożytkiem spełniać będziecie. Pomysł rozwoju naszej szkoły cieszyć będzie dobroczynnego monarchę, który jej był nadat. W dostojnej osobie Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Namiestnika, znajdzie szkoła życzliwej opieki. Rząd, u steru którego stoi mąż pragnący szerzyć rozszerzenia oświaty w kraju, otoczy tę nową instytucję całą swą troskliwością. Własne grono wasze zapewni jej konieczne żywioły życia i kwitnienia; podawajcie sobie ręce w imię jednej sprawy, starsi przekazali tradycję nauki młodszym, ci zaś podejmą świeżymi siłami, ważne zadanie przyswojenia rodzinnej niwie, nowych nabytków umiejętności. W różnych gałęziach nauki pracując, spotykajcie się ciałem i wspierać będziecie, przekonując się zawsze, że prawda jest jedna, choć różne do niej drogi wiodą. Oby w naszej szkole było jak w rodzinie, gdzie różnica wieku, zawodu, rodzaju pracy, łączy się w jednym, najwyższym celu. Mam nadzieję, że pojmując wielkie zadanie, jakie ma szkoła nasza, zgromadzi się koło niej wszystko, co stanowi inteligencję i chlubę kraju naszego. We mnie, wierząc panowie, znajdzie szkoła główna zawsze gorliwego współpracownika i życzliwego przyjaciela.

Następnie doręczył każdemu z zamianowanych właściwą nominację i od wstępujących po raz pierwszy do służby rządowej w Królestwie, prawem przepisana przysięgę odebrał. Po odbytych instalacjach, dziekan i profesorowie obu wydziałów przedstawieni zostali przez p. o. dyrektora głównego J.W. Naczelnikowi rządu cywilnego.

— Komisja rządowa wyznani Religijnych i oświecenia publicznego,—przewodząc do skutku przepis art. 308 Ustawy o wychowaniu publicznym, podaje do wiadomości powszechnej następujący, program egzaminu wstępnego do szkoły głównej. Rądydanci do szkoły głównej powinni: 1) Umieć tłómaczyć prozaików łacińskich: Korneliusza Neposa, Cezara, Salustjusza i Liwiusza, z poetów zaś Wirgiliusza i Owidjusza, oraz zrobić na piśmie wypracowanie w języku łacińskim. 2) Zrobić dwa wypracowania w języku polskim, jedno na temat z gramatyki, drugie na temat z historii literatury polskiej. 3) Przetłumaczyć z łatwości zadany następ bądż z prozaika, bądż z ławniejszego poety rosyjskiego. 4) Odpowiedzieć na zapytania z geografii i historii powszechnej, w zakresie dla gimnazjów przepisanych. 5) Dowieść twierdzeń i rozwiązać zagadnienia przez egzaminujących zadane z geometrii, i algebry, aż do równań stopnia drugiego. Oprócz tego, pragnący uczęszczać na prelekcję fakultetu filozoficzno-historycznego, winni bądż złożyć egzamin z języka niemieckiego i francuskiego, w zakresie dla języka rosyjskiego wskazanym.

— Na korzyść rodziny Wł. Syrokomli złożony został na ręce redaktora Gazety rękopism oryginalny „Księżniczki Słuckiej, cały ręką autora pisany. Rkoby chciał tę piękną pamiątkę (którą z żalem, ale uczuciem serdecznym pozbył się przyjaciel zmarłego p. J. Chęciński) nabyć, raczy się zgłosić do Redakcji. Spodziewamy się, że rękopism stanowiący szczerą i miłą spuściznę po pocie, stosownie oceniony zostanie. Serc pocziwych nie braknie u nas.

— Piszą z Chelmina: 17 b. m. wywieziono stąd p. Danielewskiego, naczelnego redaktora „Nadwiślania i Przyjaciela Ludu,“ do Weichselmunda, gdzie na rok siedzenia w więzieniu skazany został. Osadzenie to spowodowało smutne dlań następstwa, p. Danielewski bowiem zarazem jest właścicielem drukarni, gdzie się dwa wspomniane wyżej pisma drukowały. Według obowiązujących praw tutejszych, w razie śmierci lub nieobecności właściciela, powinien zarządzać drukarnią taki, który złożył egzamen drukarski. P. Danielewski na dwa dni wpiwier dowiedział się o swoim aresztowaniu, oczywista zatem, że w tak krótkim czasie nie mógł się wystarać o zastępcę z wymagana kwalifikacją. Na drugi dzień zarzą—dla braku tego zastępcy, policja miejscowa zapieczętowała prasy drukarskie i dwa drukujące się tam pisma wychodzić zaprzestaly. Potrawa to zapewne z tydzień.

— Piszą z Poznańskiego: Sąd powiatowy w Poznaniu odmówił zamieszczenia w liście kupieckiej zawiązanej spółki towarzystwa Tellus, z powodu, iż statuta jej niezgodne są z prawem handlowym pruskim. W skutek tego na odbytym zebraniu akcjonariuszów, postanowionem zostało zawiązanie i prowadzenie interesów handlowych odpowiednio ustawom prawa, pod firmą członków dyrekcji: Bniński, Chłapowski i Plater.—Staraniem arcybiskupa gnieźnieńskiego-poznańskiego, ks. Leona Przyłuskiego, z zebranych znacznych składok, ma być założona szkoła, połączona z pensjonatem w Poznaniu, dla kształcącej się młodzieży pod dozorem duchownym, na wzór istniejących zakładów we Francji i Belgii, pod kierunkiem zakonu Jezusowego będących. Na dyrektora téżże szkoły, przeznaczyl arcybiskup ks. Jana Różmiana, penitencjonariusza i prof. seminarium duchownego w Poznaniu. Ministerjum oświecenia lubo założenie szkoły zatwierdziło, jednakże odmówiło prowadzenia dyrekcji przez księdza Różmiana, a to z powodu, iż tenże nie posiada dostatecznej kwalifikacji dla stanu nauczycielskiego przepisanej, a mianowicie, że nie złożył egzaminów odpowiednich.

— Przeglądu Poznańskiego posyła pierwszy drugi półroczna, za rok 1862—wyszedł z druku i zawiera między innemi: O rozwodach. Dokumenta do dzieł bógłóstawionego Józefa Kuncewicza. Wiosłanie Polski. Kazańia Ks. Hieronima Rajsiewicza. O niepożytości kościoła. „Wiadomości bieżące:“ a) Piśmiennictwo. „Inventarium omnium et singulorum privilegiorum, litterarum, diplomatum scripturarum et monumentorum, quaecunque in archivio regni in arce arceciensis continentur, per commissarios a sacra Regia Majestate et Reipublicae deputatos confectum anno Domini MDCLXXXII.—Magistri Vincentii episcopi, cracioviensis chronica Polonorum, quam e codice vetustissimo Eugeniano, Bibliothecae Caesareae Vin-

donensis accuratissime rescriptam, praevia de ipso codice dissertatione edidit Alex. ex comitibus Przedziecki interpretatione polonica addita opera A. M. S.“—O postępowaniu w doskonałości i cnotach chrześcijańskich ks. Alfonsa Roderjusza S. J.—Komornica czyli Tajemnice życia wiejskiego przez Wielogłowskiego. b) Sprawy publiczne, ojciec święty na stanowisku zasad. Podróż arcybiskupa Przyłuskiego do Rzymu. Wzięcie do niewoli Garibaldi i t. p.

— Piszą z nad brzegów Dniestru: Oddawna już zamysłano o ustaleniu żeglugi handlowej na Dniestrze, ale smutne okoliczności zawsze stawały temu zamiarowi na przeszkodzie. Traktaty z Portą o wolność handlu i spławów ta rzeką w roku 1486; pokój zawarty z Sultaniem Bajazetem przez Mikolaja Firleja w r. 1621; traktat Chocimski w roku 1676; traktat Żurawński r. 1699 i pokój Karłowicki, zastrzegaly wprawdzie bezpieczeństwo swobodnej żeglugi na Dniestrze, jednakowoż okoliczności wtpliwe kraju, a przedewszystkiem nieufność w porękę nie mogły i najchętniejszym przedsięwzięciu wlać wiary w powodzenie interesu, tórn bardziej, że stowarzyszenia przemysłowe i handlowe nie doszły wówczas jeszcze do takiej systematycznej solidarności, jak to dziś ma miejsce.

Commendoni, legat papieski za Zygmunta Augusta, radził temuż królowi założyć miasto nad brzegiem Dniestru, osadzić go kupcami, oddarować ich przywilejami, ażeby się wzmogło i wzrosło w pomysłność pod egidą swobody handlu. Rkiedy na nieczem spelił projekt Commendonego, Wenecja zapraszała Polskę do związku handlowego, lecz i to się nie powiodło. W ówczesnych czasach znany ze swych chwalebnych zamiarów o dobro kraju Tadeusz Czacki, zwiedziwszy sam koryto Dniestru i prze-konawszy się o niezawodność jego spławności, pragnął zawiązać towarzystwo handlowe, w celu zaprowadzenia stałej na téj rzece żeglugi. Wszystkie wszakże zabiegi i projekta rozbiły się zawsze o jedną i tę samą skalę, nieubłaganego losu, kraju naszego. Tak więc odroczonemi zostały najlepsze chęci, do następnych czasów, przekazawszy korzyści tego przedsięwzięcia przyszłemu pokoleniu. Rząd austriacki po zajęciu Galicji, nie spuścił wprawdzie z oka tak ważnego kanału zysków, i niejednokrotnie wysyłał statki ładowne solą warzonką z Galicji do Zławna. Lecz były to tylko próbki, bo rząd nie chciał przedsięwziąć na własne ryzyko, a tym czasem Dniestr płynął beczynnie przez przestrzeń kraju około 74 mil długości. Teraz narazicie dowiadujemy się, że spełnione być mają zamiary tyle razy odkładane, i że statek parowy mający rozpocząć tę świetną erę żeglugi Dniestrzańskiej, jest na ukończeniu w fabryce machin żeglugi parowej Andrzeja hrabi Zamojskiego i wspólni w Warszawie. Zasłużeni meżowie, oddawna mający ten projekt na celu, mianowicie: książę Leon Sapieha, Antoni Mysłowski, Włodzimierz hrabia Rusocki, hrabia Baworowski i D. Horowitz, podpisali se strony towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze kontrakt z fabryką machin Andrzeja hrabi Zamojskiego i wsp. o dostawę jednego statku parowego o sile 45 koni parowych, oraz 6-ciu gabary żalaznych. Trzy gabary będa zamknięte, czyli opatrzone będa pokładami i posługą do przewozu zboża, drugie zaś trzy otwarte, to jest bez pokładów, służyć będa do przewozu wołów, świń, wódek i t. p. artykułów, niepotrzebujących nakrycia. Trzy pierwsze gabary odesłane już zostały koleją żalazną z Warszawy do Lwowa, a następnie wozami do Żurawna, gdzie się nad brzegiem Dniestru składają i ostatecznie kończą; statek parowy i 3 gabary otwarte wkrótce ta sama drogą wyexpedjowane zostaną. Termin ostatecznego wykończenia statków zakontraktowanych, zakreślony jest do 1 kwietnia 1862 roku. Dziedziczka Żurawna J.W. Zebrowska, bez pretensji odstępuje budowlę w Żurawnie na pomieszczenie warsztatów i rzemieślników przybyłych z Warszawy, za co jej wdzięczność należy.

— Donoszą z Kijowa, że wystawa pod względem tak liczby jak i wartości nadesłanych przedmiotów była nadzwyczaj uboga; cały dział hodowli bydła składał się tylko z jednej sztuki trzody chlewniej z majątku hr. Branickiego, wazającej 1,200 funtów, i pary rzeczywicie pięknych krów obywatela Lewkowicza; narzędzia rolnicze nie odznaczały się ani nowością pomysłu, ani dokładnością wyrobu—jedynie zwróciła uwagę żniwiarka p. Michalskiego. Żniwiarka ta zżyna na godzinę z jednej morgi i sama ukladła pokosy; dla nadania jej ruchu i kierunku, wystarcza para zwyczajnych koni i dwóch chłopców, kosztuje 250 rubli. Nawet cukrowarstwo, stanowiące tu główną gałąź przemysłu i handlu, nadesłało kilka tylko niezna-czących okazów cukru i mączki, oraz nieco surowych buraków i nasienia.

— Piszą z Bercyzowa 20 sierpnia (s. s) 1862: Jarmark „Przeczysty“ (Wniebowzięcie Marii Panny) w Bercyzowie ważny jest dla tego, że na nim formują się ceny na zboże, i dokonują się znaczniejsze sprzedaże pszenicy i żyta; hurtownicy zaś napędzają tu woły i konie, które rozkupują do Królestwa, Litwy i innych stron kraju. I na ten jarmark, równie jak na przeszły, obywateli zjechało się wielu, a wszyscy z nagłą i niekłamana potrzeba spotkać się z pieniędzmi. Dla tego to kupcy zbożowi umyślili skorzystać z tego natłoku sprzedających i trzymali się twardo, pszenica bowiem w początku była 15 złp. a żyto około dwóch rubli za korzec. Takie położenie cen spowodowało, jak utrzymywali wszyscy, okoliczność zupełnie nowa, a mianowicie, że znaczniejsi obywatele, jeszcze na wsi u siebie, do jarmarku, pozawierali z kupującymi umowy, w których oznaczałi liczbę korey i termin dostawy, a nie oznaczyli cen produktów, akceptując te, jakie jarmark okaże. Powiadają, że w taki sposób przedano do 35 tysięcy korey pszenicy i tyleż żyta. Kupcy zaś nie chęć swoją do kupna tłómaczyli ni by brakiem wody i tórn, że pszenica gorsza od przestorocznej. Skończyła się ta historia tak, że kto mógł jako tako obejść się bez sprzedaży, czekał do domu, potrzebniejsi zaś wycekalowali — i tracieli na wyżywienie siebie, ludzi i koni. W końcu jarmarku pszenica doszła do 17 złp. za korzec, a żyto płacono po dwa ruble. Woły i konie nie były drogie, ale za to kupujący mało. Parę wołów przedawano od 28 do 58 rs. Koniec końców, przyzwyczajamy się żyć bez pieniędzy, a czy to nie nie znaczy? Nabytek nowy i nie konieczny zły, kto wie, może i to na dobre nam wyjdzie.

Przybyły tu z Kijowa teatr polski dawał reprezentacje; przy wielkich usiłowaniach materialne korzyści były prawie żadne. P. Feliks Lipiński odegrał tu dwa koncerty, złożone wyłącznie z muzyki Ukrainkiej, ale nadaremnie artysta wyczekiwał publiczności, bo ta zbiedziona materialnie sprawami zubożetniała dla sztuk pięknych.

A teraz słów parę o Bercyzowie. Jeżeli sądzić, że Bercyzów i dziś jest ten sam co był przed parą laty, ogniskiem handlu i kapitałów, bardzo się pomylicie. Bercyzów obecnie podobny do człowieka, co to chętniej rozprawia o przyszłości i poczyna się szturować tradycją. Szereg domów kilko-piętrowych z dachami gankami i galeriami, niedochodząc do Karmelińskiego kościoła, co tak nie dawno jeszcze świecił wystawą i gwarem, gdzie żyli szczęśliwiej tego świata, posiadacze wielkich kapitałów, a większych jeszcze stosunków i kredytu, owi złoci bankierowie, szereg domów tych obecnie nieczem się nie różni od innych części miasta a nawet zakrawa na pustki.

Pozwolenie wysyłania przez pocztę zagranicę papierowych rosyjskich pieniędzy, bezwzaptienia straciło tych panów z ich wielkości. Przynajmniej, jeżeli się nie mylimy, do téj epoki nastąpiła odpowiedź najznaczniejszego tu domu bankierskiego. Wiele jeszcze możnaby było powiedzieć o wyłączeniach charakterystyki tego miasta, ale e h e t n i j ograniczamy się krótką relacją. Miasto to z wazkami ulicami, całe prawie na piwnicach, które z pod domów sięgają prawie środka ulic, jak o tórn świadczą na każdym kroku duszniki, liczy do 60 tysięcy mieszkańców, z których pięć szóstych Mojżeszowego wyznania. Z liczby téj 20 tysięcy nie jest w stanie wylegitymować się czém zarobkuje i z czego żyje; 10 tysięcy zaś najumiń, od rana do późnej nocy walepa się po ulicach bez celu, ot tak sobie, szukając szczęścia i lekkiego chleba, gwar więc wielki, bo wszystko się koncentruje, na rynku i ulicach Machnowickiej i Bialo-Polskiej. Może być dla tego tak „wypłowieli“ dziś bogacze Bercyzowscy, że nigdy nie pomyśleli o założeniu fabryk i innych zakładów, któreby dały godziwy zarobek walepszącej się części ludności, a im stałe korzyści. Wprawdzie świadczone tam coś i dla ubóstwa, ale nie robiono wyboru, a chętniej miano na widoku wpływy i reklamy, jak rzeczywiście pomoc rzeczywiście biednym. Mają tu otworzyć szpital, który obecnie restaurują, na ten cel pałac Radziwiłłowski. Dziwne losy! Bercyzów w nocy—takórn ma swoją odrębną charakterystykę. Kiedy inne miasta śpią—on się wesoeli. I tak, często w nocy budzi cię muzyka i światło, bieżysz do okna, a to procesja weselna, która z patryarchalną prostotą, przy łańcuchem marszu, przebiega ulic Bercyzowa. Kończymy. Procesów wiele, kryminalnych nie mało, wypadków dużo. Kilku dziesięciu ciu bogatych—tysiące ubogich i niedzarzy; oświaty współczesnej żadnej.

Gazeta Warszawska (do N. 218).

Piszą ze Lwowa: Kwestja językowa odgrywa u nas rolę nader ważną w chwili obecnej. Są wprawdzie ludzie, którym się zdaje, że im mniej o tórn pisać będziemy, tórn pewniejszy stanie się skutek, gdy wedle nich całe stronnictwo, sprzeciwiające się wprowadzeniu u nas języka polskiego do wykładów szkolnych i do wszelkich czynności urzędowych, ma tyle jedynie wartości i znaczenia, ile mu sami przeciw niemu występujący nadajemy. Pozwolę sobie innego być przekonania. Gdyby ta fackja była jakimś stronnictwem, albo raczej fackją, która o własnych siłach chce się rozwijać, a nie mając w sobie samej podstawy, przedźleć lub później w nicłość musi się rozpłynąć, byłoby wyższe zdanie najzupełniej prawdziwem i uzasadnionem, i każdyby też robił, koby swém występowaniem przeciw takiej fackji bezsilnie, sam ją wzmacniał. Lecz tu zachodzi inny całkiem stosunek. Fackja ta, maskująca swe występowanie pozorami jakichś dążeń odrębno-narodowych, jest dziełem i narzędziem przeciwni nam i prawom naszym używanem. Jeżeli zatem z nią walczymy, toż uderzamy nie tyle na nią samą, ile na sprzęż, która ją orusza. Wytłkając przeciwni rozumowi i dobru powszechnemu kraju jej żądania, bardzo dobrze w pewnych sferach widziane i dla tego właśnie popierane, aby nasze krzyżować; uderzając na całą niedorzeczność jej roszczeń, możemy w jakimś przynajmniej stopniu przypuszczać, że władze zaczęła same się wstydyć takiego sprzymierzenia, z którego w gruncie nie się mądrego urobic nie da. Skoro zaś opieka tych władz ustanie, zniknie i cała ta fackja jak kamfora bez śladu. Chcąc zaś tego dopiąć, trzeba wyświecać tę kwestję z najrozmaitszych stanowisk, aby samychże przeciwników przekonać, że nigdzie rozumnego nie znajdują punktu oparcia. Lecz nam nie idzie o same władze. Więcej nam nierównie zależy na owych ludzich, których nieobrachowanie obalamucją, wszczepiając w ich serca nienawiść przeciw własnemu współrodakom, którzy nie tylko własnego, ale zarówno i ich parę dobra. Dla czegoż tych ludzi uwiedzionych nie przekonować, dla czego im nie wskazać bezdroża, na jakie ich mimo ich wiedzy owa fackja prowadzi? Młodzież ma zswój natury poczucia szlachetne, a wszystko co piękne i zacne, może w jej sercu zapalać obudzić. Otóż właśnie należy wykazać, że owa sprawa, dla której chcąoby zapalać obudzić, nie ma w sobie w tym kierunku, jaki wytknięto, nie wzniosłego i nie zacnego, a przeciwnie jest i na dziś i na przyszłość przeciwna powszechnemu dobru kraju i jego mieszkańców. Jeżeli z tego stanowiska dziennikarstwo całą tę kwestję w czystych ale poważnych a nie sarkastycznych artykułach obrabiać zaczęnie, jeżeli unikając wszelkich wycieczek niepotrzebnych, rzecz samą przedmiotowo traktować będzie, może się zawsze spodziewać, że ostatecznie celu swego dopnie i tych przekona, którzy mimo wiedzy i woli w niedorzeczność popadli żarliwość z jedną, a w zaśladość z drugiej strony. Sam obrazdek i wszelkie jego formy lub odmiany tylchże, nie powinny być przedmiotem tych rozpraw a dziennikarstwo nasze nie okazało bynajmniej taktu, gdy z jakimisż zaskarżeniami w tej mierze wystąpiło.

Rząd orzekłszy raz zasadę, że w szkołach i urzędach ma być wprowadzony język krajowy na podstawie równoprawnienia narodowości, musiałby tórn samem u nas wprowadzić język polski. Lecz że zasady ogłaszają się dla Europy, więc i z językiem nie szło u nas na serio. Naprzód zaczęli powątpiewać, by język polski był dość dojrzały, a co więcej orzekli z trójnoją, że z powodu swej niedojrzałości, nie może być wykładowym. Później, gdy im okazano, że dopuścili się niesłychanej niedorzeczności podobnem o-rzeczeniem i narazili się na śmiech, zaczęli sobie przypominać, że w naszym kraju są dwa języki krajowe t. j. polski i ruski, które z sobą nie wspólnego nie mają. Jak zaś niedawno polskiemu językowi odmawiali dojrzałości, tak teraz przeciwnie uznali narzecz rosyjskie za język dojrzały do wszelkich wykładów. Zapomnieli najzupełniej, że przed trzema laty rakuzki minister oświecenia hr. Thun, uczył abecadła tych samych Rusinów naszych, którzy tak nagie dojrżeli.

Nie mamy nic przeciwko temu, jeżeli komuś się podoba słuchać wykładów tureckich, chińskich lub nawet cygańskich, ponieważ wolno każdemu uczyć się, jak mu się podoba. Lecz inna to zupełnie rzecz język wykładowy w szkołach, jako obowiązujący. Język ten powinien być wszystkim krajowcom zrozumiałym, a przytém mieć bogatą literaturę we wszystkich dziedach wiedzy ludzkiej, aby młodzień po skończeniu nauk i szkół dalej sama kształcić się mogła. Pytamy się teraz każdego nieuprzedzonego i prawego obywatela kraju, t. j. każdego mieszkańca, czyli w całej prowincji naszej język polski obu tym wymogom nie odpowiada?

Jeżeli chcemy zaniechania wykładów niemieckich, to z bardzo prostej przyczyny, że to język dla nas najzupełniej obcy, a tórn samem wykłady takie młodzieży utrudniają niezmiernie nauki. Czy język polski jest w tym samym stosunku do narzecza ludowego, jak niemiecki do polskiego? Przeciwnicy języka polskiego znajdują tu odpowiedź gotową, że tak się im podoba. Lecz nam się zdaje, że to, co się komuś podoba a w swych skutkach jest szkodliwe ogółowi, nie może żadną miarą być pozwolone. Na czemże będa oparte wykłady? gdzież ta literatura, któraby uzupełniła słuchaczom wykłady szkolne. Potrzeba ją wyda. Lecz literatury nie są roślinami, które w ciepłarniach prędko się rozmnażają. Każda literatura potrzebuje bardzo długiego czasu, zanim się roz-

winie, a zachodzi bardzo uzasadniona wątpliwość, czy ruskie narzecz wyda ją kiedy.

— Inny korespondent Gaz. Warsz. pisze ze Lwowa pod 18 września: Na wczorajszym posiedzeniu rady miejskiej p. Rodakowski zdawał sprawę z deputacji do cesarza do Wiednia, w interesie gimnazjum polskiego we Lwowie. Deputacja uzyskała naprzód posłuchanie u p. Lassera, który zastępował nieobecnego ministra stanu, i często konfrowala z naczelnikiem sekcji p. Helfertem. Następnie uzyskała posłuchanie u cesarza, który oświadczył, iż poleci wszystko, co niebędzie przeciwne postanowieniom, uczynić. Deputacja czekała dopóki prośba nie wróci od cesarza do sekcji oświecenia. Na prośbie téj cesarz ólówkiem napisał polecenie odpowiednie danej obietnicy. Po naradach z p. Helfertem i p. Szaszkiewiczem, referentem tego interesu, deputacja otrzymała zapewnienie, że ponieważ teraz niepodobna już z początkiem roku szkolnego otworzyć piątą klasę w polskim gimnazjum, klasa ta będzie otwartą w drugim półroczu, a za rok szósta klasa i t. d. Co do żądania, aby miasto, jako założycielowi gimnazjum pozosta-wione było prawo mianowania nauczycieli, p. Helfert oświadczył, iż spełnienie tego życzenia jest niepodobnem, ponieważ w istniejących czterech klassach nauczyciele mianowani są przez rząd. P. Helfert odmówił także żądaniu dania deputacji z miasta prawa nadzorowania gimnazjum, ponieważ wszelkie podobne deputacje w innych prowincjach monarchji zostały zniesione, jako dające powód do nadużyć.

— Iloć wychodzących książeczek dla ludu jest teraz tak znakomitą, iż niepodobna byłoby nam zdwadzać sprawy szczegółowo o każdej. Możemy więc wspominać albo o rzeczach istotnie odznaczających się, albo też o pracach, których autorowie świeżo wstępują w szranki współpracowników piśmiennictwa ludowego. Obecnie jesteśmy właśnie w tym ostatnim przypadku. P. Grajner, znany ze swych tłómaczeń i ulotnych wierszyków, daje nam pierwszą próbkę swego pióra, użytego na usługi literatury ludowej. Książeczka jego, nosząca tytuł: Podarunek dla ludu n a s z e g o, obejmuje podania historyczne, powiastki i bajki. Wszystko to napisane jest wierszem gładkim, dość poprawnym, prostym i ile możności przystępnym. Sądzimy jednak, że wiersze dydaktyczne nie odpowiadają potrzebie a nawet wykształceniu naszego ludu, którego umysł zbyt prosty nie zawsze może uchwycić przewijającą się nitkę powieści przez strofy wiersza ubarwionego obrazkami i przenośniami. Wiersz dydaktyczny ma swe wymagania, chociażby odebrał go ze wszystkich piękności stylu i sprowadził go do najprostszego rymowanej gawedy. Otóż te wymagania wiersza, te konieczne przekładnie zdań, te zwroty do formy stosowane, zaciemniają słabym umysłem pojęcie i czynią im rzecz niezrozumiałą. Dla tego też, zdaniem naszym, dziś jeszcze właściwą poezją dla ludu jest liryczna: śpiewki proste a jasne, przemawiające do serca, do uczucia, pieśni pobojne i krótkie cztero-wierszowe fraszki, zamykające w sobie wyszczególnienie jakiegoś obowiązku społecznego, nakoniec bardzo proste bajeczki, stanowiąc mogły jedynie wyjątek z wskazanego przez nas wyżej ograniczenia. Poezję zaś dydaktyczną rymowaną niech zastąpi prosta jasna proza, w której się i rozwinać i uprząstępnąć można łatwiej. Jakkolwiek inaczej spoglądamy na poezję dla ludu niż p. Grajner, to przecież nie przeszkadza nam oddać mu należnej sprawiedliwości, iż opowiedziane przez niego wierszem wspomnienia historyczne i powiastki na tie legend ludowych osnute, są istotnie wykonanie umiejętnie i z pojęciem przedmiotu. Ta lekkość formy nadaje książeczce, o której mówimy, powab i pozwala czytać ją ludowi nawet wtedy, gdy umysł jego poważniejszym pokarmem chwilowo znudzony został. W wyborze przedmiotów autor pokazuje zmysł trafny i dowodzący znajomości ludu. Przeprowadzenie samego przedmiotu szlachetne, choć nie zawsze dość wybitne, do czego na zawadzie stało, według nas, rymowanie.

— Jak szybkim krokiem postąpiło dziennikarstwo nasze na drodze postępu i rozprzestrzenienia się między czytającą ogółem, dowodem tego przytoczone cyfry w arcykielewym artykule: Bibliografia Polska, pomieszczonej w Bibliotece Warszawskiej. Przed 1831 r. tłoczono w Warszawie 3,000 egzempl. wszystkich czasopismów; w 1850 r. odbijano tamże 20,000 egzempl.; z tych 9,000 rochodzilo się za Warszawę. W r. 1859 tylko 11 pism czasowych obdajło 27,130 egzemplarzy, a zatem przez ćwierć wieku w dziewięćciornasób powiększył się rozkup na pisma czasowe. Z pewnością można twierdzić, że liczba wszystkich pism czasowych polskich odbijana jest obecnie w 100,000 egzempl. W r. 1851 wszystkich pism czasowych polskich wychodziło 65, z tych w Warszawie 21, we Lwowie 10, w Krakowie 6, w Poznaniu 3, w Wilnie 1 i tyleż w Wiedniu, Cieszyńcu, Gnieźnie i t. d.

KORRESPONDENCJA

KURJERA WILEŃSKIEGO.

Kraków, d. 18 września.

Z dniem 1-go września rozpoczęły się u nas nauki w szkołach gimnazjalnych i wydziałowych, tak zwanych w niemiecku Hauptschulen. W jednej i drugiej szkole zaszły na rok bieżący niejaki odmiany, które jednakże nie zapowiadają wcale nie lepszego. W gimnazjum n. p. w którym miano język polski przywrócić, zaszła tylko ta zmiana, iż powszechnie znenawidzony w całym mieście p. Klemensiewicz, jego dyrektor, usunięty zeń został, i że na jego miejsce przeznaczonym jest niemiecki polak, pan Stawarski. W szkole zaś głównej, wzorowej (Muster-hauptschule), zaprowadzono język polski jako główniejszy, nie przepominano jednakże o niemieckim, którego wykładowi daleko więcej godzin poświęcono. Było na przykład w dekrete z roku zeszłego, aby po szkołach ludowych uczono języka niemieckiego dopiero od II-go półroczu II klasy. Pan Macher biorąc wyjątkowy dopisek za regułę, nakazał uczyć po niemiecku zaraz w I-ém półroczu. Tenże sam dekrét nakazuje uwzględnić przedewszystkiem we wszystkich klassach język polski, pan Macher wyznaczył mu w IV klasie, o dwie godziny mniej do wykładu, niż niemieckiemu. A przecież to każdy odgadnąć i pojąć może, że dwie godziny nauki w IV klasie, o wiele więcej znaczą dla ucznia, aniżeli 5 lub 6 godzin w klasie I. Gruntownej nauki przeto nie przestrzega pan Macher, ale chce zbyc nie na rękę podkutywanym reskrypt, rozkazem męczenia 6 letnich dzieciaków 10-cio godzinnem sylabizowaniem. Do zmian, czyli do nowości w organizacji szkół głównych należy także przez pana Machera wprowadzony obowiązkowy podatek, którego niemożność uszczerbienia jest zbyt widoczna. Prócz bowiem zwykłej opłaty, od której ubożsi bywają czasem uwolnieni, zaprowadzono obecnie podatek w ilości 1 fl. (4 złp.) od kursu czyli półroczu, będący niezmiernym dla rodziców ciężarem. Rzecz bowiem jasna, iż rodzice tych dzieci, które do szkół głównych pracą chodzą, nie są zamożni, ale po większej części pracą ręczną krwawo na kawałek chleba pracują. „Czas“ pisał już przeciw temu nadużyciu... Artykuły wstępne C z a s u, z których już dwa z zajęciem, i radością czytaliśmy (I—II) będące pióra nowego współpracownika, p. Zygmunta Sawczyńskiego, dotykają najgłówniejsze

niejszych kwestij szkół krajowych, ale dotąd trzymane były ogólnie. Późniejsze ich rozdziały poruszają zapewne po szczegóły wszystkie niedostatki szkół naszych. Pan Sawczyński, zdolny bardzo profesor gimnazjalny zasługuje ze wszech stron na to, abym mu tutaj wyraził najszczerzą cześć i uznanie jego zasług. Zreklamuję się o bawem pięknej posady rzeczowego profesora w gimnazjum, nie mogąc na niej, przy dzisiejszych stosunkach niedolnych władz nadzorczych, wywierać tego zabawnego wpływu, do jakiego uzdolnionym się czuje i jest. Przeszedł więc na drogę publicystyki, aby chłostać te nadużycia, które właśnie jego wpływy kępowały. Cześć mu za to szlachetność. Niepewność nieetatowej posady, zastąpić mu winna pewność zasługi.

Szkoły instytutu technicznego i uniwersyteckie rozpoczynają się dopiero w przyszłym miesiącu. Ciekawość kogo zrobia na ten rok rektorem; powtórnice obranego Dietla ministerjum nie potwierdziło. W tym odwołaniu zatwierdzenia Dietla, z któregośmy bardzo byli zadowolnieni, widzimy już ślady nowego systemu rządu konstytucyjnego, objawiające się także innymi faktami. Uwieszono d'Abancourt'a, właściciela Dziennika polskiego we Lwowie, zniesiono pismo i wzięto pod śledztwo podejrzanego o inkryminowany artykuł p. Rewakowicza. Tak więc teraz czterech redaktorów z Galicji siedzi w więzieniu: Karol Cieszewski redaktor Czytelnia dla młodzieży; Osiecki redaktor Póstepu; Kaczkowski—Głosu i obecnie uwieszony d'Abancourt. Szczególnie także przy tem i jest okoliczność, że wszystkie te pisma wychodziły we Lwowie. Krakowskie pisma jakoś bardzo umiarkowanie się trzymają.

Niewiasta, czytana chętnie, dogania już drugiego roku swego istnienia i ciągle odznacza się historyczną stroną monografij niemieckich. Obecnie ciągnie się monografia zon Zygmuta Augusta przez Józefa Szajskiego. Piękne pojezie tego pisarza ukazują się także od czasu do czasu w Niewieście. W Niewieście istnieją prawie także od roku, jakoś nie umiejąc. Prócz listów Zana Tomasza, pisanych do przyjaciół, których szereg umieszcza ciągle Wieniec, nie spotkaliśmy się dotąd w tym piśmie z żadnym ważniejszym artykułem. Współpracownictwo p. Lucjana Siemieńskiego, choć cenne, niewzbogaciło przecież Wieniec z powodu zbyt rzadkiego pojawiania się i to drobnych bajeczek tego utalentowanego krytyka. P. Michał Balucki napisał dla Wienieca powiastkę p. n. Niewieścia siła, która wkrótce ukaże się w druku.

Czas w feljtonie długą, letnią porę obumarły, ożywia się. Żywy dyplomatacyzna księcia Adama Czartoryskiego rozpoczęły od tygodnia, jest wielką ozdobą tego pisma. Dziśjszy zaś przedruk artykułu Kraszewskiego z Gazyty polskiej, poświęconego nieodżałowanej pamięci Władysława Syrokomli, rozzerwiał nas i wzruszył do głębi także tak gorącymi obudzonymi słowami. Niechże i korespondentowi z Krakowa będzie wolno w tym miejscu użycie kilku słowami zbyt krótki żywot waszego poety, który tak serdecznie kazał się kochać całemu narodowi. Cześć jego pamięci, pokój popiołom jego! Niewątpliwie, iż rzucony projekt przyjsia w pomoc pozostałej rodzinie poety, z największą gorliwością przyjęty, wykonany zostanie niebawem. Z resztą w Krakowie głucho i smutno. Odpusty i religijne obrządki, to najważniejsze w tym czasie zajęcia nasze. Do większych odpustów należy w tym tygodniu, całą oktawę trwającą w Mogile w kościele księży Cystersów, poświęcony uroczystości podniesienia Krzyża s-go. Do Mogiły ciągnie też miasto całe, przez ten tydzień, a gorące pobojnych Krakowian modlitwy, wyrażają miłość i Boga, lepszą i pomyślniejszą dolę.

Ruch literacki bardzo słaby. Jak każdego roku, tak i teraz pojawiają się już na rok 1863 kalendarze; a pierwszym jest mial kalendarzyk Józefa Bendorfa i 26 rok istniejący kalendarz Józefa Czecha. P. Bendorf, rzucający się na pole wydawnictwa książek dla dzieci, trwa w swym przedsięwzięciu usilnie, mimo zwykłej obojętności publiczności. Kalendarzyk jego jest bardzo przystępną broszurką dla ludu, a chociaż zbyt jest ubogi w artykuły, zapowiada w dalszym jego niepszeniu bardzo przydatną publikację. Zawiera on życiorysy: Kościuski i Niemcewicza, oraz Krakowianki, rozpoczynające się takimi wierszami:

Ujście miasto Kraków, słoneczko się zowie.
Szczęśliwy, kto się rozdził i chwał w Krakowie.
Szczeniwy, bo ma życie pięknie się utoży,
I w uszy świat nadziei i wiary otworzy.

Kalendarz Czecha zawiera w sobie najwięcej przedruków, i jest wyrachowany więcej na praktyczność użycia, niż na zajęcie literackie czytelników. Czy p. Czech wie dokładnie, że nie lubią dzisiaj czytać? Czy nie mógł, czegoś żywniejszego włożyć w swój kalendarz?

Z książek nowych, prawie nie zażywno nie mamy. Lucjan Siemieński wydał przedruk z feljtonu Czasu pamiętników o roku ostatnim Stanisława Augusta. Rzecz niewiele nas obchodzi; choć wydanie co do języka poprawne i staranne.

P. Karol Jawurek, nieznany zupełnie autor, ale znany niedługo na naszej scenie aktor i to bardzo mierny, doczekał się pośmiertnego wydania swego dzieła dramatycznego p. n. Ewa, tragedia w 1 akcie. Czy zaś rzeczywiście Ewa jest pośmiertnym wydaniem, czy też przy tej publikacji, kryje się jakaś inna mistyfikacja, o to mniejsza, w każdym bowiem razie, najsumienniejszy sprawozdawca musi ten niedonoszony płód z góry naganąć i albo wiązać za złe wydawcy naruszenie spokoju zmarłego, albo podszycie się pod jego imię, nazwać niedobrem i niegodziwym lekceważeniem pamięci nieboszczyka. Ramota ta niewarta druku.

Publikacje pism humorystycznych trwają ciągle. We Lwowie wychodzi co tydzień Kuznia, a w Krakowie nie perypetycznie ukazują się: Ulicznik i Osa. Wszystko to nie prowadzi do celu. Rozjatrza tylko i rozbiłnia.

Teatru nie mamy. Lwowskiemu nam żal, że już odjechał, na krakowski czekamy niecierpliwie, bawi on podobno w Czerniowcach, gdzie nie ma wielkiego powodzenia. Za to jednak Marjonetki na francuski składowi placu zbierają suty grosz. Przedstawienia dwa razy na dzień dawane, przepięknie bywają widzami.

Jesień dmucha na drzewa. Liście żółkną i spadają. Zimno zapowiada bardzo przykrą porę roku.

Z Królestwa Polskiego.

POCZTY.

Jednym z bardzo ważnych pomocniczych środków udogodnienia stosunków społecznych, ułatwiających rozpowszechnienie cywilizacji, są bezpłatne komunikacje pocztowe. Wobec tego, nie tylko dla mieszkańców kraju stanowią znakomitą dogodność, ale rządowi przynoszą ogromne ułatwienie w działaniu i powinny stanowić źródło znacznego dochodu.

Ciekawe rezultaty wykazują nam porównanie liczb statystycznych niektórych państw:

Komunikacje pocztowe dopiero niedawno w naszych czasach uległy prawie wszędzie zupełnym reformom i doszły do znakomitego stopnia udoskonalenia.

W Anglii przed r. 1840. porto od listu do oddalonych miejsc zjednoczonych królestw wynosiło około 3 zł. pol. W Prusach przed r. 1844. porto najwyższe było zł. 1 grosz 24.

Rozpowszechnienie kolei żelaznych, ułatwiwszy niezmierznie przewożenie osób, i zmniejszywszy niesłychanie koszt transportu, wywołało potrzebę reformy.

Angielska reforma 1840 r. sekretarza generalnego Rowlanda Hilla była początkiem nowej ery w tym względzie. Brytańska penny-post (pięciogroszowa pocztka) usprawiedliwiła wkrótce spodziewane korzyści niezmierznie ułatwionej korespondencji.

Liczba listów w r. 1839 wynosząca 75,000,000, wzrosła w 1840 do 170,000,000, w r. zaś 1858 było listów 523,000,000. Ponieważ ludność całej W. Brytanii wynosi 29,000,000, przeto na jednego mieszkańca przypadało rocznie listów 17.

Biuro pocztowych jest 11,235, że zaś przestrzeń wynosi 5,767 mil □ geograf., zatem na każdą milę □ przypada 2 biura pocztowe.

Dochód czysty z poczt wynosi rocznie 1,450,960 funtów szt. czyli 6,905,760 rub. sr.

We Francji w r. 1847 było listów 126,480,000 a w roku 1860 było ich 263,500,000. Ponieważ ludność Francji wynosi 36,000,000, na jednego więc mieszkańca przypada listów 7 na rok.

Biuro pocztowych jest 4,326, że zaś przestrzeń wynosi 9,665 mil □, zatem na 2 mile □ przypada jedno biuro pocztowe.

Dochód czysty z poczt. wynosi rocznie 17,790,000 franków czyli 4,448,000 rubli sr.

W Prusach nastąpiła reforma w r. 1844 a następnie w roku 1850, skutkiem której najwyższa opłata portyjna od listu wynosi 3 srebrne grosze czyli 18 gr. pols.; na odległość zaś 10 mil wynosi tylko 6 groszy polskich. W r. 1843 było listów 39,000,000; w roku zaś 1859 było ich 137,088,000. Ponieważ ludność Prus wynosi 17,991,900, przypada więc na jednego mieszkańca 10 listów rocznie.

Biuro pocztowych jest 2076; że zaś przestrzeń wynosi 5,103 mil □, zatem na 2½ mili □ przypada jedno biuro pocztowe.

Dochód czysty z poczt. wynosi rocznie 1,497,215 talarów.

U nas, gdy sprawozdań urzędowych ogłoszonych nie mamy, wiedzcie więc z pewnością liczby listów w ciągu roku oddawanych na pocztę nie można; to jednak pewna, że liczba ta nie przechodzi 1,800,000. Ponieważ ludność wynosi 4,800,000, przypada więc jeden list na 2 do 3 mieszkańców na rok.

Ekspedycy pocztowych jest u nas 300; a że przestrzeń wynosi 2,320 mil □, przeto na 8 mil □ przypada jedno biuro pocztowe.

Według statystyki urzędowej przez Zawielejskiego w r. 1842 wydanego, dochód czysty z poczt. w budżecie Królestwa oznaczony był na 800,000 zł. czyli 120,000 rs. w budżecie zaś na r. 1861 w roczniku urzędowym z r. b. ogłoszonym dochód ten tylko na rs. 58,200 kop. 40 jest ustanowiony.

Cyfrы statystyczne tyczące się Anglii, Francji i Prus, czerpałem w statystyce porównawczej wydanej w Lipsku w r. 1860 przez G. Fr. Kolba; w statystyce Prus Dietricha;—i w Annuaire de l'economie polit. pour 1861 par Block et Guillaumin.

R. Wierz.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— W Świecicach, na złotem weselu państwa Heppenów, które miało miejsce roku bież. w miesiącu sierpniu, licznie zebrane tamże obywatelstwo, umyśliło pod imieniem Heppen utworzyć fundusz, z którego procentów mogłyby jeden biedny uczeń pobierać wychowanie w tutejszym gimnazjum. Szlachetny ten projekt został, jak się łatwo domyślić, jednogłośnie przyjęty i wzięty nie możemy; że znajdzie poparcie nawet i w odleglejszych prowincjach naszej Litwy, słowem wszędzie „gdzie mają serce i patrzą, w serce.“ Ofiary prosimy nadsyłać na imię p. Ignacego Kamińskiego, prezydenta sądu powiatowego w Świecicach, a redakcja Kurjera nie zaniedba co miesiąc wspomnieć o ofiarach, jakie wpłyną.

— W roku zeszłym umieszczona była w Kurjerze wiadomość, że księgarz lwowski p. Wild, przedsięwziął wydać polskie tłumaczenie (z angielskiego), znakomitego utworu Bokla (Buckle), p. n.: Historia cywilizacji. Obecnie zakomunikowano nam już wydrukowany ósmy arkusz tłumaczenia i list prywatny jednego z lwowskich literatów p. L. Tatominia, który o dziele tym między innymi pisze następująco: „Obecnie wylomaczono już 12 arkuszy, za dni zaś dziesięć wyjdzie pierwszy zeszyt tłumaczenia, zawierający 15 arkuszy. Wydanie to jest istotną przysługą dla literatury polskiej, ubogiej, niestety, w utwory tego rodzaju. Bokl szuka w silach przyrody, (t. j. warunkach klimatycznych i t. p.), podstawy, na której się opiera dzieje ludzkości i stara się odkryć pewne niezłomne prawa, kierujące rozwojem życia społeczeństw. Usuwając więc autor przypadkowość i dowolność i z logiczną logiką dociera do najgłębszych utajonych przyczyn, analizuje je i wykazuje wszędzie ową prawidłowość, której wykrycie w dziejach cywilizacji, jest głównym zadaniem jego pracy. Utwór Bokla zasłużył na sławę europejską, przetłumaczony już jest na kilka języków, a obecnie wkracza i do naszej literatury. Przyczyną tego jest nietyko wielka waga naukowa, ale nadto sposób wykładu, zajmujący i łatwy do czytania.“ Dodajmy nadto, że dzieło to bardzo świetnie przedstawia się nietyko pod względem oryginalnym, lecz i tłumaczenia, a pod względem wykonania drukarskiego nie do życzenia nie pozostawia. Zalecać go nie mamy potrzeby, bo takie dzieła same się zalecają. Warunki prenumeraty wkrótce podane będą do powszechnej wiadomości w szpaltach naszego Kurjera.

— Niedawno wszystkie czasopisma polskie (a w tej liczbie i nasz Kurjer), powtórzyły odezwę p. Szulca, redaktora Tygodnika Poznańskiego, wydawcy „Album“ na cześć tysiącletniej rocznicy pierwszych zawiązków polskiego państwa i chrześcijaństwa w Polsce. Obecnie wydawca uprasza pp. pisarzy i artystów, aby w jak najkrótszym czasie raczyli nadsyłać swoje utwory, albowiem dopóty nie można ogłosić prenumeraty na to dzieło i oznaczyć ceny jego, aż wszystkie mniej więcej nadejdą prace. Stąd chociaż miesiąc grudzień roku bież. był oznaczony na ostateczny termin nadesłania rzeczonych prac, jednak pragnąłby je mieć w październiku lub w listopadzie, tak, aby mógł w styczniu 1863 roku druk rozpocząć. To ze wszech miar godne naszego współzucia wydawnictwo, silny znalazło odgłos w sercach czytających i piszących naszej publiczności. Wszystkie prawie pisma chlubnie a gorąco o niem się wyrażają, a wielu utalentowanych pisarzy i artystów powoli jęło je swoimi pracami zasilać. „Ze zaś cała wartość i źródło Albumu Piastowego jak mówi wydawca, polega na tem, ażeby w niem wszyscy, obecnie żyjący pisarze i artyści byli reprezentowani,“ przeto nie należy się dziwić, że wydawca uprasza też o nadsyłanie razem z utworami, krótkich bio-

grafij, a to z tego mianowicie powodu, że o najcenniejszych pracownikach na niwie literackiej i artystycznej, często, albo bardzo niedokładnie, albo żadnych nie posiadamy wiadomości. Oczywiście jest rzeczą, że nie może tu być mowy o obszernych autobiografiach w formie pamiętników, lecz chodzi jedynie o krótki summaryusz wypadków życia, głównych dat i t. p. Niektóre czasopisma podają przy tem rozmaite projekta (wystawienie różnych kościołów, zakładów, usypanie mogiły Piasta i zbudowanie na niej kaplicy ss. Cyryla i Metodego i t. o. w dzień uroczystości, przez komitet mający się oznaczyć), świetne i prawdziwe, lecz jako połączone z rozmaitemi przeszkodami, w tak przedkim przynajmniej czasie nie podobne do urzeczywistnienia. Należy je zatem odłożyć na czas późniejszy. Zwrócić należy na to uwagę, że żaden utwór bez poprzedniego rozpatrzenia komitetu wydrukowanym nie będzie.

— Piszą z Kijowa z 20 sierpnia, W Kijowie wszystko pomyślnie. Przypadków cholery wcale nie było; szarańcza w mieście niewidziano; przejeżdżający utrzymywali, że w okolicach miasta pokazywała się przelotem, lecz żadnej szkody nie wyrządziła. Pogoda piękna, chociaż w lipcu utyskiwano na suszę. — 17 sierpnia robotnicy, przy zdjęciu wierzchniej warstwy ziemi, wprost cerkwi dzieścienniej i domu urzędnika Klimowicza przy zniwelowaniu ulicy Włodzimierskiej znaleźli starożytnie rzeczy: a mianowicie pięć srebrnych grzywn, dwie srebrne plectone bransolety, kilka kołczyków, z których jeden miedziany, zupełnie dobrze zachowany; jakieś upiększenie ze srebra z łańcuszkiem; przypuszczają, że to nargęnek kapłańskiej odzieży. Rzeczy te nabył od robotników urzędnik Klimowicz i przez to uratował je od zaginięcia, gdyż żydzi czytają na starożytności i wykupują je od robotników na przepięknie. Mówią też, że przy odkryciu tych starożytności zająłono dwa starożytnie pierścienie z kamieniami i wielką liczbę srebrnych monet znalezionych wówczas nieco dalej od dzieścienniej cerkwi przez robotników.

— Przez jurbońską komorę celną przewieziono z zagranicy do Kowna i Wilna b. m. czerwcu i lipcu b. r. 1566 funtów jagody znanej w handlu pod nazwą „Ba cca Goculi indici“, używanej przez niesumiennych fabrykantów piwa bawarskiego do zaprawy, w celu nadania mu odurzającej mocy. W przyszłym roku w jednym z numerów pisma naszego podaliśmy czytelnikom naszym szczegółową wiadomość o narkotycznych i wielu dla zdrowia szkodliwych własnościach tej jagody, którą trunek pożywny i smaczny w truciźnie zamienia. Zyczyliby należało, ażeby zarząd lekarski zwrócił na ten artykuł handlu szczególniejszą uwagę.

— W nocy z d. 24 na 25 lipca wszedł się ogień w m. powiatowym Słucku w samym środku miasta i zniszczył

wszystkie kramy i wiele domów. Mieszkańcy miasta wdzięczni są szczególnie doktorowi Sankiewiczowi, który z narażeniem życia ratował w ogniu i sam nosił wodę. Po zgaszeniu pożaru p. Sankiewicz, marszałek Wojniłowicz i prezydent Juchniewicz i wielu innych złożyli składkę i natychmiast rozdali między pogorzelców rs. 400 i jeszcze zbierają pieniądze dla dalszego wsparcia nieszczęśliwych. Hersel Szeftel.

Komitet opieki nad pozostałą rodziną s. p. **Ludwika Kondratowicza** niniejszem ogłasza, że na pogrzeb zwłok jego w mieście Wilnie złożono 379 rub. 30 kop., z tych na kosztu pogrzebu użyto 349 rub. 80 kop., pozostałe zaś rs. 29 kop. 50, wcielono do ogólnych składek na rzecz rodziny.

Później wpłynęło:
Od p. E. Umiaostowskiego 25 rs.
— Nieznajomego 50 —
— Pani Izabelli Pietkiewiczowej 5 —
— Wl. Rulikowskiego 2 —
Z Dyneburga od niewiadomego 4 —
Na ręce p. kapitana Popławskiego złożono przez urzędników zarządu kolei żelaznej 175 —
Składki tymczasowej z gub. K. wien. 422 —
Za 4 pośmiertne fotografie s. p. Kondratowicza z zakładu p. Dowmonta 4 —
Pozostałych od pogrzebu 29 — 50 k.

W ogóle 716 rs. 50 k.

Nadto p. Jan Sidorowicz ofiarował na korzyść osieroconej rodziny s. p. Ludwika Kondratowicza, 100 egzempl. wydanego przez siebie „Skarba do dziejów Litwy prof. Damiłowicza“ w 2-eh tomach, które po cenie katalogowej (6 rub. 50 kop.) są do nabycia w Muzeum, u p. Aleksandra Oskierki, w kantorze Redakcji Kurjera i w Kownie u p. Jakóba Giejsztora.

P. aptekarz H. Szapira zrzekł się wszelkiego wynagrodzenia za lekarstwa brane z jego apteki w domu Machnauera przez cały ciąg choroby s. p. Ludwika Kondratowicza. Aleksander Oskierka.

Wilno 20 września 1862 r.

OFIARY.

Na kościół Misjonarski w Wilnie, J. W. 1 rs. — J. Z. 5 rs.

CENY TARGOWE W WILNIE.

od 17 do 20 września.
Żyła beczka 11 r. — pszenicy beczka 23 r., jezmienia beczka 9 rub., owsa beczka 5 rub., grochu beczka 12 rub., gryki beczka 10 rub., siano pod 40 k. słomy pod 20 kop., kartofli beczka 7 rub., masła pod 9 rub. 50 kop.

OGŁOSZENIA.

W KANTORZE REDAKCJI SPRZEDAJĄ SIĘ GAWĘDY I RYMY ULOTNE WŁADYSŁAWA SYROKOMLI

Poczet szósty. Nakład M. Gałkowskiego. 1861. Cena kop. sr. 50, z czego połowę, nakładca przeznaczna na rzecz rodziny zmarłego wieszczu.

Dnia 15 września przechodząc ze Sklepu p. Kleczkowski do fotografii p. Dowmonta stracono **KRYŻY** srebrno-pozłacany z figurą Zbawiciela z napisem roku na 2-giej stronie; znalazca oddańsio do Redakcji, za co otrzyma rs. 3 nagrody. 1—672

Kowieńskiej gubernij, Rossieńskiego powiatu, w m. Szydłowie, sprzedaje się w przedkim czasie **APTERA** z **DOMEM** mieszkalnym i zabudowaniem gospodarskim, ogrodem fruktowym i warzywnym, również z sadzibą, na której w trzech zmianach zboża po 4 pury wysiewa się—za 4000 rub. sreb. szczególnie dowiedzieć się u właściciela apteki. 1—659

W Szawelskim powiecie, parafji Bejszagskiej, sprzedaje się **FOLWARK DYSZLE**, obejmujący 21 wlok najlepszego gatunku ziemi; również w tym powiecie niedaleko m. Zgor sprzedaje się mały folwarek **SENEAWKI** obejmujący około 7 wlok; o warunkach jakowej sprzedaży można dowiedzieć się bliżej u majora Kwinty Kwaternarowego w Wilnie przy placu S. Jerzego w domu Borucha Ryndzińskiego i w Szawlach u p. Tomkiewicza. 1—683

Wileńskiej gubernij w Trockim powiecie, sprzedaje się majątek **AZERINY** położony nad Niemnem, blisko miasteczka Niemonaj i Meretca, o mil 5 od kolei, zawiera w sobie, ziemi niekwestjonowanej wlok 12½ i 1 dyferencji ze skarbem wlok 4½, w ogóle wlok 17, lasu w tem jest wlok 10, reszta w gruncie rolniczym i w łakach. Wysiewu: żyta beczek 6 i pszenicy 1, siano wozów 100, gatunek ziemi na pół-borowy, na pół-gliniasty. Zabudowania dworne nowe.

WILEŃSKI DZIEŃNIK.

Przychamie w Wilnie z 17-go do 20-go września.

GOSTINNICHA NIPOKOWSKI. Pom. Kazimierz Kamiński. — Sigmund Swietlicki. — Bolesław Swietlicki. — Ferdynand Ginoch. — Konstantin Łukaszewicz. — Sigmund Chochowicz. — Stanisław Salomonowicz. — Kazimierz Karłowicz. — Ignacy Zaleski. — Konstantin Czechowicz. — Pani: Adela Szekela z rodziną. — Natalia Marszewska. — Adelajda de Grave. — Zosia ass. koll. Loiza von Rezon. — Jen.-major Szulo. — Rząd. rad. st. Batiuszkow z żoną. — Podpłk. Dymitr Afanasjew. — Ass. koll. Tumański Karsak. — Inż. kap. Kiczowski. — Urząd. banku pol. Wład. Kłodnicki i Alojzy Herc. — Lekarz Fetz. — Student Moskiew. uniw. Józef Dziedziusz. — Rotm. Johan Hoven pól. Ameryki. — Urzędnicy kolei żelazn. Kerne, Poradnia, Worowski, Monbe, Duchene, Karbaum, Gordon. — Kupiec Adolf Berend. — Julian Karwowski. — Jan Kowalewski.

GOSTINNICHA POZNAŃSKI. Tętu. — Antoni Kłębowski. — Kupiec Rubinowicz. — Porucznik Jankowski. — Kolejarz rejestrator Bolesław Monich. — Włosa dñi. est. kontyn. Glinka ss. dachery. — Porucznik Chłobinski. — Doktor Zarzycki ss. żoną. — Szabes-kapitan Dębicki. — Kupiec Manasiewicz. — Pom. Mikulski ss. żoną. — Pom. Mesthowski. — Gub. sekr. Piotr Finier ss. matery. — Stat. tow. — G. Jan Antypowa. — Podporucznik Ordyn. — Markiewicz Ferdynand. — Lotaryński fonz Stuch.

W d. MILLERA. Pom. Oskar Milewski. — Osipt Szinko. — Polkowicz. — Wyżnik. — Kolejarz. — Ass. Chelnyow. — W d. WASILEWSKIEGO. — Generał-major Abramowicz. — W d. TILA. — Kolejarz. — Stat. Galdybrant. — W d. GAIKSEBERTA. — Połt. — Emlin Umetowski.

Wyjechali z Wilna z 17-go do 20-go września.
Piotrowski. — Fran. Witkowski. — Guzewski. — Piotrkiewicz. — Nariewicz. — Morowicz. — Szabazynski. — Radomina. — Pokobito. — Budnicki. — Matulewicz. — Bernowicz. — Bek. — Kossinski. — Jan Nikolin. — Karłowicz. — Berend. — Karbaum. — Gordon. — Afanasjew. — Boleszew. — Mantewicz. — Rengarten. — Napoleon i Paweł Syrym. — Guciewicz. — Wolski. — Aleksiejew. — Sulistrowski. — Mitkowicz. — Buciewicz. — Korsak.

DZIEŃNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 17-go do 20-go września.

HOTEL NISZKOWSKI. Ob. Kazimierz Kamiński. — Zyg. Swietlicki. — Bol. Swietlicki. — Ferd. Ginoch. — Konst. Łukaszewicz. — Zyg. Czechowicz. — Stan. Salomonowicz. — Kazimierz Karłowicz. — Ignacy Zaleski. — Konst. Czechowicz. — Pani: Adela Szekela z rodziną. — Natalia Marszewska. — Adelajda de Grave. — Zosia ass. koll. Loiza von Rezon. — Jen.-major Szulo. — Rząd. rad. st. Batiuszkow z żoną. — Podpłk. Dymitr Afanasjew. — Ass. koll. Tumański Karsak. — Inż. kap. Kiczowski. — Urząd. banku pol. Wład. Kłodnicki i Alojzy Herc. — Lekarz Fetz. — Student Moskiew. uniw. Józef Dziedziusz. — Rotm. Johan Hoven pól. Ameryki. — Urzędnicy kolei żelazn. Kerne, Poradnia, Worowski, Monbe, Duchene, Karbaum, Gordon. — Kupiec Adolf Berend. — Julian Karwowski. — Jan Kowalewski.

HOTEL POZNAŃSKI. Rada honorowy Antoni Kłębowski. — Kupiec Rubinowicz. — Porucznik Jankowski. — Koll. reg. Bolesł. Monich. — Włosa dñi. rad. st. Glinka z córkami. — Porucznik Chochowicz. — Podpłk. Artur Wierzbowski. — Dokt. Zambrzycki z żoną. — Szabes-kap. Dębicki. — Kupiec Manasiewicz. — Obyw. Mikulski z żoną. — Ob. Mejsztowicz. — Gub. sekr. Piotr Finier z matką. — Rada st. Towar. — Pani Antypowa. — Podpor. Ordyn. — Margrabia Ferdynand Luttringo von Stuf.

W d. MILLERA. Ob. Oskar Milewski. — Józef Szyszko. — Półk. Ryczyski. — Ass. koll. Czystjanow. — W d. WASILEWSKIEGO. — Jen. major Abramowicz. — W d. TILA. — Rad. koll. Hildebrand. — W d. GLUK-SBERGA. — Ob. Emilia Umiaostowska.

Wyjechali z Wilna, od 17-go do 20-go września.
Piotrowski. — Fran. Witkowski. — Guzewski. — Piotrkiewicz. — Nariewicz. — Morowicz. — Szabazynski. — Radomina. — Pokobito. — Budnicki. — Matulewicz. — Bernowicz. — Bek. — Kossinski. — Jan Nikolin. — Karłowicz. — Berend. — Karbaum. — Gordon. — Afanasjew. — Boleszew. — Mantewicz. — Rengarten. — Napoleon i Paweł Syrym. — Guciewicz. — Wolski. — Aleksiejew. — Sulistrowski. — Mitkowicz. — Buciewicz. — Korsak.

W Drukarni A. H. KIRKORA.

КАЗЕННЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ

Отъ Ковенскаго приказа общественнаго при-
звѣнія объявляется, что въ присутствіи оного
назначено произвести 15 ноября сего года торгъ,
съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на
поставку для городскихъ больницъ Ковенской
губерніи продовольствія и прочихъ по положе-
нію потребностей, въ теченіи времени, то есть
со дня утвержденія сего подрада, по 1 января
1866 года. Почему, желающіе взять этотъ
подрадь явились бы въ сей приказъ на таковыя
торги, съ благонадежными залогами, составлен-
ными по правиламъ, изложеннымъ въ Высочай-
ше утвержденномъ положеніи комитета гг.
министровъ 16 сентября 1858 годѣ, опублико-
ванномъ въ указѣ правительствующаго сената
3-го ноября тогоже года. При чемъ предвара-
ется, что оставшаяся на переторжкѣ цѣна есть
окончательною и послѣ переторжки, на основа-
ніи 1862 ст. т. X част. 1 кн. IV раздѣла III изд.
1857 г., никакія уже новыя предложенія небу-
дутъ принимаемы, а если кто-либо изъ желаю-
щихъ небудутъ въ состояніи прибыть лично или
принять въ торгахъ участіе посредствомъ повѣ-
реннаго, то можетъ прислать въ приказъ, на
основаніи 1909 и 1935 ст. тогоже тома, объяв-
леніе въ запечатанномъ пакетѣ, съ приложе-
ніемъ залога, но объявленія таковыя должны
быть доставлены въ приказъ не позже 11 ча-
совъ 19 числа тогоже ноября мѣсяца. Кондичіи
же для сей поставки подрады еженежно мо-
гутъ видѣть въ канцеляріи приказа. (подписали)
Непрѣмѣнный членъ О. Гаховичъ, секретарь
Сузинъ и ис. д. столоначальника В. Фальскій.

Отъ Виленской палаты государственныхъ
имуществъ симъ объявляется, что 21 октября
1862 года, будутъ производиться въ присутствіи
ея публичные торги, съ узаконенною чрезъ три
дня переторжкою, на отдачу въ 24 лѣтнее аренд-
ное содержаніе водяной мукомольной мельницы
въ м-кѣ Годуцискахъ Свенцянскаго уѣзда, на
особыхъ условіяхъ, которые будутъ предъявле-
ны въ присутствіи палаты при торгахъ.

И. д. совѣтника Бекетовъ.
За дѣлопроизводителя А. Рутковский.
За столоначальника Сасиновичъ. 2—646
Жена Виленскаго 3-й гильдіи купца Юлія
Шмидтъ отправляется въ Берлинъ и Парижъ
для покупки модныхъ товаровъ. 2—643

Виленская палата государственныхъ имуществъ симъ объявляетъ, что въ слѣдствіе поста-
новленія ея, состоявшагося 7-го сентября 1862 года, для продажи въ текущемъ году лѣсныхъ
матеріаловъ, изъ лѣсныхъ дачъ вѣдомства государственныхъ имуществъ Виленской губерніи, на-
значены, ею, на основаніи § 7. Высочайше утвержденнаго 11 мая 1860 года Правилъ, въ мѣст-
ныхъ сельскихъ управленіяхъ торги, съ узаконенными чрезъ три дня переторжками, на безучет-
ную продажу, и именно:

ТРОКСКАГО УѢЗДА.			N. дѣлюнокъ.	Пространство дѣлюнокъ.		Количество матеріа- ловъ.		На сумму по оцѣнкѣ.		
1-го Лѣсничества.				Дес.	Саж.	Бревенъ.	Дровъ.	Руб.	Коп.	
Въ мѣстечкѣ Евѣ, въ мѣст- номъ Ново-Троцкомъ сель- скомъ управленіи, торгъ 29 ок- тября и переторжка 31 октября.										
Евѣйская				1	2	—	10	9	37	4
				2	1	2206	жер. 200	18	41	62
				3	1	1312	жер. 65	10	21	99
				4	1	2345	жер. 20	25	58	25
							жер. 150			
Кавганская				1	—	2371	20	10	27	67
Попорцкая				1	1	50	8	14	31	—
				2	1	50	18	16	39	86
				3	1	50	15	19	43	62½
				4	1	50	8	20	42	95½
				5	1	50	15	20	45	62½
				6	—	1225	12	9	22	55
Шешанская				1	—	2094	35	23	40	61
Стрейпунская				1	—	992	—	4	8	—
Бальцаринская				1	1	20	24	15	39	6
Бражольская				3	1	—	17	23	42	49
				4	1	—	14	18	32	69
				3	1	475	26	29½	50	26½
Мееринская				3	1	—	15	19	25	97½
				4	1	—	16	17	24	19
Козакишская				1	1	384	20	25	42	9
Рыбонтская				1	—	2392	25	17	53	78
							жер. 150			
				2	—	2392	30	19½	56	30
							жерд. 75			
				3	—	2392	26	15	40	93
							жер. 25			
				4	—	2392	30	16½	45	85
							жер. 25			
				5	1	714	30	25½	61	50½
							жер. 25			
Ковенско-Вакская				1	1	66	36	25½	67	6
				2	1	—	20	18	43	50
				3	1	—	20	19½	46	54
Краснянская				2	1	75	—	16	26	88
				3	—	1280	5	8½	15	57
Въ мѣстечкѣ Сумилишкахъ, въ мѣстномъ Сумилишскомъ сель- скомъ управленіи, торгъ 30 ок- тября и переторжка 5 ноября.										
Чижунская (Томиневская тоже).				1	1	570	10	17	22	75
				2	1	643	10	18	24	30
Въ мѣстечкѣ Олькеникахъ въ мѣстномъ Олькенишскомъ сель- скомъ управленіи, торгъ 9 ноя- бря и переторжка 11 ноября.										
2-го Лѣсничества.										
Михинишская				1	1	—	14	10	29	28½
				2	1	—	24	12	37	33
				3	—	1872	16	6½	26	60
							жер. 66			
Медоварская				1	1	780	—	15	34	51½
Дерганская				1	1	456	15	16½	25	34
				2	1	456	15	16½	25	34
Бобровнишская				1	—	616	8	4	8	65½
3-го Лѣсничества.										
Оранская				1	1	—	21	4	24	82
							жер. 125			
				2	—	1800	21	4	21	98
							жер. 90			
							кол. 10			

Kowieński urząd powszechnej opieki podaje do
powszechnej wiadomości, że w izbie posiedzeń
jego dnia 15 listopada ma się odbyć targ z praw-
nym we trzy dni przetargiem na dostarczenie dla
miejskich szpitalów gubernji Kowieńskiej artyku-
łów żywności i innych wedle ustawy potrzeb
w terminie od dnia potwierdzenia tego podradu do
1 stycznia 1866. Zyczący więc wziąć na siebie
ten podrad raczą przybyć do urzędu na te targi
z pewnemi ewikcjami, wedle przepisów wyłożo-
nych w Najwyżej utwierdzonej uchwale komitetu
pp. ministrów z d. 16 września 1858 r. ogłoszonej
w ukazie rządzącego senatu 3 listopada tegoż
roku zastrzega się przy tém, że ustanowiona na
przetargu cena uważa się za ostateczną i po prze-
targu, na zasadzie 1862 art. T. X cz. I ks. IV,
rozdz. III zb. pr. wyd. 1857 żadne nowe propozy-
cje przyjęte nie będą jeżeli zaś ktokolwiek z in-
teressentów nie będzie mógł stawić się osobiście,
albo też wziąć udział w targach przez umocowa-
nego, może przysłać do urzędu, na zasadzie 1909
i 1935 art. tegoż tomu objawienie w kopercie za-
pieczętowanej; z załączeniem zastawy, lecz obja-
wienia takowe powinny być otrzymane nie później
jak o godzinie 11-jej 19 listopada. Warunki tego
dostarczenia podradcy mogą przegladac co-
dzienne w kancelarji urzędu. (podpisano): Cła-
gły członek sekretarz Suzin. P. Gachowles.
Naczelnik Stołu W. Falski. 2—606

Wiłeńska izba dóbr państwa niniejszém ogła-
sza, iż 21 października 1862 r. w urzędzie onęj
odbędzie się publiczna licytacja z prawnym prze-
targiem na 24 letnie wydzierżawienie mlynu wod-
nego w m. Goduciszkach w p-cie Święciańskim na
udzielnych warunkach które w urzędzie izby przy
licytacji okazane zostaną.

p. ob. radcy Bektow.
Za Sekretarza Rutkowski.
Za Nacz. Stołu Sansinowicz. 2—646

Żona Wiłeńskiego 3-ćjgildy kupca Julja Szmidt
wyjeżdża do Berlina i Paryża w celu zakupu
towarów modnych. 2—643

3	—	1800	15	6	21	68
B.	1	1	—	5	2	13
	2	1	—	6	3	15
	3	1	—	12	3	21
	4	1	—	15	7	30
	5	1	—	7	5	28
B.	1	1	—	5	2	9
	2	—	1800	7	2	10
	3	—	1800	3	3	7
	4	1	—	2	4	13
	5	1	—	2	4	10
Г.	1	—	1800	3	3	8
	2	1	—	4	3	8
	3	1	—	2	3	8
	4	1	—	2	4	13
	5	1	—	2	4	10
Д.	1	1	—	70	8	40
	2	1	—	50	10	42
	3	1	—	40	6	29
	4	1	—	40	5	28
	5	—	1000	50	4	28

ВИЛЕНСКАГО УѢЗДА.
Въ мѣстечкѣ Лаваришкахъ,
въ Лаваришскомъ сельскомъ у-
правленіи, торгъ 15 октября и
переторжка 18 октября.
Лаваришская

1	1	—	20	11½	29	49
2	1	—	6	6	15	28
3	1	—	12	11	25	57
4	1	—	12	13	30	88
5	1	—	12	11½	29	10
6	1	—	18	15	36	60
7	1	—	10	11	25	30
8	1	—	7	7½	17	75
9	1	—	12	6½	16	96
10	1	—	13	11½	27	41
11	1	—	17	15	37	43
12	1	—	20	19	47	7
13	1	—	25	21	53	22
14	1	—	29	21	52	83
15	1	—	20	20½	49	57½
Раканцкая		1	1	600	8	31
				жер. 25		1
		2	1	50	8	29
				жер. 25		60
		3	2	100	3½	11
		4	3	100	5	8
		5	1	450	10	30
				жер. 15		23½
		6	2	100	6	18
		7	1	—	5	14
				жер. 10		40½
		8	1	1000	—	—
Гуранская		3	—	1365	25	5
Дзеканишская		1	2	—	20	17
Курмелянская (съ Таржан- скою и Шатернишскою)		1	1	—	32	10
Дзялунская		2	—	2100	32	11½
Дусенятская		3	1	—	35	14
Свиранская		1	3	1200	120	65
Косинская		1	1	—	9	3
				жер. 50		9
		2	1	—	8	2½
		3	1	—	25	5½
				жер. 125		18
		4	1	975	25	5½
				жер. 130		21
Въ м. Енчменишкахъ, въ Енч- меншскомъ сельскомъ управ- лении, торгъ 16 октября и пере- торжка 19 октября.						
Геянская		1	1	—	30	13½
		2	1	—	18	9½
		3	1	1200	50	16
Неменчинская (съ Неменчин- скою).		1	1	100	60	12½
		2	1	100	41	11½
		3	1	100	6	4
				жер. 10		23
		4	1	100	25	8½
		5	1	—	11	11
		6	—	2000	30	6½

Попунжанская (съ Свентниковскою)	Ж.	1	1	156	47	20	78	70
Матанемская	2	2	600	40	22	74	56	
Ржеца-Гульбинская	2	1	800	30	25 $\frac{1}{2}$	53	41 $\frac{1}{2}$	
Кжижакская	3	—	2000	22	9	19	94	
Въ м. Быстрицахъ въ Быстрицкомъ сельскомъ управленіи, торгъ 17 октября и переторжка 23 октября.	3	—	551	8	4 $\frac{1}{2}$	10	46 $\frac{1}{2}$	
Быстрицкая	В.	1	1	—	35	19	46	55
	2	1	—	40	17	43	43 $\frac{1}{2}$	
	3	1	—	30	18 $\frac{1}{2}$	42	81	
	4	1	—	28	18	42	24	
	5	1	325	25	14	33	53 $\frac{1}{2}$	
Сенканская	Д.	3	1	15	25	26	8	
	4	1	1567	45	18	46	62	
СВЕНЦЯНСКАГО УѢЗДА.								
Быстрицкая	А.	1	3	800	79	56 $\frac{1}{2}$	109	63 $\frac{1}{2}$
	Б.	1	—	1200	8	6	14	28
	В.	1	18	1691	358	334 $\frac{1}{2}$	819	1 $\frac{1}{4}$
Въ Шешольскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 16 ноября и переторжка 19 ноября.								
Шешольская (съ Ловранскою)	1	1	—	45	18	29	32 $\frac{1}{2}$	
	2	1	—	30	14 $\frac{1}{2}$	21	73	
	3	1	—	28	9 $\frac{1}{2}$	14	86 $\frac{1}{2}$	
	4	1	—	25	12	19	75	
	5	1	—	35	16	25	55	
	6	1	—	27	13	19	29	
ВИЛЕЙСКАГО УѢЗДА.								
Въ м. Мядзолахъ, въ мѣстномъ Мядзельскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 15 октября и переторжка 18 октября.								
Губская	А.	1	1	—	50	4	16	—
	2	1	—	40	3	13	98	
	3	1	—	60	3	17	82	
	4	1	—	80	6	24	30	
	5	1	—	90	6	27	65	
	6	1	—	40	6	14	32	
	7	1	—	50	6	18	50	
	8	1	—	30	6	13	88	
	9	1	—	40	6	18	93	
	10	1	—	60	7	22	20	
	11	1	—	70	7	24	53	
	12	1	—	60	7	22	73	
	13	1	960	100	11	34	43	
	14	1	—	50	6	18	67	
	15	1	1260	70	6	22	60	
	Б.	1	1	—	105	6	26	35
	2	1	—	81	7	24	21	
	3	1	—	120	7	34	7	
	4	1	—	44	5	17	40	
	5	1	—	100	6	33	43	
	6	1	—	145	6	43	48	
	7	1	—	79	10	26	76	
	8	1	—	20	5	11	55	
	9	1	—	130	4	34	85	
	10	1	—	70	3	20	70	
	11	1	—	100	4	20	20	
	12	1	—	80	5	21	90	
	13	1	—	60	6 $\frac{1}{2}$	21	75	
	14	1	—	70	5	21	10	
	15	1	—	50	4	17	26	
	16	1	—	40	3 $\frac{1}{2}$	13	25	
	17	1	—	30	4 $\frac{1}{2}$	21	25	
	18	1	—	70	4 $\frac{1}{2}$	22	75	
	19	1	—	70	3 $\frac{1}{2}$	19	53	
	20	1	—	120	5 $\frac{1}{2}$	37	55	
	21	1	—	75	5	35	50	
	22	1	—	120	9	55	20	
	23	1	—	90	11	49	50	
Въ м. Волколатъ съ мѣстномъ Волколатскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 16 октября и переторжка 19 октября.								
Христовская	1	1	—	120	4	30	25	
	2	1	—	130	4	33	50	
	3	1	—	160	5 $\frac{1}{2}$	43	24	
ЛИДСКАГО УѢЗДА.								
Въ г. Лидѣ, въ Лидскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 12 ноября и переторжка 15 ноября.								
Лидская	1	2	1456 $\frac{1}{2}$	93	41 $\frac{1}{2}$	152	57 $\frac{1}{4}$	
			жерд. 391		хвор. 5 $\frac{1}{4}$			
			кол. 521					
Цыборская	1	1	1860	64	28 $\frac{1}{4}$	85	28	
Домбровская	1	2	930	47	28 $\frac{3}{4}$	78	28	
			жер. 120					
Жижмянская	1	3	720	99	66	189	28	
					хвор. 9 $\frac{3}{4}$			
Бискупская	1	—	2006	45	12 $\frac{1}{2}$	60	91 $\frac{1}{2}$	
			жер. 125					
Жирмунская	1	—	900	13	6	15	26	
			жер. 45					
Заржецкая	1	—	600	7	3	10	57	
Фальковщинянская	1	2	—	90	28	84	8	
			жер. 60		хвор. 4			
Люборская	1	1	1600	33	16 $\frac{3}{4}$	42	50	
			жер. 84		хвор. 3 $\frac{1}{2}$			
			кол. 166					
Въ мѣстечкѣ Радунѣ, въ Эйшишскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 13 ноября, перет. 16 ноября.								
Тусуманская	1	—	800	12	5 $\frac{1}{2}$	11	84	
Бянижская	1	—	1200	32	8	28	51 $\frac{1}{2}$	
			жер. 75		хвор. 2			
Лопацишская	1	1	—	45	13	44	34	
					хвор. 2			
Эйшишская	1	—	—	23	8	25	4	
			жер. 25					
Мядзюшская	1	1	—	52	16	72	88	
			жер. 100					
Радунская уроч. Полонишки.	1	1	100	20	16 $\frac{1}{4}$	32	5	
			жер. 156		хвор. 2			
уроч. Соля	1	3	900	135	60 $\frac{3}{4}$	109	24 $\frac{3}{4}$	
			жер. 337					
при дер. Можейки	1	—	1260	8	6 $\frac{1}{4}$	11	77 $\frac{3}{4}$	
					хвор. 1 $\frac{1}{4}$			
ДИСНЕНСКАГО УѢЗДА.								
Въ Переторжскомъ сельскомъ управленіи, (въ Линковщинѣ)								

торгъ 29 октября и переторжка 2 ноября.

Пржебрдзкая А.

Скакуновская Б.

Густатская 1

Въ м. Глубокомъ, въ Глубокомъ сельскомъ управленіи, торгъ 6 ноября и переторжка 9 ноября.

Залъская (съ Змитровской и Ръченской) А

Березвечная А

Глубокская 1

при д. Замоловъ 1

Приседольская 1

Въ Куриловичскомъ сельскомъ управленіи, (въ Куриловичахъ), торгъ 7 ноября и переторжка 12 ноября.

Куриловичкая 1

СВЕНЦЯНСКАГО УѢЗДА.

Въ г. Свенцяхъ, въ Свенцянскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 23 октября и переторжка 26 октября.

Стегулянская или Колтынинская 1

Антессорская 1

Лабжарская (кварталь 11) 1

(кварталь 19) 1

(кварталь 58) 1

Милъская 1

Бялодворская 1

Симлишская 1

Швейтовская 1

Альтаришско-Свенцянская 1

Свенцянская 1

Въ м. Годуцишкахъ, въ Годуцишскомъ сельскомъ управленіи, торгъ 24 октября и переторжка 29 октября.

Дзисненская А.

Б.

Швакштанская, Куничишская или Комайская и Марачская 1

Годуцишская 1

Куничишско-Свенцянская 1

Загачская 1

Янкишская 1

Ясвская 1

Въ м. Свири, въ Свирикомъ сельскомъ управленіи, торгъ 25 октября и переторжка 30 октября

Помошская 1

Туцанская 1

Свиранковская 1

Полинская 1

Засвирская 1

Страчанская и Свириская дачи 1

Желядзкая 1

Троцано-Будранская 1

Палата имѣетъ честь довести до свѣдѣнія лицъ, желающихъ купить ссй матеріалъ, что продажа будетъ производиться безучетная по площади, т. е. сплошными участками (лѣсосѣками и дѣлянками) около 1 десятины величиною и въ весьма не многихъ дачахъ съ большей площадью, за исключеніемъ только семенныхъ и дубовыхъ деревьевъ, которые не вошли въ отсчетъ и особо отключены. При продажѣ къ торгу будутъ предъавляться лѣсосѣки и дѣлянки по каждой лѣсной дачѣ отъ по порядку N. N. Въ назначенныя въ продажу лѣсосѣки и дѣлянки отграничены ясными вѣзирными линіями и на углахъ линій поставлены столбы съ обозначеніемъ N. N. лѣсосѣкъ и дѣлянокъ.

При настоящей продажѣ дѣлянками, или небольшими участками, когда стоимость проданнаго въ

однѣ руки лѣса, не превыситъ 1,000 р., формальныхъ контрактовъ съ покупателями заключаться небу-

детъ, а въ замѣнъ ихъ составятся на простой бумагѣ договоры, при заключеніи которыхъ покупщи-

ки обязаны уплатить гербовыя пошлины по цѣнѣ проданнаго лѣса. Договоры будутъ заключены

съ покупателями, въ самыхъ мѣстахъ продажи по окончаніи переторжки, если цѣна будетъ признана

выгодною. Если стоимость проданнаго на торгахъ одному лицу лѣса превыситъ 1000 р., то съ по-

купщикомъ заключится контрактъ на общемъ основаніи, но только самою палатою государствен-

ныхъ имуществъ, куда должно быть въ такомъ случаѣ представлено торговое производство.

При неимѣніи въ наличности гербовой бумаги, соотвѣтственной контрактной суммѣ достоин-

ства, на основаніи ст. 140 V т. устав. о пошлин. (изд. 1857 г.), будутъ заключены съ покупателя-

ми контракты на простой бумагѣ, со взысканіемъ установленныхъ гербовыхъ пошлинъ, сообразно

цѣнѣ проданнаго лѣса и деньгамъ сіи за гербовую бумагу поступятъ въ казну. При этомъ предъа-

вляется: 1) Что дозволяется покупателямъ торговаться, оптомъ на нѣсколько дѣлянокъ, или на

все пространство, предназначенное къ продажѣ въ извѣстной мѣстности, но во всякомъ случаѣ

первоначально произведены будутъ торги на каждую дѣлянку особо, а за тѣмъ если цѣна за нихъ

въ общей сложности будетъ менѣе той, какую надаетъ лѣсопромышленникъ гуртомъ, въ такомъ

случаѣ перевѣсъ остается на сторонѣ послѣдняго, и съ нимъ будетъ заключенъ договоръ или кон-

трактъ, смотря по цѣнѣ, и желающіе купить оптомъ должны предъавить о семъ передъ торгами

или переторжкой; и 2) что послѣ торговъ не будутъ приниматься никакія требованія и условія,

не бывшія въ виду до начала торговъ.

Подробныя условія продажи желающіе могутъ видѣть каждый день въ лѣсномъ отдѣленіи

палаты, во всѣхъ сельскихъ управленіяхъ вѣдомства государственныхъ имуществъ и въ канце-

ляріяхъ лѣсныхъ. А самыя дѣлянки и лѣсосѣки желающіе купить на оныхъ лѣсной матеріалъ

могутъ осматривать заблаговременно, обращаясь за указаніемъ къ мѣстному лѣсничему и лѣ-

сной стражѣ, которымъ палатою вѣнено это въ обязанность.

Кромѣ вышепоименованныхъ дачъ будетъ еще въ нынѣшнемъ году производиться продажа

изъ дачъ Ошмянскаго и нѣкоторыхъ еще дачъ Вилейскаго, Лидскаго и Свенцянскаго уѣздовъ; когда

же именно, изъ какихъ дачъ и въ какихъ сельскихъ управленіяхъ назначатся торги по симъ по-

свѣдѣніямъ, будетъ вслѣдъ за симъ объявлено особо.

11	69	45
9	62	10
8	10	9
8	10	9
16	106	40
12	56	26
1200	57	6
87	14	16
68	14	32
56	18	34
52	16	27
115	17	44
132	22	7
18	20	27
14	18	28
48	18	43
552	53	21
374	13	31
137	12	67
16	18	55
18	21	85
20	25	60
2057	165	90
жерд. 300		
1200	56	90
жер. 135		
1673	390	130 $\frac{1}{4}$
жер. 695		
1673	347	139
жер. 611		
1673	261	130 $\frac{1}{4}$
жер. 611		
612	206	132
жер. 580		
2160	95	74
жер. 142		
1600	9	10
жер. 26		
2285	17	19 $\frac{1}{2}$
жер. 39		
1735	29	28
992	—	15
175	190	180
175	190	180
жер. 700		
жер. 700		
515	5	16

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

Wileńska Izba Dóbr Państwa niniejszem ogłasza, że z postanowienia tejże izby 7 września 1862 r. do sprzedaży w bieżącym roku drzewa z kniej zarządu dóbr państwa, naznaczona została na mocy Najwyższej zatwierdzonych 11 maja 1860 r. przepisów w miejscowych zarządach gminnych licytacja z prawem w trzy dni przetargami a mianowicie:

W POWIECIE TROCKIM.

1-go lesnictwa.

W miasteczku Jewie, w miejscowym Nowotrockim zarządzie gminnym, licytacja 29 października a przetarg 31 października.

Jewjejska	1	2	—	10	9	37	4
	2	1	2206	18	14	41	62
	3	1	1312	10	8	21	99
	4	1	2345	25	16	58	25
Kawgańska	1	—	2371	20	10	27	67
Poporcza	1	1	50	8	14	31	—
	2	1	50	18	16	39	86
	3	1	50	15	19	43	62½
	4	1	50	8	20	42	95½
	5	1	50	15	20	45	62½
	6	—	1225	12	9	22	55
Szeszańska	1	—	2094	35	23	40	61
Strepuńska	1	—	992	—	4	8	—
Balcarska	1	1	20	24	15	39	6
Brazowska	3	1	—	17	23	42	49
	4	1	—	14	18	32	69
	3	1	475	26	29½	50	26½
Mejerszyska	3	1	—	15	19	25	97½
	4	1	—	16	17	24	19
Kozakiska	1	1	384	20	25	42	9
Rykontska	1	—	2392	25	17	53	78
	2	—	2392	30	19½	56	30
	3	—	2392	26	15	40	93
	4	—	2392	30	16½	45	85
	5	1	714	30	25½	61	50½
Kowieńsko-Wacka	1	1	66	36	25½	67	6
	2	1	—	20	18	43	50
	3	1	—	20	19½	46	54
Krasniańska	2	1	75	16	16	26	88
	3	—	1280	5	8½	15	57
W miasteczku Sumliskach, w miejscowym zarządzie gminnym Sumliskim, licytacja 30 października, a przetarg 5 listopada.							
Czyżowska	1	1	570	10	17	22	75
	2	1	643	10	18	24	30
W miasteczku Olkienkach w miejscowym Olkienickim zarządzie gminnym, licytacja 9 listopada, a przetarg 11 listopada.							
2-go lesnictwa.							
Michniska	1	1	—	14	10	29	28½
	2	1	—	24	12	37	33
	3	—	1872	16	6½	26	60
Miodowarska	1	1	780	—	15	34	51½
Dergiańska	1	1	456	15	16½	25	34
	2	1	456	15	16½	25	34
Bobrownicka	1	—	616	8	4	8	65½
3-go lesnictwa.							
Orańska	1	1	—	21	4	24	82
	2	—	1800	21	4	21	98
	3	—	1800	15	6	21	68
	Б.	1	—	5	2	13	65
	2	1	—	6	3	15	92
	3	1	—	12	3	21	85
	4	1	—	15	7	30	89
	5	1	—	7	5	28	21
	6	1	1800	4	3	11	32
	Б.	1	—	5	2	9	64
	2	—	1800	7	2	10	33
	Г.	1	—	3	3	7	72
	2	1	—	4	3	8	31
	3	1	—	2	3	8	50
	4	1	—	2	4	13	36
	5	1	—	2	4	10	17
	6	1	—	2	3	8	—

74	1	—	55	5	27	83
00	—	—	жер. 100			
00	—	—	кол. 25			
00	—	—	35	5	18	81
00	—	—	жер. 50			
00	—	—	кол. 10			
00	—	—	70	8	40	71
00	—	—	жер. 150			
00	—	—	кол. 50			
00	—	—	50	10	42	71
00	—	—	жер. 200			
00	—	—	кол. 60			
00	—	—	40	6	29	90
00	—	—	жер. 150			
00	—	—	кол. 25			
00	—	—	40	5	28	22
00	—	—	жер. 150			
00	—	—	кол. 25			
00	—	—	50	4	28	71
00	—	—	жер. 150			
00	—	—	кол. 10			
POWIATU WILEŃSKIEGO.						
W miasteczku Ławaryszkach w Ławaryskim zarządzie gminnym licytacja 15 października, a przetarg 18 października.						
Ławaryska	1	—	20	11½	29	49
	2	—	16	6	15	28
	3	—	12	11	25	57
	4	—	12	13	30	88
	5	—	12	11½	29	10
	6	—	18	15	36	60
	7	—	10	11	25	30
	8	—	7	7½	17	75
	9	—	12	6½	16	96
	10	—	13	11½	27	41
	11	—	17	15	37	43
	12	—	20	19	47	—
	13	—	25	21	53	22
	14	—	29	21	52	83
	15	—	20	20½	49	57½
Rakanciska	1	1	600	18	31	1
	2	1	50	жер. 25	8	29
	3	2	100	жер. 25	3½	11
	4	3	100	3	2½	8
	5	3	450	9	10	30
	6	281	100	жер. 15	6	18
	7	10	—	15	4½	14
	8	1000	—	жер. 10	1½	4
Gurańska	3	—	1365	25	5	18
Dzieskaniska	1	—	202	20	17	29
Kurmelacka z Tarokańska	1	—	—	32	10	18
Szaternicka	2	—	2100	32	11½	26
Działuńska	3	—	—	35	14	33
Dusienicka	4	3	1200	120	65	140
Swirańska	1	1	—	9	3	9
Kosińska	2	1	—	жер. 50	8	5
	3	1	—	25	2½	18
	4	1	975	жер. 125	5½	21
	5	—	—	жер. 130	—	—
W m. Jęczmieniżkach w Jęczmieniżskim zarządzie gminnym licytacja 16 października. Przetarg 19 października.						
Gejańska	1	1	—	30	13½	54
	2	1	—	18	9½	34
	3	1	1200	50	16	72
Niemenczyńska z Niemenczykowską	1	1	100	60	12½	67
	2	1	100	жер. 100	41	55
	3	1	100	жер. 50	6	14
	4	1	100	жер. 10	25	23
	5	1	—	11	8½	34
	6	—	2000	30	6½	30
	Ж.	1	156	47	20	78
Popużańska	2	2	600	жер. 75	40	74
Mataniemska	2	1	800	40	25½	53
Rzesza-Gulbińska	3	—	2000	22	9	19
Krzyżacka	3	—	551	8	4½	10
W miasteczku Bystrzycy w Bystrzyckim zarządzie gminnym licytacja 17 października. Przetarg 23 października.						
Bystrzycka	1	1	—	35	19	46
	2	1	—	40	17	43
	3	1	—	30	18½	42
	4	1	—	28	18	42
	5	1	325	25	14	33
	6	1	15	25	12	26
Sienkańska	4	1	1567	45	18	46
POW. ŚWIECICAŃSKIEGO.						
Bystrzycka	1	3	800	79	56½	109
	Б.	1	—	8	6	14
	Б.	1	1200	358	334½	819
	18	—	1691	жер. 280	—	—
W Szeszolskim zarządzie gminnym licytacja 16 października. Przetarg 19 października.						
Szeszolska (z Łowrańska)	1	1	—	45	18	29
	2	1	—	30	14½	21
	3	1	—	28	9½	14
	4	1	—	25	12	19
	5	1	—	35	16	25
	6	1	—	27	13	19
POWIATU WILEJSKIEGO.						
W m. Młodziolach w miejscowym młodziolskim zarządzie gminnym. Licytacja 15 października, przetarg 18 października.						
Gubska	1	1	—	50	4	16
	2	1	—	40	3	13
	3	1	—	60	3	17
	4	1	—	80	6	24
	5	1	—	90	6	27
	6	1	—	40	6	14
	7	1	—	50	6	18
	8	1	—	30	6	13

	9	1	—	40	6	18	93	
	10	1	—	60	7	22	20	
	11	1	—	70	7	24	53	
	12	1	—	60	7	22	73	
	13	1	960	100	11	34	43	
	14	1	—	50	6	18	67	
	15	1	1260	70	6	22	60	
B. 201	1	1	—	105	6	26	35	
	2	1	—	81	7	24	21	
	3	1	—	120	7	34	7	
	4	1	—	44	5	17	40	
	5	1	—	100	6	33	43	
	6	1	—	145	6	43	48	
	7	1	—	79	10	26	76	
B. 22	1	1	—	20	5	11	55	
	2	1	—	130	4	34	85	
	3	1	—	70	3	20	70	
	4	1	—	100	4	28	20	
	5	1	—	80	5	21	90	
	6	1	—	60	6 1/2	21	75	
	7	1	—	70	5	17	10	
	8	1	—	50	4	17	26	
	9	1	—	40	3 1/2	13	25	
I.	10	1	—	30	4 1/2	11	95	
	1	1	—	70	3 1/2	21	25	
	2	1	—	70	4 1/2	22	75	
	3	1	—	70	4 1/2	22	75	
	4	1	—	70	3 1/2	19	53	
	5	1	—	120	5 1/2	37	55	
Olsewicka	1	1	—	75	5	35	50	
	2	1	—	120	9	55	20	
	3	1	—	90	11	49	50	
	4	1	—	10	—	—	—	
	5	1	—	11	—	—	—	
	6	1	—	12	—	—	—	
	7	1	—	13	—	—	—	
	8	1	—	14	—	—	—	
	9	1	—	15	—	—	—	
	10	1	—	16	—	—	—	
	11	1	—	17	—	—	—	
	12	1	—	18	—	—	—	
	13	1	—	19	—	—	—	
	14	1	—	20	—	—	—	
	15	1	—	21	—	—	—	
	16	1	—	22	—	—	—	
	17	1	—	23	—	—	—	
	18	1	—	24	—	—	—	
	19	1	—	25	—	—	—	
	20	1	—	26	—	—	—	
	21	1	—	27	—	—	—	
	22	1	—	28	—	—	—	
	23	1	—	29	—	—	—	
	24	1	—	30	—	—	—	
	25	1	—	31	—	—	—	
	26	1	—	32	—	—	—	
	27	1	—	33	—	—	—	
	28	1	—	34	—	—	—	
	29	1	—	35	—	—	—	
	30	1	—	36	—	—	—	
	31	1	—	37	—	—	—	
	32	1	—	38	—	—	—	
	33	1	—	39	—	—	—	
	34	1	—	40	—	—	—	
	35	1	—	41	—	—	—	
	36	1	—	42	—	—	—	
	37	1	—	43	—	—	—	
	38	1	—	44	—	—	—	
	39	1	—	45	—	—	—	
	40	1	—	46	—	—	—	
	41	1	—	47	—	—	—	
	42	1	—	48	—	—	—	
	43	1	—	49	—	—	—	
	44	1	—	50	—	—	—	
	45	1	—	51	—	—	—	
	46	1	—	52	—	—	—	
	47	1	—	53	—	—	—	
	48	1	—	54	—	—	—	
	49	1	—	55	—	—	—	
	50	1	—	56	—	—	—	
	51	1	—	57	—	—	—	
	52	1	—	58	—	—	—	
	53	1	—	59	—	—	—	
	54	1	—	60	—	—	—	
	55	1	—	61	—	—	—	
	56	1	—	62	—	—	—	
	57	1	—	63	—	—	—	
	58	1	—	64	—	—	—	
	59	1	—	65	—	—	—	
	60	1	—	66	—	—	—	
	61	1	—	67	—	—	—	
	62	1	—	68	—	—	—	
	63	1	—	69	—	—	—	
	64	1	—	70	—	—	—	
	65	1	—	71	—	—	—	
	66	1	—	72	—	—	—	
	67	1	—	73	—	—	—	
	68	1	—	74	—	—	—	
	69	1	—	75	—	—	—	
	70	1	—	76	—	—	—	
	71	1	—	77	—	—	—	
	72	1	—	78	—	—	—	
	73	1	—	79	—	—	—	
	74	1	—	80	—	—	—	
	75	1	—	81	—	—	—	
	76	1	—	82	—	—	—	
	77	1	—	83	—	—	—	
	78	1	—	84	—	—	—	
	79	1	—	85	—	—	—	
	80	1	—	86	—	—	—	
	81	1	—	87	—	—	—	
	82	1	—	88	—	—	—	
	83	1	—	89	—	—	—	
	84	1	—	90	—	—	—	
	85	1	—	91	—	—	—	
	86	1	—	92	—	—	—	
	87	1	—	93	—	—	—	
	88	1	—	94	—	—	—	
	89	1	—	95	—	—	—	
	90	1	—	96	—	—	—	
	91	1	—	97	—	—	—	
	92	1	—	98	—	—	—	
	93	1	—	99	—	—	—	
	94	1	—	100	—	—	—	
	95	1	—	101	—	—	—	
	96	1	—	102	—	—	—	
	97	1	—	103	—	—	—	
	98	1	—	104	—	—	—	
	99	1	—	105	—	—	—	
	100	1	—	106	—	—	—	
	101	1	—	107	—	—	—	
	102	1	—	108	—	—	—	
	103	1	—	109	—	—	—	
	104	1	—	110	—	—	—	
	105	1	—	111	—	—	—	
	106	1	—	112	—	—	—	
	107	1	—	113	—	—	—	
	108	1	—	114	—	—	—	
	109	1	—	115	—	—	—	
	110	1	—	116	—	—	—	
	111	1	—	117	—	—	—	
	112	1	—	118	—	—	—	
	113	1	—	119	—	—	—	
	114	1	—	120	—	—	—	
	115	1	—	121	—	—	—	
	116	1	—	122	—	—	—	
	117	1	—	123	—	—	—	
	118	1	—	124	—	—	—	
	119	1	—	125	—	—	—	
	120	1	—	126	—	—	—	
	121	1	—	127	—	—	—	
	122	1	—	128	—	—	—	
	123	1	—	129	—	—	—	
	124	1	—	130	—	—	—	
	125	1	—	131	—	—	—	
	126	1	—	132	—	—	—	
	127	1	—	133	—	—	—	
	128	1	—	134	—	—	—	
	129	1	—	135	—	—	—	
	130	1	—	136	—	—	—	
	131	1	—	137	—	—	—	
	132	1	—	138	—	—	—	
	133	1	—	139	—	—	—	
	134	1	—	140	—	—	—	
	135	1	—	141	—	—	—	
	136	1	—	142	—	—	—	
	137	1	—	143	—	—	—	
	138	1	—	144	—	—	—	
	139	1	—	145	—	—	—	
	140	1	—	146	—	—	—	
	141	1	—	147	—	—	—	
	142	1	—	148	—	—	—	
	143	1	—	149	—	—	—	
	144	1	—	150	—	—	—	
	145	1	—	151	—	—	—	
	146	1	—	152	—	—	—	
	147	1	—	153	—	—	—	
	148	1	—	154	—	—	—	
	149	1	—	155	—	—	—	
	150	1	—	156	—	—	—	
	151	1	—	157	—	—	—	
	152	1	—	158	—	—	—	
	153	1	—	159	—	—	—	
	154	1	—	160	—	—	—	
	155	1	—	161	—	—	—	
	156	1	—	162	—	—	—	
	157	1	—	163	—	—	—	
	158	1	—	164	—	—	—	
	159	1	—	165	—	—	—	
	160	1	—	166	—	—	—	
	161	1	—	167	—	—	—	
	162	1	—	168	—	—	—	
	163	1	—	169	—	—	—	
	164	1	—	170	—	—	—	
	165	1	—	171	—	—	—	
	166	1	—	172	—	—	—	
	167	1	—	173	—	—	—	
	168	1	—	174	—	—	—	
	169	1	—	175	—	—	—	
	170	1	—	176	—	—	—	
	171	1	—	177	—	—	—	
	172	1	—	178	—	—	—	
	173	1	—	179	—	—	—	
	174	1	—	180	—	—	—	
	175	1	—	181	—	—	—	
	176	1	—	182	—	—	—	
	177	1	—	183	—	—	—	
	178	1	—	184	—	—	—	
	179	1	—	185	—	—	—	
	180	1	—	186	—	—	—	
	181	1	—	187	—	—	—	
	182	1	—	188	—	—	—	
	183	1	—	189	—	—	—	
	184	1	—	190	—	—	—	
	185	1	—	191	—	—	—	
	186	1	—	192	—			